

ЗАКОН О СТРАНЦИМА
(Неслужбени пречишћени текст)¹

¹ Неслужбени пречишћени текст садржи: Закон о странцима ("Службени гласник БиХ", број 88/15); Закон о измјени и допуни Закона о странцима ("Службени гласник БиХ", број 34/21) – означен подвученим словима и Закон о измјенама и допунама Закона о странцима ("Службени гласник БиХ", број 63/23) – означен **болдираним подвученим словима**.

Овај неслужбени пречишћени текст служи за интерну употребу и не може се користити у службене сврхе.

ГЛАВА I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет овог закона)

(1) Овим законом прописују се: услови и поступак уласка странаца у Босну и Херцеговину (у даљем тексту: БиХ), укључујући визни и безвизни режим, путне исправе за странце, боравак странаца у БиХ, удаљење странаца из БиХ, прихват странаца и стављање странаца под надзор, као и надлежности органа власти у примјени овог закона, те друга питања у вези са боравком странаца у БиХ.

(2) Овим законом прописују се и прекршаји и казне за прекршаје почињене повредом одредаба овог закона.

(3) Овим законом врши се усклађивање са:

а) Уредбом (ЕУ) 2019/1155 Европског парламента и Савјета од 20. јуна 2019. о измјени Уредбе (ЕЗ) бр. 810/2009 о успостављању Законика Заједнице о визама (Законик о визама),

б) Уредбом (ЕУ) 2016/399 Европског парламента и Савјета од 9. марта 2016. о Законику Уније о правилима којима се уређује кретање особа преко граница (Законик о шенгенским границама),

ц) Директивом (ЕУ) 2016/801 Европског парламента и Савјета од 11. маја 2016. о условима уласка и боравка држављана трећих земаља у сврху истраживања, студија, оспособљавања, волонтерства, размјене ученика или образовних пројеката и обављања послова *au pair* и

д) Директивом (ЕУ) 2021/1883 Европског парламента и Савјета од 20. октобра 2021. о условима за улазак и боравак држављана трећих земаља у сврху запошљавања висококвалификованих радника те стављању ван снаге Директиве Савјета 2009/50/ЕЗ.

(4) Навођење уредби и директива из става (3) овог члана врши се искључиво у сврху праћења и информисања о преузимању правне тековине ЕУ у законодавство БиХ.“

Члан 2.

(Употреба рода)

Сви изрази у овом закону дати у једном граматичком роду односе се без дискриминације и на мушкарце и на жене.

Члан 3.

(Надлежни органи)

(1) Према овом закону и подзаконским прописима донесеним на основу овог закона, поступак спроводе и одлуке доносе:

- а) Савјет министара Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет министара),
- б) Министарство безбједности Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство),
- ц) Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине (у даљем тексту: МИП),
- д) Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине (у даљем тексту: МЦП),
- е) Служба за послове са странцима (у даљем тексту: Служба),
- ф) Гранична полиција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Гранична полиција),
- г) остали полицијски органи у БиХ (у даљем тексту: полиција),
- х) Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Агенција за рад и запошљавање БиХ) и
- и) други надлежни органи.

(2) Ако је захтјев или други поднесак по овом закону упућен стварно ненадлежном органу у БиХ, службено лице тог органа на то упозорава подносиоца и поднесак доставља надлежном органу.

(3) Ако је захтјев или други поднесак по овом закону упућен стварно ненадлежној организационој јединици неког органа, службено лице те организационе јединице о томе обавјештава подносиоца и поднесак доставља надлежној организационој јединици истог органа.

(4) Ако је захтјев или други поднесак по овом закону упућен мјесно ненадлежној организационој јединици Службе или другог органа, организациона јединица га по службеној дужности доставља мјесно надлежној организационој јединици Службе, односно другог органа.

(5) Кад је прописано да Служба извршава одлуку донесену по овом закону или по закону којим се уређује надлежност Службе, друге организационе јединице Министарства и полиција дужни су да јој, на њен захтјев, пруже помоћ.

Члан 4.

(Управни поступак)

(1) На управни поступак који се води пред надлежним органима у складу са овим законом примјењују се одредбе закона којима се уређује област управног поступка БиХ, осим ако овим законом није другачије прописано.

(2) У случајевима када странац не обавијести надлежни орган о промјени адресе или га на адреси на којој је пријављен није могуће пронаћи, достава одлука које се доносе на основу овог закона врши се путем огласне табле надлежног органа.

(3) Достављање се сматра извршеним послије истека 15 дана од дана стављања писмена на огласну таблу органа који води поступак.

(4) Ако је странац по чијем захтјеву или против којег се води поступак без обавјештавања надлежног органа напустио БиХ, позиви, одлуке и друга писмена не достављају се на адресу у иностранству.

Члан 5.

(Управни спор)

(1) Против коначних управних аката донесених према овом закону може се покренути управни спор.

(2) Управни спор покреће се тужбом која се подноси Суду Босне и Херцеговине, у складу са законом којим се уређује област управних спорова у БиХ, ако овим законом није другачије прописано.

(3) Тужба не одгађа извршење коначног управног акта.

Члан 6.

(Дефиниције)

У смислу овог закона, поједини изрази имају сљедеће значење:

- а) **странац** је лице које није држављанин БиХ;
- б) **лице без држављанства** је странац којег ниједна држава, у складу са домаћим законодавством, не сматра својим држављанином;
- ц) **држава поријекла** је држава чије држављанство има странац или држава у којој лице без држављанства има своје уобичајено боравиште, а ако странац има више од једног држављанства, држава поријекла је свака држава чије држављанство има;
- д) **држава уобичајеног борава** је држава у којој странац има привремени или стални боравак;
- е) **путна исправа** је важећи пасош или други путни идентификациони документ који је издао страни надлежни орган власти и који БиХ признаје, те важећа лична карта или други лични идентификациони документ са

фотографијом који се може користити за прелазак државне границе, а признат је међународним уговором чија је БиХ уговорна страна, као и путна исправа издата странцу у БиХ, у складу са овим законом или законом којим се уређује област азила у БиХ;

- ф) **радна дозвола** је дозвола коју издаје орган надлежан за послове запошљавања странаца, а којом се дозвољава плаћени рад странца у БиХ;
- г) **одобрење боравка** је одобрење које издаје орган надлежан за послове са странцима, а којим се странцу одобрава да у периоду назначеном у одобрењу законито борави у БиХ;
- х) **плава карта** је одобрење боравка издато у сврху висококвалификованог запошљавања које омогућава странцу боравак и рад у БиХ у складу са овим законом;
- и) **надлежни орган** је орган који води поступак у складу са овим или другим законом;
- ј) **малољетник** је странац млађи од 18 година;
- к) **малољетник без пратње** је странац млађи од 18 година који дође на територију БиХ без пратње лица старијег од 18 година, које је за малољетника одговорно по закону или пуномоћи све док се не стави под заштиту таквог лица, као и малољетник који је остављен без пратње након уласка у БиХ;
- л) **брак** је законом уређена заједница живота једног мушкарца и једне жене;
- м) **ванбрачна заједница** је заједница живота једног мушкарца и једне жене који нису у браку или ванбрачној заједници са трећим лицем, а која траје најмање три године, или краће ако је у њој рођено заједничко дијете;
- н) **брак из користи, односно ванбрачна заједница из користи** је брак који је склопљен, односно ванбрачна заједница која је заснована искључиво с циљем омогућавања странцу да уђе, односно борави у БиХ;
- о) **усвојење из користи** је усвојење засновано искључиво с циљем омогућавања странцу да уђе, односно борави у БиХ;
- п) **спајање породице** подразумијева улазак и боравак у БиХ странаца који су чланови уже породице лица које законито борави у БиХ, како би се сачувала породична заједница, било да је породични однос настао прије или након уласка у земљу;
- р) **превозник** је свако физичко или правно лице које пружа услуге превоза лица у међународном саобраћају било којим превозним средством;
- с) **пријетња јавном здрављу** је болест са потенцијалном епидемијом, као што је дефинисано у међународним здравственим прописима Свјетске здравствене организације (СЗО), али и друге инфективне болести или заразне паразитске болести ако су оне предмет одредаба о заштити која се примјењује на држављане БиХ;
- т) **послодавац** је правно или физичко лице које је са странцем засновало радни однос или се користи његовим радом;
- у) **дневни мигрант** је држављанин сусједне државе у којој има пребивалиште и свакодневно долази на рад или ради образовања у БиХ и враћа се у матичну државу;
- в) **сезонски радник** је странац који задржава своје пребивалиште у другој држави, а законито и привремено борави у БиХ, како би обављао дјелатност која зависи од смјене годишњих доба у оквиру једног или више уговора о раду на одређено вријеме, које су директно склопили странац и послодавац из БиХ;

з) високошколска квалификација је завршено високошколско образовање које је трајало најмање три године након завршене средње школе;

з) студент је странац којег је високошколска установа примила, те му је одобрен привремени боравак у БиХ како би обављао своју главну дјелатност редовног студирања након којег ће стећи високошколску квалификацију коју БиХ признаје, укључујући дипломе, свједочанства, увјерења или академске степене доктора наука на високошколским установама, што може обухватати припремни програм који претходи таквом образовању или обавезно оспособљавање;

аа) приправник је странац који је стекао високошколску квалификацију или студира у иностранству с циљем стицања високошколске квалификације и којем је одобрен привремени боравак у БиХ ради учествовања у програму оспособљавања у сврху стицања знања, праксе и искуства у професионалном окружењу,

бб) истраживач је странац који је стекао академски степен доктора наука или одговарајућу високошколску квалификацију која том странцу омогућава приступ докторским програмима, којег изабера научноистраживачка организација и којем је одобрен привремени боравак на територији БиХ у сврху спровођења истраживачких активности за које се таква квалификација уобичајено захтијева.

Члан 7.

(Вишеструко држављанство странца или држављанина БиХ на територији БиХ)

(1) Странац који има вишеструко држављанство сматра се држављанином државе која му је издала путну исправу с којом је прешао државну границу БиХ, ако овим законом није другачије одређено.

(2) Држављанин БиХ који има и држављанство неке друге државе не сматра се странцем на територији БиХ.

(3) Странац који има вишеструко држављанство дужан је да се за вријеме боравка служи и изађе из БиХ са путном исправом са којом је ушао у БиХ.

Члан 8.

(Слобода кретања)

(1) Странац може улазити у БиХ и боравити на њеној територији са важећом путном исправом у коју је унесена виза или дозвола боравка, ако овим законом или међународним уговором чија је БиХ уговорна страна није другачије прописано. Улазак, боравак, кретање и излазак странаца могу бити ограничени под условима прописаним овим или другим законом.

(2) Странци који законито бораве у БиХ под условима које прописује овај закон уживају право на слободу кретања унутар БиХ и слободан избор мјеста боравка, ако није другачије одређено овим или другим законом у посебним областима из разлога јавног интереса у демократском друштву.

(3) Права из става (2) овог члана могу бити дјелимично или потпуно ограничена у складу са законом у мјери која је неопходна у демократском друштву у интересу државне или јавне безбједности, ради очувања јавног поретка, спречавања криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других.

(4) Безбједносну провјеру за странца с циљем утврђивања **пријетњи по безбједност БиХ** спроводи Обавјештајно-безбједносна агенција Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Обавјештајно-безбједносна агенција).

(5) У поступку доношења одлуке која се заснива на информацијама садржаним у документу са ознаком тајности, коју је одредио орган из става (4) овог члана или други надлежни орган, примјењују се одредбе закона којима се уређује заштита тајних података у БиХ.

(6) Служба може, на образложен приједлог надлежног органа, привремено забранити излазак странца из БиХ уколико постоји оправдана сумња да би изласком из БиХ могао да избјегне кривично, односно прекршајно гоњење, извршење казне, извршење судске наредбе, лишење слободе или извршење доспјеле имовинско-правне обавезе, што евидентира у Централну базу податка о странцима или о томе на други начин обавјештава Граничну полицију.

(7) Служба, из разлога наведених у ставу (6) овог члана, привремено, најдуже до 30 дана, одузима путне исправе и друге документе које странац може користити за прелазак државне границе.

(8) По истеку рока из става (7) овог члана или по престанку разлога из става (6) овог члана, странцу се враћају путне исправе и други документи и допушта излазак из БиХ.

(9) У поступку утврђивања законитости боравка странца у БиХ, као и у току поступка изрицања мјере према странцу због непоштовања прописа БиХ, Служба може уз потврду привремено одузети путну исправу странца до доношења одлуке, а најдуже **15** дана.

(10) Странцима који бораве на територији БиХ може се колективно и привремено ограничити слобода кретања у БиХ, у мјери која је неопходна ради заштите јавног здравља, о чему одлуку доноси Савјет министара на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења МЦП-а.

Члан 9.

(Забрана дискриминације)

Забрањена је дискриминација странаца по било којем основу, као што су: род односно пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење,

национално или социјално поријекло, веза са националном мањином, имовинско стање, статус који се стиче рођењем или други статус.

Члан 10.

(Обавеза поштовања јавног поретка БиХ)

Странац је дужан да за вријеме уласка, кретања, боравка у БиХ и изласка из БиХ поштује јавни поредак, односно да се придржава закона и прописа, те одлука органа власти у БиХ.

Члан 11.

(Удруживање странаца те ношење оружја и униформи у БиХ)

(1) Странцима је забрањено оснивање политичких партија.

(2) Странци могу оснивати удружења према прописима којима се уређују оснивање, регистрација, престанак рада, као и друга питања значајна за оснивање и рад удружења у БиХ.

(3) Странац може унијети, посједовати и носити, те набављати оружје и муницију у БиХ према закону којим се уређује област граничне контроле БиХ и прописима којима се уређују набављање, држање и ношење оружја.

(4) Странац може ући и кретати се у БиХ у страниј војној, полицијској или царинској униформи под условима прописаним законом којим се уређује област граничне контроле БиХ и чланом **126. (Кретање у страниј униформи)** овог закона.

Члан 12.

(Обавезе надлежних органа у поступку)

(1) У свим фазама поступка странци се обавјештавају о правима и обавезама које произлазе из овог закона.

(2) Орган који води поступак по службеној дужности дужан је да странцу који не разумије језик на којем се поступак води омогући да ток поступка прати уз помоћ преводиоца, односно тумача на језику који странац разумије или се оправдано може претпоставити да разумије, а услуге превођења може обезбиједити и путем информационо-комуникационих технологија. Ако се поступак води по захтјеву странца, орган који води поступак није дужан да обезбиједи преводиоца, односно тумача.

(3) Захтјеви за остваривање права по овом закону и докази који оправдавају захтјев, као и позиви, рјешења и друга писмена, достављају се на једном од језика у службеној употреби у БиХ.

(4) У случају да је странцу одређен притвор, задржавање или стављање под надзор, орган који је такву мјеру одредио омогућава му, на његов захтјев, контакт са дипломатско-конзуларним представништвом државе која странцу пружа заштиту.

(5) Полицијски органи у БиХ дужни су да одмах по сазнању обавијесте Службу о смрти странца, а Служба о томе хитно обавјештава МИП ради информисања дипломатско-конзуларног представништва државе која странцу пружа заштиту.

Члан 13.

(Обавеза ношења и предочавања доказа о идентитету)

(1) За вријеме боравка на територији БиХ, странац мора уз себе имати путну исправу с којом је ушао у БиХ или други идентификациони документ, односно одговарајућу потврду издату у БиХ с циљем доказивања или потврде идентитета и законитости уласка и боравка у БиХ. Странац је дужан да идентификациони документ или потврду издату у БиХ да на увид, на захтјев овлашћеног лица Службе, полиције или другог надлежног органа када је други надлежни орган за то законом овлашћен.

(2) Правна и физичка лица која пружају услуге превоза, смјештаја или организације путовања могу од странца затражити предочавање путне исправе или другог идентификационог документа, али им је забрањено да их задрже.

(3) Странац је дужан да губитак, уништење или крађу путне исправе одмах по сазнању пријави надлежној полицији која је дужна да без одгађања о томе обавијести Службу.

Члан 14.

(Утврђивање идентитета и основна провјера)

(1) Према овом закону, Служба је надлежна да покреће и води поступак утврђивања идентитета странца ако се ради о поступцима који су прописани овим законом.

(2) Ако је поступак утврђивања идентитета странца, чији идентитет није могуће одмах утврдити или постоје основи сумње у истинитост његових навода о идентитету, започела Гранична полиција или полиција и не може га окончати у року од шест сати, о томе обавјештава Службу што је могуће прије.

(3) Поступак утврђивања идентитета странца спроводи се по одредбама закона којим се уређује надлежност Службе и закона којим се уређује надлежност полицијских службеника у БиХ.

(4) Поступак утврђивања идентитета странца може обухватати и утврђивање законитости његовог боравка у БиХ, односно утврђивање мјеста боравишта или пребивалишта у БиХ, док основна провјера укључује узимање биометријских података у складу са овим законом и безбједносне провјере, а може обухватати и утврђивање околности незаконитог преласка државне границе.

(5) Служба може задржати странца најдуже шест сати ако је потребно утврдити његов идентитет или је потребно извршити основну провјеру из става (4) овог члана, а постоји опасност да ће странац побјећи.

(6) Приликом задржавања странца у складу са ставом (5) овог члана, Служба обавјештава странца о сврси и начинима основне провјере, правима и обавезама странца током основне провјере, укључујући његову обавезу да током основне провјере остане у одређеним објектима, начину остваривања међународне заштите, те обавези странца са незаконитим боравком да напусти територију БиХ, на језику који странац разумије или се оправдано може претпоставити да разумије, и то у писаној форми или посредством преводиоца.

(7) О задржавању странца малољетника без пратње Служба ће обавијестити центар за социјални рад.

(8) Служба ће странцу без одгађања омогућити слободу кретања када престану разлози за задржавање, а најкасније до истека рока из става (5) овога члана, осим ако је донесено рјешење о стављању странца под надзор.

(9) Странац који нема доказе о идентитету дужан је да Служби да изјаву о свом идентитету, те биометријске податке.

(10) Према странцу који је дао изјаву о свом идентитету Служба поступа на основу уступљених података до добијања других података или утврђивања стварног идентитета странца.

(11) Странац чији се идентитет не може одмах утврдити или постоје основи сумње у истинитост његових навода о идентитету или се његов идентитет не може са сигурношћу утврдити у року из става (5) овог члана може се ставити под надзор и може му се изрећи и мјера протјеривања из БиХ.

(12) Надзор из става (11) овог члана одређује се у складу с одредбама чл. од 118. до 122., а мјера протјеривања у складу с одредбама чл. 105. (Мјера протјеривања) и 106. (Разлози за изрицање мјере протјеривања) овог закона.

(13) Услови, начин и друга питања значајна за основну провјеру и задржавање странца у смислу ст. (4) и (5) овог члана уређују се подзаконским прописима које доноси Савјет министара на приједлог Министарства.

ГЛАВА II - УЛАЗАК СТРАНАЦА У БиХ

Одјељак А. Улазак у БиХ

Члан 15.

(Прелазак државне границе)

(1) Сматра се да је странац ушао у државу када је прешао државну границу БиХ, односно када је прошао мјесто обављања граничних провјера.

(2) Странац може прећи државну границу БиХ само на граничним прелазима отвореним за међународни саобраћај, у вријеме када гранични прелаз ради, осим ако Законом о граничној контроли или међународним уговором чија је БиХ уговорна страна није другачије одређено.

(3) Странац који жели ући или изаћи из БиХ дужан је да се заустави на граничном прелазу, да на увид документе потребне за прелазак границе и подвргне себе, свој пртљаг и своје превозно средство граничним провјерама у складу са законом којим се уређује област граничне контроле БиХ и службеном лицу надлежног органа објасни све околности у вези са испуњавањем услова за прелазак државне границе, те да поступа по упозорењима и наређењима полицијског службеника Граничне полиције.

(4) Граничне провјере странца који улази у БиХ обухватају и утврђивање испуњавања општих услова за улазак из члана **19. (Општи услови за улазак)** овог закона.

(5) У путну исправу странца који прелази државну границу полицијски службеник Граничне полиције уноси отисак улазног, односно излазног штамбиља, осим ако то није могуће с обзиром на врсту путне исправе или је другачије прописано овим законом или другачије одређено међународним уговором чија је БиХ уговорна страна.

(6) Датумом уласка сматра се први дан боравка на територији БиХ, а датумом изласка сматра се посљедњи дан боравка на територији БиХ. Период боравка дозвољен према боравишној дозволи или визи за дугорочни боравак не узима се у обзир приликом израчуна трајања боравка на територији БиХ.

(7) Задржавање странца у транзитном подручју на међународном аеродрому, у сидришту луке или на пристаништу не сматра се уласком у БиХ.

Члан 16.

(Незаконит прелазак државне границе БиХ)

Незаконитим преласком државне границе сматра се ако странац:

- а) пређе или покуша прећи државну границу ван граничног прелаза отвореног за међународни саобраћај или ван граничног прелаза намијењеног за саобраћај између БиХ и сусједних држава ако је држављанин сусједне државе и није другачије одређено законом који уређује област граничне контроле БиХ,

односно међународним уговором чија је БиХ уговорна страна, или ван времена у којем гранични прелаз ради или прије истека рока у којем не може ући у БиХ;

- б) избјегне или покуша избјећи граничне провјере;
- ц) при преласку државне границе употрејеби туђу неважећу, лажну, кривотворену или фалсификовану путну исправу;
- д) полицијском службенику Граничне полиције наведе неистините податке;
- е) уђе у државу за вријеме трајања забране уласка у БиХ,
- ф) уђе у државу без потребне визе за улазак у БиХ или дозволе привременог или сталног боравка, а долази из државе која је у визном режиму са БиХ.

Члан 17.

(Заједничке путне исправе и посебна пажња према малољетницима)

(1) Странац који је уписан у путну исправу другог лица може улазити и излазити из БиХ само са лицем у чију је путну исправу уписан.

(2) Странци који имају заједничку путну исправу могу улазити, кретати се и излазити из БиХ само заједно, а пунољетна лица која су уписана у заједничку путну исправу морају имати документ са фотографијом на основу којег се може утврдити њихов идентитет. Изузетно се члану групе може дозволити појединачно напуштање државе, ако је то неопходно из његових приватних разлога или ако тако одреди надлежни орган. Вођа групе мора имати личну путну исправу и не може напустити БиХ без групе. На заједничку путну исправу може путовати од пет до 50 лица.

(3) Странац који је млађи од 14 година и има личну путну исправу може прелазити границу БиХ у пратњи родитеља, законског заступника или старатеља, односно лица које је опуномоћено да га прати уз потписану и овјерену пуномоћ родитеља, законског заступника или старатеља, или мора имати сагласност родитеља, односно законског заступника или старатеља ако путује без пратње.

(4) Полицијски службеник Граничне полиције дужан је да обрати посебну пажњу приликом контроле странца млађег од 18 година који намјерава да пређе државну границу БиХ, као и лица у чијој се пратњи малољетник налази.

Члан 18.

(Обавезе превозника и организатора туристичког или сличног путовања)

(1) Превозник може довести странца на гранични прелаз ако странац испуњава услове за улазак у БиХ из члана **19. (Општи услови за улазак)** ст. (1) и (2) овог закона.

(2) Превозник је дужан да:

а) странца којем улазак у БиХ буде одбијен јер не испуњава услове за улазак у БиХ из члана **19. (Општи услови за улазак)** овог закона одвезе са граничног прелаза и врати у државу из које је доведен или у државу која је издала путну исправу с којом је допутовао или у било коју другу државу за коју је сигуран да ће бити прихваћен или обезбиједи други начин превоза, и то без одгађања и о свом трошку; и

б) подмири трошкове боравка странца из тачке а) овог става у БиХ.

(3) Обавезе превозника из ст. (1) и (2) овог члана не односе се на странца који долази на територију БиХ директно са територије гдје су му живот или слобода угрожени и који затражи међународну заштиту БиХ.

(4) Обавезе из става (2) овог члана односе се и на превозника који је довезао странца у транзит:

а) ако је превозник који је требало да га превезе у државу одредишта одбио да га превезе или

б) ако му је забрањен улазак у државу одредишта.

(5) Обавезе из става (2) овог члана односе се и на организатора туристичког или сличног путовања у БиХ који се појављује и као организатор превоза.

Члан 19.

(Општи услови за улазак)

(1) Странац може ући у БиХ ако има важећи пасош или други идентификациони документ који може користити за улазак у БиХ који важи најмање три мјесеца дуже од намјераваног датума одласка са територије БиХ и издат је унутар посљедњих десет година или је издат са трајним роком важења. У оправданим хитним случајевима, односно ако то захтијевају разлози безбједности БиХ, хуманитарни, озбиљни професионални или лични разлози, рок важења путне исправе може бити и краћи.

(2) Уз основни општи услов из става (1) овог члана странац за улазак у БиХ мора испуњавати и сљедеће основне опште услове да:

а) има важећу визу за улазак, боравак или прелазак преко територије БиХ чији рок важења не истиче на дан уласка у БиХ, ако у БиХ не улази са путном исправом коју је издала држава чији су држављани ослобођени од обавезе прибављања визе према члану **21. (Ослобађање од обавезе прибављања визе)** овог закона или

б) има дозволу боравка прописану овим законом.

(3) Уз основне опште услове прописане ст. (1) и (2) овог члана, за улазак у БиХ странац мора испуњавати и сљедеће остале опште услове да:

- а) посједује довољно средстава за издржавање за вријеме намјераног боравка и за излазак из БиХ, укључујући и средства за здравствену заштиту, односно доказ да их може законито прибавити, што се доказује на начин прописан чланом **23. (Докази о посједовању средстава за издржавање)** овог закона,
- б) посједује документе или може пружити информације на основу којих се може разумно закључити о сврси и условима намјераног боравка у БиХ, ако је то могуће и потребно,
- ц) има улазну визу сусједне државе у коју путује или преко чије територије наставља путовање, ако му је та виза потребна,
- д) има потврду о вакцинацији ако долази са подручја на којем влада епидемија заразне болести,
- е) да му није изречена мјера протјеривања, односно да му није забрањен улазак у БиХ, ако период на који му је изречена та мјера, односно период забране још траје,
- ф) да се не води у евиденцијама код надлежног органа као прекршилац прописа у БиХ или прекршилац међународних прописа или као међународни преступник,
- г) да не представља пријетњу за јавни поредак, безбједност БиХ, јавни ред и мир или међународне односе БиХ,**
- х) да не представља пријетњу за јавно здравље у БиХ.**

(4) Странци који су, у складу са чланом **21. (Ослобађање од обавезе прибављања визе)** овог закона, ослобођени прибављања визе за улазак на територију БиХ те не морају испуњавати услов прописан ставом (2) овог члана, приликом уласка у БиХ морају испуњавати остале опште услове за улазак прописане ставом (3) овог члана.

(5) Странци који за улазак у БиХ морају посједовати визу, приликом подношења захтјева за издавање визе, као и приликом уласка у БиХ морају испуњавати остале опште услове за улазак прописане ставом (3) овог члана.

(6) Када то захтијевају разлози заштите безбједности БиХ, јавног поретка, јавног реда и мира или јавног здравља у БиХ или други разлози који проистичу из међународних обавеза БиХ, уз услове за улазак прописане ст. (1), (2) и (3) овог члана, Савјет министара може прописати додатне услове за улазак странаца у БиХ.

Члан 20.

(Улазак под посебним условима)

Странцу се може одобрити улазак и боравак у БиХ и када не испуњава услове из овог закона, ако је тако предвиђено међународним уговором чија је БиХ уговорна страна или одлуком Савјета министара, суда или тужилаштва у БиХ.

Члан 21.

(Ослобађање од обавезе прибављања визе)

(1) Савјет министара, на приједлог МИП-а, одређује државе чијим држављанима није потребна виза за улазак у БиХ (у даљем тексту: државе безвизног режима), као и државе чији држављани могу ући у БиХ са другим документом осим пасоша. Савјет министара је надлежан да, на приједлог МИП-а, ослободи од прибављања визе носиоце посебних врста путних исправа.

(2) Странци који су, у складу са овим законом, ослобођени прибављања визе за улазак на територију БиХ имају право на улазак и боравак у земљи (у даљем тексту: безвизни боравак) укупно у трајању до 90 дана у било којем периоду од 180 дана који подразумијева узимање у обзир периода од 180 дана који претходи сваком дану боравка, ако другачије није одређено међународним уговором чија је БиХ уговорна страна.

Члан 22.

(Изузеци од обавезе посједовања визе)

(1) Странци који имају дозволу привременог или сталног боравка у БиХ, у периоду важења те дозволе, изузети су од обавезе посједовања визе.

(2) Странци – чланови посаде и кабинско особље авиона у цивилном авио-саобраћају који посједују важећи сертификат члана посаде, а који намјеравају остати на аеродрому или унутар граница оближњег насељеног мјеста, у БиХ могу улазити без визе и на територији БиХ боравити до свог првог сљедећег редовног лета.

(3) Ако је потребно да неки члан посаде због обавеза путује у другу државу као путник било којим превозним средством како би се придружио посади авиона, његов сертификат прихвата се као замјена за пасош и визу, те му се омогућава неопходна слобода кретања унутар територије БиХ.

(4) Важећи сертификат члана посаде признаје се као ваљан документ за утврђивање идентитета и у случају када његов носилац није држављанин државе регистра авиона.

(5) Савјет министара, на приједлог МИП-а и под условом узајамности, може изузети од обавезе посједовања визе држављане одређених држава који су:

- а) цивилни чланови посаде авиона, уз постојање одговарајуће потврде и биљешке у општој декларацији и плану лета,
- б) цивилни чланови посаде или пратећа лица авиона који учествују у хаваријско-спасилачким летовима, уз постојање одговарајуће биљешке у општој декларацији и плану лета, или
- ц) цивилни чланови посаде брода, ако су уписани у попис посаде и особља.

Члан 23.

(Докази о посједовању средстава за издржавање)

(1) Постојање средстава за издржавање странца из члана **19. (Општи услови за улазак)** става (3) тачке а) овог закона доказује се на сљедећи начин:

- а) посједовањем готовог новца у домаћој или страниј конвертибилној валути;
- б) посједовањем средстава безготовинског плаћања прихваћених од банкарског система БиХ или средства које омогућава подизање новца у БиХ, или гаранције банке из БиХ која признаје безготовинска средства плаћања која странац посједује;
- ц) позивним писмом из члана **32. (Позивно писмо)** овог закона;
- д) посједовањем доказа о уплаћеном смјештају или о организованом путовању; или
- е) посједовањем других средстава као што су непокретна имовина у БиХ на основу које је могуће обезбиједити средства за издржавање за вријеме боравка у БиХ, средстава по основу директних страних улагања, производно-техничке сарадње или кооперације и слично.

(2) Ако странац има доказе о уплаћеном појединачном или колективном путничком здравственом осигурању, подразумијева се да има обезбијеђена средства за здравствену заштиту у смислу члана **19. (Општи услови за улазак)** става (3) тачке а) овог закона.

(3) Сматра се да странац који има радну дозволу у БиХ задовољава услове који се односе на посједовање средстава за издржавање.

(4) Постојање средстава за излазак странца из БиХ може се доказивати посједовањем важеће путне карте за наставак путовања или за повратак, као и тиме што странац законито посједује превозно средство.

Одјелјак Б. Одбијање уласка у БиХ

Члан 24.

(Разлози одбијања уласка)

(1) Странцу се одбија улазак у БиХ ако не испуњава услове за улазак из члана **19. (Општи услови за улазак)** нити се на њега примјењује међународни уговор чија је БиХ уговорна страна или одлука из члана **20. (Улазак под посебним условима)** овог закона.

(2) Странцу може бити одбијен улазак у БиХ и поред разлога из става (1) овог члана:

- а) ако приликом покушаја уласка у БиХ предочи фалсификовану путну исправу;
- б) ако приликом покушаја уласка у БиХ предочи фалсификовану визу или дозволу боравка;
- ц) ако је већ провео на територији БиХ 90 дана у било којем периоду од 180 дана који подразумијева узимање у обзир периода од 180 дана који претходи сваком дану боравка, а ради се о држављанину државе безвизног режима, осим ако се на њега не примјењује одредба члана **20. (Улазак под посебним условима)** овог закона;
- д) ако је већ провео на територији БиХ вријеме дозвољеног боравка прописано међународним уговором чија је БиХ уговорна страна, осим ако није остварио услове за улазак по другом основу;
- е) ако постоје основи сумње да ће обављати послове за које је потребна радна дозвола, а на њега се не примјењују одредбе члана **77. (Боравак у сврху рада без радне дозволе и потврда о пријави рада)** овог закона,
- ф) ако му је виза БиХ на уласку поништена или укинута.

Члан 25.

(Поступак и посљедица одбијања уласка)

(1) Гранична полиција одлучује о одбијању уласка на граници.

(2) Странцу којем је одбијен улазак у БиХ јер не испуњава услове за улазак прописане овим законом издаје се рјешење о одбијању уласка.

(3) Рјешење о одбијању уласка **доноси се по скраћеном поступку, осим ако се ради о малољетнику без пратње** садржи разлог одбијања уласка, а издаје се на обрасцу који попуњава надлежни полицијски службеник Граничне полиције. Странац потписује пријем рјешења на обрасцу рјешења и један примјерак задржава за себе. Ако странац одбије да потпише пријем рјешења, та чињеница се уноси као напомена на обрасцу рјешења и сматра се да је рјешење уредно достављено.

(4) Надлежни полицијски службеник Граничне полиције на граничном прелазу упозорава странца којем је одбијен улазак у БиХ да је дужан да одмах напусти подручје граничног прелаза и забрањује му улазак на територију БиХ.

(5) Рјешење о одбијању уласка мора садржавати разлог одбијања уласка, а издаје се на обрасцу и доставља се странцу. Ако странац одбије да прими рјешење, та чињеница се уноси као забиљешка и сматра се да је рјешење достављено.

(6) Рјешење о одбијању уласка извршава се одмах, уношењем отиска штамбиља ОДБИЈЕН УЛАЗАК, односно друге одговарајуће ознаке у путну исправу странца. Ако странац нема путну исправу у коју би се могао унијети отисак штамбиља, односно друга одговарајућа ознака, та чињеница се уноси као напомена у образац рјешења.

(7) Против рјешења о одбијању уласка жалба се може поднијети Министарству у року од 15 дана од дана достављања рјешења. Жалба не одгађа извршење рјешења.

(8) Странац којем је одбијен улазак може ући у БиХ након што отклони разлоге због којих му је одбијен улазак.

(9) Уколико се у жалбеном поступку утврди да је странцу неосновано одбијен улазак у БиХ, та чињеница се уноси у Централну базу података о странцима, те се приликом поновног уласка странца у БиХ поништава штамбиљ о одбијању уласка отиском штамбиља ПОНИШТЕНО.

Одјељак Ц. Визе

Члан 26.

(Опште одредбе о визама)

(1) Виза је одобрење за транзит кроз међународни транзитни простор аеродрома или територију БиХ или одобрење за намјеравани боравак на територији БиХ у року одређеном у визи.

(2) У правилу, странац је дужан да прибави визу прије доласка на гранични прелаз БиХ.

(3) Виза се може издати странцу који посједује пасош који мора бити важећи најмање три мјесеца након планираног датума одласка из БиХ или у случају неколико посјета након посљедњег планираног датума одласка из БиХ, има најмање двије празне странице и издат је у претходних 10 година. У оправданим хитним случајевима, односно ако то захтијевају разлози безбједности БиХ, хуманитарни, озбиљни професионални или лични разлози, важење путне исправе може бити и краће од три мјесеца.

(4) Посједовање визе не представља безусловно право уласка у БиХ.

(5) Виза не пружа странцу право на рад у БиХ, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 27.

(Врсте виза)

Надлежни органи БиХ издају сљедеће визе:

- а) аеродромску транзитну визу (Виза А),
- б) визу за краткорочни боравак (Виза Ц),
- ц) визу за дугорочни боравак (Виза Д).

Члан 28.

(Аеродромска транзитна виза - Виза А)

(1) Аеродромска транзитна виза (Виза А) омогућава странцу пролазак кроз међународно транзитно подручје аеродрома без стварног уласка у земљу, током заустављања или настављања међународног лета.

(2) У правилу, странцу који за вријеме непрекинутог путовања не напушта међународно транзитно подручје аеродрома или авион који се налази на аеродрому у БиХ није потребна виза.

(3) Изузетно, Савјет министара може одлучити да држављани одређених земаља треба да посједују аеродромске транзитне визе.

(4) Странцу се може на његов захтјев издати аеродромска транзитна виза за одређени број пролазака кроз међународно подручје аеродрома у периоду транзита.

Члан 29.

(Виза за краткорочни боравак - Виза Ц)

(1) Виза за краткорочни боравак (Виза Ц) омогућава странцу транзит, један или више улазака или боравака у БиХ. Ниједан непрекидан боравак ни укупно трајање више узастопних боравака у БиХ не могу бити дужи од 90 дана у било којем периоду од 180 дана. ~~који подразумева узимање у обзир периода од 180 дана који претходи сваком дану боравака.~~

(2) Виза за краткорочни боравак издаје се са роком важења најдуже до једне године.

(3) Изузетно од става (2) овог члана, уз претходну сагласност Службе, виза за краткорочни боравак може се издати и с роком важења до пет година када странац:

- а) докаже потребу или оправда намјеру честог односно редовног путовања, посебно због пословног или породичног статуса, као што су пословна лица, државни службеници ангажовани у редовним званичним контактима са институцијама БиХ, представници организација цивилног друштва који

путују ради едукативних семинара или конференција, чланови породице држављана БиХ, чланови породице држављана странаца са сталним боравком у БиХ и поморци и

- б) докаже свој интегритет и поузданост законите употребе претходно издатих виза за улазак у БиХ, своју економску ситуацију у држави поријекла и искрену намјеру да напусти територију БиХ прије истека рока важења визе за коју је поднио захтјев.

(4) Виза за краткорочни боравак издаје се за пословна путовања, путовања у сврху образовања, обуке или у сличну сврху, за туристичка или друга путовања у приватне сврхе, за путовања на политичке, научне, културне, спортске, вјерске или друге догађаје, као и за путовања из осталих разлога за која је довољан краткорочни боравак.

(5) У поступку издавања визе из става (1) овог члана, Служба по захтјеву МИП-а или Граничне полиције врши провјере кроз службене евиденције. Резултати провјера достављају се органу надлежном за издавање визе.

(6) Када виза за више улазака вриједи дуже од 180 дана, трајање боравака је 90 дана у било којем периоду од 180 дана.

Члан 29а.

(Сарадња са почасним конзулом БиХ, комерцијалним посредником и спољним пружаоцем услуга)

(1) Почасни конзул БиХ, комерцијални посредник и/или спољни пружалац услуга може учествовати у прикупљању захтјева за издавање визе за краткорочни боравак (Виза Ц).

(2) Спољни пружалац услуга може прикупљати и биометријске податке од подносиоца захтјева за издавање визе на основу уговора о сарадњи са МИП-ом.

(3) Почасни конзул БиХ, комерцијални посредник и/или спољни пружалац услуга нема приступ Централној бази података о странцима ни под којим условима.

Члан 30.

(Виза за дугорочни боравак - Виза Д)

(1) Виза за дугорочни боравак (Виза Д) омогућава странцу улазак и боравак у БиХ у периоду од 180 дана у току једне године и омогућава странцу подношење захтјева за одобрење привременог боравака у БиХ.

(2) Виза за дугорочни боравак издаје се изузетно у ситуацијама када је за сврху боравака у БиХ потребан период дужи од 90 дана у периоду од 180 дана. Ако се

виза за дугорочни боравак издаје у сврху подношења захтјева за одобрење привременог боравка у БиХ, период важења визе може бити краћи од 90 дана.

(3) Виза за дугорочни боравак издаје се са роком важења највише до једне године и издаје се за један или више улазака у БиХ.

(4) Изузетно од става (3) овог члана, виза за дугорочни боравак може се издати и са роком важења дужим од једне године ако је то у интересу БиХ.

(5) За издавање визе за дугорочни боравак потребна је претходна сагласност Службе.

(6) По пријему захтјева за издавање визе за дугорочни боравак, дипломатско-конзуларно представништво БиХ (у даљем тексту: ДКПБиХ) дужно је да прикупи сву потребну документацију и прослиједи је Служби ради давања сагласности из става (5) овог члана.

(7) Виза за дугорочни боравак (Виза Д) може се издати и држављанима држава безвизног режима када је за сврху боравка у БиХ потребан период дужи од 90 дана у периоду од 180 дана.

Члан 31.

(Услови за издавање визе)

(1) Подносилац захтјева за издавање визе дужан је да дâ личне податке као и биометријске податке који се од њега траже, друге потребне информације, те да наведе сврху уласка у БиХ. Захтјев за издавање визе за краткотрајни боравак подноси се на прописаном тачно попуњеном обрасцу најраније шест мјесеци, а за поморце који обављају своје дужности најраније девет мјесеци прије почетка намјераваног путовања, те у правилу најкасније 15 календарских дана прије почетка намјераваног путовања, а изузетно, у оправданим појединачним хитним случајевима може се омогућити подношење захтјева мање од 15 календарских дана прије почетка намјераваног путовања.

(2) За издавање визе за краткорочни боравак (Виза Ц) подносилац захтјева дужан је да, осим доказа о путном здравственом осигурању које покрива трошкове који могу настати у вези са враћањем у државу поријекла из здравствених разлога, хитном медицинском помоћи односно хитним болничким лијечењем или смрти током његова боравка у БиХ, уз захтјев приложи доказ којим оправдава сврху и услове намјераваног боравка у БиХ, и то:

- а) позивно писмо из члана 32. (Позивно писмо) овог закона;
- б) копију судског или другог службеног позива којим се позива да се одазове у правном поступку који се води у БиХ;
- ц) копију доказа о уплаћеном туристичком путовању, укључујући смјештај и превоз, или доказ о организованом путовању или уплаћеном смјештају;
- д) потврду о пријему на образовање или обуку; или

е) други документ на основу којег се може разумно закључити о сврси и условима намјераваног боравака у БиХ, ако је то могуће и потребно.

(3) Изузетно од става (2) овог члана, од обавезе достављања доказа о путном здравственом осигурању изузети су носиоци дипломатских пасоша, а могу се изузети и професионалне групе, као што су поморци, које већ имају путно здравствено осигурање због своје професионалне дјелатности.

(4) У случају сумње у сврху уласка у БиХ коју је странац навео у захтјеву за издавање визе, службено лице ДКП-а БиХ може захтијевати да странац достави увјерење о посједовању некретнине или увјерење о сталним изворима прихода у држави поријекла или држави полазног одредишта или увјерење о уписаном студију или друге доказе, односно доказ из којег се разумно може закључити да ће странац након законитог боравака напустити БиХ.

(5) Службено лице може захтијевати додатне доказе или појашњење података или информација из захтјева за издавање визе, као и разговор са подносиоцем захтјева.

(6) Услови за издавање визе за краткорочни боравак (Виза Ц) прописани ставом (2) овог члана на одговарајући начин се примјењују и у случајевима издавања визе за дугорочни боравак (Виза Д).

Члан 32.

(Позивно писмо)

(1) Позивно писмо је писмо којим се странац позива да дође у БиХ у одређену сврху у одређеном временском периоду.

(2) Позивно писмо за улазак странца у БиХ може издати држављанин БиХ или странац са одобреним сталним бораваком у БиХ или странац који ужива дипломатски статус у БиХ, или домаће или странско правно лице регистровано у БиХ.

(3) Изузетно од става (2) овог члана, позивно писмо у сврху спајања породице или посјете може издати и странац са одобреним привременим бораваком у БиХ као носилац „плаве карте“, или странац који борави по основу одобреног привременог боравака у БиХ годину дана или дуже и који има основане изгледе за одобрење сталног боравака у БиХ или странац са признатим избјегличким статусом. Странац са одобреним привременим бораваком до једне године може издати позивно писмо искључиво у сврху посјете.

(4) Позивно писмо издаје се на прописаном обрасцу и садржи изјаву позиваоца да на себе преузима обавезу да обезбиједи смјештај, покрије трошкове лијечења, осигура издржавање и подмири остале трошкове који могу настати за вријеме боравака странца у БиХ, трошкове стављања под надзор, добровољног напуштања или присилног удаљења, као и све друге трошкове изласка странца из БиХ, ако те обавезе не може подмирити странац.

(5) Позивно писмо овјерава Служба према мјесту пребивалишта, односно сједишта позиваоца, на основу доказа достављених уз захтјев и након извршених оперативних провјера. Рок важења позивног писма је 180 дана од дана овјере. Ако нису испуњени услови, Служба одбија захтјев за овјеру позивног писма, о чему се подносилац захтјева усмено обавјештава.

(6) У случају из става (3) овог члана, Служба овјерава позивно писмо и на основу доказа о истинитости сврхе спајања породице.

(7) Служба може овјерити и групно позивно писмо за најмање пет, а највише 50 лица која путују на заједнички пасош.

(8) Позивним писмом, у смислу овог акона, сматра се и службени акт државног, ентитетског или кантоналног органа власти, органа власти Брчко Дистрикта БиХ, као и дипломатско-конзуларног представништва стране државе или међународне организације која има дипломатски статус у БиХ.

Члан 33.

(Издавање визе на заједнички пасош)

(1) Виза на заједнички пасош издаје се као аеродромска транзитна виза (Виза А), или као виза за краткорочни боравак (Виза Ц) групи странаца, у којој може бити најмање пет и највише 50 лица и коју предводи лице које има свој лични пасош и појединачну визу ако је потребна.

(2) Виза за краткорочни боравак (Виза Ц) може се издати на заједнички пасош с роком важења најдуже до 30 дана, ако чланови групе заједно улазе на територију БиХ и бораве и напуштају је као група.

(3) За свако лице које је наведено у заједничком пасошу издаје се појединачна виза.

Члан 34.

(Надлежност и мјесто издавања визе)

(1) Визу издаје ДКПБиХ, а може је издати и дипломатско-конзуларно представништво друге државе са којом је БиХ закључила уговор.

(2) Странац је дужан да прибави визу прије уласка у БиХ, а на позив органа из става (1) овог члана дужан је да захтјев за издавање визе поднесе лично.

(3) Не доводећи у питање став (2) овог члана, странац може захтјев за издавање визе уз припадајућу документацију поднијети и електронским путем уколико је примјенљиво.

(4) Прије издавања визе, ДКПБиХ је дужан да у случајевима предвиђеним овим законом затражити претходну сагласност Службе.

(5) Против рјешења којим се захтјев за издавање визе одбија може се поднијети жалба МИП-у, путем ДКП-а, у року од 15 дана од дана достављања рјешења.

(6) Изузетно од ст. (1) и (2) овог члана, ако то захтијевају разлози безбједности БиХ, хуманитарни, озбиљни професионални или лични разлози, визу за краткорочни боравак (Виза Ц) за један улазак до 15 дана или аеродромску транзитну визу (Виза А) може издати на граници Гранична полиција.

(7) Виза из става (5) овог члана може се издати само под условом да странац:

- а) испуњава опште услове за улазак у БиХ из члана **19. (Општи услови за улазак)** ст. (1) и (3) овог закона,
- б) докаже да није био у могућности да унапријед поднесе захтјев за визу, и
- ц) предочи документ или више њих којима доказује непредвидив и неодгодив разлог за улазак у БиХ, те гарантује повратак у државу поријекла или уобичајеног мјеста боравка.

(8) Против рјешења којим се захтјев за издавање визе на граници одбија може се поднијети жалба Министарству у року од 15 дана од дана достављања рјешења. Жалба не одгађа извршење рјешења.

Члан 35.

(Рок за давање сагласности)

(1) Кад је предвиђено да прије издавања визе ДКПБиХ мора затражити претходну сагласност Службе, Служба одговара што је прије могуће, а најкасније у року од седам дана од дана пријема захтјева. О свом одговору Служба обавјештава МИП.

(2) Ако ДКП не прими одговор Службе у року из става (1) овог члана, сматра се да је сагласност дата.

Члан 36.

(Продужење визе)

(1) Виза за краткорочни боравак (Виза Ц) може се продужити због више силе, хуманитарних или озбиљних личних разлога, а у складу са правилима која важе за издавање визе.

(2) Захтјев за продужење визе подноси се Служби прије истека важења визе и одобрења за боравак одобреног на основу издате визе. Служба доноси одлуку о продужењу визе у року од седам дана од дана пријема захтјева.

(3) До доношења одлуке по захтјеву за продужење визе странац може боравити на територији БиХ.

(4) Виза из става (1) овог члана продужава се издавањем нове наљепнице визе.

(5) Против одлуке којом се захтјев за продужење визе одбија, односно одбацује, може се поднијети жалба Министарству у року од три дана од дана достављања одлуке. Жалба не одгађа извршење рјешења.

Члан 37.

(Одбијање захтјева за издавање визе и изузетно издавање визе из хуманитарних разлога)

(1) Захтјев странца за издавање визе одбија се ако:

- а) не испуњава услове за издавање визе из члана **31. (Услови за издавање визе)** овог закона;
- б) не испуњава опште услове за улазак у БиХ из члана **19. (Општи услови за улазак)** ст. (1), (3), (5) и (6) овог закона нити се на њега примјењује међународни уговор чија је БиХ уговорна страна или одлука из члана **20. (Улазак под посебним условима)** овог закона;
- ц) се странац не одазове позиву ДКПБиХ да захтјев за издавање визе поднесе лично;
- д) је странац већ боравио у БиХ 90 дана током периода од 180 дана који претходи сваком дану боравка;
- е) рок важења пасоша странца у који се уноси виза истиче за мање од три мјесеца од посљедњег дана намјераног боравка у БиХ или пасош нема најмање двије празне странице или није издат у претходних 10 година, уважавајући изузетке прописане у члану 26. ставу (3) овог закона;
- ф) одбије дати биометријске податке приликом предаје захтјева;

г) постоји оправдана сумња у вјеродостојност приложених исправа и њиховог садржаја, истинитост изјава странца или у његову намјеру да ће напустити територију БиХ прије истека рока важења затражене визе, или;

х) странац код подношења захтјева за издавање визе на граници не докаже непредвидиве и неодгодиве разлоге за улазак.

(2) Захтјев за издавање визе може се одбити странцу који није платио трошкове надзора и/или трошкове удаљења из БиХ.

(3) Изузетно од става (1) овог члана, виза се може издати из хуманитарних разлога или ако је то у интересу БиХ или је то у складу са прихваћеним међународним обавезама.

Члан 38.

(Поништење и укидање визе)

(1) Виза се поништава ако се накнадно утврди да нису били испуњени услови за њено издавање или ако постоје озбиљни разлози за сумњу да је добијена на превару.

(2) Виза се укида ако се утврди да више не постоје услови за њено издавање.

(3) Визу може поништити или укинути ДКПБиХ, Гранична полиција или Служба.

(4) Рјешење о поништењу или укидању визе доставља се странцу на прописаном обрасцу.

(5) Против рјешења из става (4) овог члана странац може поднијети жалбу у року од 15 дана од дана достављања рјешења, путем надлежног ДКП-а БиХ.

(6) Ако је рјешење из става (4) овог члана донио ДКПБиХ, о жалби на рјешење одлучује МИП, а ако је то рјешење донијела Гранична полиција или Служба, о жалби одлучује Министарство. Жалба не одгађа извршење рјешења.

(7) Виза се може укинути и на захтјев странца којем је виза издата, и у том случају жалба није допуштена.

(8) Ако је виза поништена или укинута, преко наљепнице визе отискује се штампил "ПОНИШТЕНО" или „УКИНУТО“, а оптички промјењиви елемент наљепнице визе, безбједносни елемент са учинком скривеног приказа као и ријеч „виза“ прецртавају се и на тај начин поништавају.

(9) Орган који је поништио или укинуо визу дужан је да о томе обавијести Министарство и орган који је издао визу.

Члан 39.

(Разлози за поништење или укидање визе)

(1) Виза се странцу поништава или укида ако:

- а) има лажну или фалсификовану путну исправу;
- б) борави супротно сврси планираног уласка и боравка;
- ц) нема средства за издржавање за вријеме намјераног боравка или за повратак у државу поријекла или уобичајеног боравка или за транзит у трећу државу или није у могућности да законито прибави та средства;

- д) борави у БиХ дуже од 90 дана у било којем периоду од 180 дана који подразумева узимање у обзир периода од 180 дана који претходи сваком дану боравка;
- е) има на снази мјеру забране уласка у БиХ;
- ф) представља пријетњу јавном поретку, безбједности, јавном здрављу или међународним односима БиХ;
- г) не поштује јавни поредак БиХ или предузме активност која нарушава безбједност БиХ или је члан организације која планира или предузме такве активности или организује или је у вези са организовањем неправног уласка, боравка или изласка појединца или групе у или из БиХ, или организује или на било који начин учествује у трговини људима или на било који начин учествује у криминалној активности или постоји међународна потјерница;
- х) је прекршио прописе којима се регулише прелазак државне границе, без обзира да ли је повреда прописа настала при уласку или изласку из БиХ;
- и) је дао погрешне податке или прикрио околности важне за издавање визе;
- ј) обавља дјелатност за коју је потребна радна дозвола, а нема радну дозволу у БиХ;
- к) је правоснажно осуђен за кривично дјело за које се по закону може изрећи казна затвора од једне године или тежа казна;
- л) нема ваљано путно здравствено осигурање;
- м) нема намјеру да напусти територију БиХ прије истека визе;
- н) поднесе захтјев за укидање визе.

(2) Основи за утврђивање разлога за поништење или укидање визе који су прописани у ставу (1) овог члана могу бити: докази или сазнања којима располаже Гранична полиција, Служба или ДКПБиХ у складу са својим надлежностима, постојање међународне потјернице, правоснажне судске одлуке или обавјештења или информације надлежних органа и служби безбједности у БиХ.

(3) Странцу којем је виза укинута или поништена на територији БиХ из разлога прописаних у ставу (1) тач. а), е), ф), г), х), и), ј) и к) овог члана може се изрећи и мјера протјеривања.

(4) Странцу којем је виза поништена или укинута на територији БиХ, а није изречена мјера протјеривања, одређује се рок у којем може добровољно напустити БиХ, а који не може бити дужи од осам дана.

(5) Орган који је укинуо или поништио визу о томе обавјештава орган који је визу издао.

Члан 40.

(Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са уласком странаца)

(1) Савјет министара, на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство комуникација и транспорта), доноси подзаконски пропис којим се детаљније уређују обавезе превозника који довози странца на гранични прелаз БиХ.

(2) Савјет министара, на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења МИП-а, доноси подзаконски пропис којим се утврђује најмањи износ средстава потребан за издржавање странца у БиХ.

(3) МИП, након прибављеног мишљења Министарства, доноси подзаконски пропис којим се прописују изглед и садржај обрасца захтјева за издавање визе и наљепнице визе, поступање приликом издавања аеродромске транзитне визе (Виза А) и визе за краткорочни боравак (Виза Ц) у ДКП-у БиХ, рок важења аеродромске транзитне визе (Виза А), те уређују и друга питања о издавању ових виза. **Техничке спецификације обрасца наљепнице визе означавају се одговарајућим степеном тајности у складу са прописима из области заштите тајних података.**

(4) МИП, након прибављене сагласности Министарства и Службе, доноси подзаконски пропис којим се уређују поступак издавања визе за дугорочни боравак (Виза Д) и друга питања о условима за издавање ове визе.

(5) Савјет министара, на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења Граничне полиције, доноси подзаконски пропис о граничним прелазима на којима је могуће издавање визе.

(6) Министарство, након прибављеног мишљења МИП-а, Службе и Граничне полиције доноси подзаконски пропис којим се уређују поступање приликом уласка странаца у БиХ, издавање визе на граници, изглед и садржај обрасца позивног писма и поступање приликом овјере позивног писма, образац рјешења о одбијању уласка и поступање приликом одбијања уласка у БиХ, те друга питања о условима уласка у БиХ.

ГЛАВА III - ПУТНЕ ИСПРАВЕ ЗА СТРАНЦЕ

Члан 41.

(Врсте путних исправа за странце)

Путне исправе за странце у смислу овог закона су:

- а) путна исправа за лице без држављанства и
- б) путни лист за странца.

Члан 42.

(Издавање путних исправа за странце)

- (1) Путне исправе за лица без држављанства издају се под условима утврђеним међународним конвенцијама, а путни лист за странца у складу са овим законом.
- (2) Путне исправе за лица без држављанства и путне листове за странце издаје Служба према боравишту, односно пребивалишту странца.
- (3) Путне исправе за лица без држављанства издају се са роком важења двије године, осим у случају путног листа који се издаје са роком важења до 30 дана и важи само за једно путовање.
- (4) Носиоци путних исправа за странце млађи од 14 година могу путовати у иностранство само у пратњи родитеља или законског заступника или старатеља или опуномоћеника са овјереном пуномоћи оба родитеља или законског заступника или старатеља, или морају имати сагласност родитеља, односно законског заступника или старатеља ако путују без пратње.

Члан 43.

(Путни лист за странца)

- (1) Путни лист за странца је путна исправа која важи за једно путовање и издаје се странцу:
 - а) чија је важећа путна исправа изгубљена или уништена и не може се замијенити или је странац на други начин остао без ње, а држава чији је држављанин нема своје дипломатско-конзуларно представништво у БиХ нити њен интерес заступа нека друга држава, с циљем да се том странцу омогући повратак у државу у којој има уобичајено мјесто боравка или у државу која га прихвата;
 - б) којем је одобрена или је била одобрена међународна заштита или привремена заштита или је у поступку стицања таквог статуса, с циљем да му се омогући добровољни повратак у државу поријекла или у државу у којој има уобичајено мјесто боравка или у државу која га прихвата;
 - ц) којем је престало држављанство БиХ, а ради путовања у иностранство;
 - д) који је у иностранству изгубио путну исправу за избјеглице или путну исправу за лице без држављанства коју је издао надлежни орган у БиХ ради повратка у БиХ; или
 - е) који је у поступку присилног удаљења из БиХ ради повратка у државу поријекла или државу уобичајеног боравка или трећу државу која га прихвата.

(2) Путни лист за странца може се, поред случајева из става (1) овог члана, издати и у другим случајевима, ако за то постоје оправдани разлози.

(3) Путни лист за странца из става (1) тач. а), б), ц) и е) овог члана издаје надлежна организациона јединица Службе којој је пријављен губитак или уништење путне исправе или њен другачији нестанак, односно на чијем подручју странац борави.

(4) Путни лист за странца из става (1) тачке д) овог члана издаје ДКПБиХ уз претходну сагласност Министарства уколико се ради о избјеглици, односно Службе уколико се ради о лицу без држављанства.

(5) У случају из става (1) тачке б) овог члана Служба издаје путни лист за странца по претходној сагласности органа надлежног за послове азила.

Члан 44.

(Неиздавање путних исправа за странце)

(1) Путна исправа за странца неће се издати странцу:

- а) против којег се води кривични или прекршајни поступак, осим ако постоји сагласност органа који води поступак;
- б) који је осуђен на казну затвора или новчану казну или му је изречена мјера одузимања имовинске користи или је дужан да надокнади штету, док казну не издржи, односно док новчану казну не плати, или док не врати имовинску корист, односно док не надокнади штету; или
- ц) ако то захтијевају разлози заштите јавног поретка, безбједности или јавног здравља БиХ.

(2) Када Служба утврди постојање неког од разлога из става (1) овог члана, одузеће претходно издату путну исправу за странца на вријеме док такав разлог постоји и о томе обавијестити Министарство.

(3) У случају из става (2) овог члана, Служба издаје потврду о одузимању путне исправе за странца.

(4) Изузетно од става (1) тачке б) овог члана, путни лист за странце може се издати странцу који је у поступку присилног удаљења из БиХ ради повратка у државу поријекла или државу уобичајеног боравка или трећу државу која га прихвата.

Члан 45.

(Обавезе странца у вези са путним исправама за странце)

(1) Странац не смије уступити своју путну исправу за странца другом лицу нити смије користити као своју путну исправу другог лица. У противном, службено лице ће, одмах по сазнању, пријавити кривично дјело у складу са законом о кривичном поступку.

(2) Странац којем је отказан боравак у складу са овим законом или је стекао држављанство БиХ дужан је да одмах, а најкасније у року од три дана од дана наступања наведених околности, врати путну исправу за странца мјесно надлежној организационој јединици Службе која је ту путну исправу издала.

(3) Странац је дужан да губитак, уништење или другачији нестанак путне исправе за странца пријави одмах по сазнању мјесно надлежној организационој јединици Службе или полицији према мјесту боравка, а ако се та чињеница догодила ван БиХ, најближем ДКП-у БиХ.

(4) Орган којем је пријављена чињеница из става (3) овог члана издаје странцу потврду о пријави губитка, уништења или другачијег нестанка путне исправе за странца. Ако је странац пријавио ту чињеницу полицији, односно ДКП-у БиХ, полиција односно ДКПБиХ дужни су да одмах, а најкасније током истог дана, обавијесте организациону јединицу Службе на чијем подручју странац борави.

(5) Путна исправа за странца која је изгубљена, уништена или је на другачији начин нестала оглашава се неважећом у "Службеном гласнику БиХ" о трошку странца.

Члан 46.

(Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са путним исправама за странце)

(1) Министарство, након прибављеног мишљења МЦП-а, МИП-а и Службе, доноси подзаконски пропис којим се уређују изглед и садржај захтјева за издавање путне исправе за лице без држављанства и захтјева за издавање путног листа за странце.

(2) МЦП, након прибављеног мишљења Министарства, МИП-а и Службе, доноси подзаконски пропис којим се уређују облик, изглед и садржај путне исправе за лице без држављанства и путног листа за странце, потребни документи који се прилажу уз захтјев за издавање, поступање приликом издавања и друга техничка питања везана за путну исправу за лице без држављанства и путни лист за странце.

ГЛАВА IV - БОРАВАК СТРАНАЦА У БиХ

Одјелјак А. Врсте боравка странаца у БиХ

Члан 47.

(Врсте боравка)

(1) У смислу овог закона, под боравком странца у БиХ сматра се:

- а) визни,
- б) безвизни,

- ц) привремени, и
- д) стални боравак.

(2) Визни боравак је боравак странца у БиХ у периоду наведеном у визи.

(3) Безвизни боравак је боравак у БиХ странца који долази из државе безвизног режима у трајању из члана **21. (Ослобађање од обавезе прибављања визе)** става (2) овог закона.

(4) Привремени боравак је боравак странца у БиХ у трајању до једне године, ако дозволом боравка није другачије одређено.

(5) Стални боравак је боравак странца у БиХ у неограниченом трајању.

Одјељак Б. Привремени боравак

Члан 48.

(Основ за одобрење привременог боравка)

(1) Привремени боравак може се одобрити странцу који намјерава да борави или борави у БиХ по основу:

- а) спајања породице,
- б) образовања,
- ц) хуманитарних разлога,
- д) рада са радном дозволом,
- е) рада без радне дозволе, или
- ф) других оправданих разлога.

(2) Одобрење привременог боравка може се изузетно издати и по основу власништва на непокретној имовини, ако постоји ефективна веза странца са БиХ.

(3) Привремени боравак одобрава се на период до једне године, осим ако овим законом није другачије прописано.

(4) Привремени боравак из хуманитарних разлога у случају из члана **58. (Привремени боравак по основу хуманитарних разлога)** става (2) тачке а) овог закона одобрава се на период најдуже до шест мјесеци.

(5) Продужење привременог боравака може се одобрити на захтјев странца, али само по истом основу по којем му је одобрен привремени боравак чије продужење тражи: **ако овим законом није другачије прописано.**

Члан 49.

(Општи услови за одобрење привременог боравака)

(1) Странцу се може одобрити привремени боравак ако достави:

- а) доказ којим оправдава постојање основа за одобрење привременог боравака,
- б) пасош са роком важења најмање три мјесеца дужим од периода на који тражи одобрење привременог боравака,
- ц) доказ да располаже средствима за издржавање, како не би током боравака у БиХ постао корисник социјалне помоћи,
- д) доказ о одговарајућем смјештају,
- е) доказ о здравственом осигурању,
- ф) љекарско увјерење, издато најкасније три мјесеца прије дана подношења захтјева, из којег је видљиво да не болује од болести које представљају пријетњу јавном здрављу у БиХ, изузимајући случајеве када је обољење наступило након одобреног првог привременог боравака у БиХ и
- г) потврду коју је издао надлежни орган државе поријекла да се против њега не води кривични поступак и да није кажњаван за кривично дјело, која није старија од шест мјесеци од дана подношења захтјева за боравак.

(2) Сматра се да странац који посједује радну дозволу за рад у БиХ испуњава услове који се односе на посједовање средстава за издржавање и здравствено осигурање.

(3) Уколико странац подноси захтјев за продужење привременог боравака, дужан је да достави доказ да се против њега не води кривични поступак и да није кажњаван за кривично дјело издат од надлежног органа у БиХ, а може се изузети од обавезе прибављања доказа из става (1) тач. **д**, ф) и г) овог члана, о чему одлучује Служба.

(4) Странац дневни мигрант који подноси захтјев за одобрење или продужење привременог боравака по основу образовања, рада са радном дозволом или без радне дозволе изузет је од обавезе прибављања доказа о одговарајућем смјештају из става (1) тачке д) овог члана.

Члан 50.

(Привремени боравак по основу спајања породице)

(1) Привремени боравак по основу спајања породице може се одобрити члановима уже породице:

а) држављанина БиХ који има пребивалиште у БиХ,

б) странца са одобреним сталним бораваком у БиХ, странца којем је одобрен привремени боравак у БиХ као носиоцу плаве карте, странца којем је одобрен привремени боравак у БиХ годину дана или дуже и који има основане изгледе за одобрење сталног боравака у БиХ или странца са признатим избјегличким статусом.

(2) Изузетно од става (1) тачка б) овог закона, привремени боравак по основу спајања породице може се одобрити члановима уже породице странца којем је одобрен привремени боравак у БиХ у сврху научног истраживања и када му је привремени боравак одобрен на период краћи од годину дана и када тај странац нема основане изгледе за одобрење сталног боравака у БиХ.

(3) Привремени боравак из става (1) овог члана, на захтјев странца који долази у БиХ ради спајања породице, може се одобрити уз услове из члана 49. (Општи услови за одобрење привременог боравака) овог закона ако:

а) држављанин БиХ, странац са одобреним бораваком у БиХ или странац са признатим избјегличким статусом има осигуран смјештај за себе и чланове породице за које тражи одобрење боравака по основу спајања породице, те има стални извор прихода, односно располаже средствима довољним за издржавање у БиХ лица за која се тражи спајање породице и

б) странац са одобреним бораваком у БиХ или странац са признатим избјегличким статусом има здравствено осигурање за себе и чланове породице за које тражи одобрење боравака по основу спајања породице.

(4) Члановима уже породице, у смислу овог закона, сматрају се:

а) брачни односно ванбрачни партнер држављанина БиХ, или странца са одобреним бораваком у БиХ, или странца са признатим избјегличким статусом, под условом да је брак, односно ванбрачна заједница правоваљана у БиХ у складу са чланом 6. (Дефиниције) тач. л) и м) овог закона;

б) дјеца до 18 година или пунољетна издржавана дјеца која су на редовном школовању до 26 година или пословно или радно неспособна пунољетна дјеца, која живе у заједничком домаћинству, рођена у браку, ван брака, усвојена или дјеца брачних и ванбрачних партнера која нису основала своју породицу, и

ц) издржавани родитељи.

(5) Привремени боравак по основу спајања породице члановима уже породице држављанина БиХ који има пребивалиште у БиХ из става (1) тачка а) овог члана одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којим је боравак одобрен.

(6) Привремени боравак по основу спајања породице члановима уже породице странца из става (1) тачка б) овог члана одобрава се на период у којем је

привремени боравак одобрен странцу са којим се спаја породица, а најдуже до једне године и може се продужити под истим условима под којим је боравак одобрен.

(7) Изузетно од ст. (5) и (6) овог члана, пунољетни странац који борави у БиХ непрекидно три године по основу привременог боравка одобреног ради спајања породице, односно непрекидно двије године ако се ради о спајању породице са носиоцем плаве карте, може поднијети посебан захтјев за одобрење привременог боравка по неком другом основу, ако испуњава услове прописане овим законом за одобрење привременог боравка по неком другом основу осим спајања породице.

(8) Привремени боравак по основу спајања породице члановима уже породице носиоца плаве карте издаје се на период важења плаве карте ако је то могуће с обзиром на период важења њихових пасоша. Члан породице којем је одобрен привремени боравак по основу спајања породице са странцем којем је одобрен привремени боравак као носиоцу плаве карте има право на рад у БиХ у складу са овим законом.

(9) На чланове уже породице носиоца плаве карте којима је одобрено спајање породице са носиоцем плаве карте не примјењује се никакав рок у односу на њихов приступ тржишту рада, с тим да не могу обављати послове које могу обављати само држављани БиХ.

Члан 51.

(Боравак у случају престанка брака или ванбрачне заједнице)

(1) Ако је за вријеме трајања привременог боравка одобреног по основу спајања породице престао брак или ванбрачна заједница, бивши супружник или ванбрачни партнер који је одобрење привременог боравка добио као члан уже породице из члана **50. (Привремени боравак по основу спајања породице)** може поднијети захтјев за продужење привременог боравка:

- а) ако има право старатељства над малољетним дјететом које има држављанство БиХ;
- б) у случају смрти супружника или ванбрачног партнера на основу којег је остварен привремени боравак с циљем спајања породице, а докаже да је стекао право на рад у складу са одредбама овог закона или има обезбијеђена средства за сопствено издржавање и издржавање чланова породице те здравствено осигурање или ако борави у БиХ ради студирања и приложи доказе о средствима за сопствено издржавање и издржавање чланова породице и здравственом осигурању; или
- ц) кад је у току бракоразводна парница у којој се одлучује о старатељству над малољетним дјететом које је држављанин БиХ.

(2) Изузетно, привремени боравак по основу спајања породице може се одобрити странцу који није имао одобрен привремени боравак прије смрти супружника или ванбрачног партнера који је био држављанин БиХ, ако је након смрти супружника или

ванбрачног партнера преузео старатељство над малољетним дјететом које је држављанин БиХ и има пребивалиште у БиХ.

(3) Привремени боравак по овом основу одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којима је боравак одобрен.

Члан 52.

(Брак из користи)

(1) Привремени боравак по основу спајања породице неће се одобрити ако је брак склопљен из користи.

(2) Околности које могу указивати да је брак склопљен из користи су:

- а) брачни другови не одржавају брачну заједницу,
- б) брачни другови не извршавају обавезе које произлазе из брака,
- ц) брачни другови се нису упознали прије склапања брака,
- д) брачни другови не дају досљедне личне податке,
- е) брачни другови не говоре језик који обоје разумију,
- ф) за склапање брака дата су материјална средства, осим ако се не ради о средствима која се дају као мираз, а супружници долазе из земаља у којима је давање мираза обичај,
- г) постоје докази о ранијим браковима из користи на страни било ког брачног друга у БиХ или иностранству, или
- х) други докази који могу указивати да је брак склопљен из користи.

(3) Одредбе овог члана на одговарајући начин се примјењују и на ванбрачну заједницу.

Члан 53.

(Привремени боравак по основу образовања)

Привремени боравак по основу образовања може се одобрити у сврху:

- а) основног и средњошколског образовања,
- б) високошколског образовања,
- ц) ~~неплатеног~~ приправништва и

д) волонтерског рада.

Члан 54.

(Привремени боравак по основу основног образовања)

(1) Привремени боравак по основу редовног основног образовања може се одобрити странцу који, уз услове из члана 49. (Општи услови за одобрење привременог боравка) овог закона, испуњава и сљедеће услове:

- а) уписан је у основношколску установу,
- б) има сагласност родитеља или законског заступника за планирани боравак у сврху основног образовања у БиХ,
- ц) има старатеља у БиХ, и
- д) достави доказ да је старатељ или образовна установа или организација која реализује програм размјене ученика за њега одговорна за вријеме боравка у БиХ нарочито у погледу смјештаја, средстава за издржавање, образовања, здравственог осигурања и повратка.

(2) Привремени боравак по основу основног образовања одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којима је боравак одобрен.

~~**(2) Привремени боравак по основу редовног средњошколског образовања може се одобрити странцу који, уз услове из члана 49. (Општи услови за одобрење привременог боравка) овог закона, испуњава и сљедеће услове:**~~

- ~~а) уписан је у средњошколску установу,~~
- ~~б) уколико је малолетан има сагласност родитеља или законског заступника за планирани боравак у сврху средњошколског образовања у БиХ,~~
- ~~ц) има старатеља у БиХ, и~~
- ~~д) достави доказ да је старатељ или образовна установа или организација која реализује програм размјене ученика за њега одговорна за вријеме боравка у БиХ нарочито у погледу смјештаја, средстава за издржавање, образовања, здравственог осигурања и повратка.~~

~~**(3) Ако странац уписује посљедњу годину средњошколског образовања, не може бити старији од 20 година живота.**~~

~~**(4) Привремени боравак по основу основног и средњошколског образовања одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којима је боравак одобрен.**~~

Члан 54а.

(Привремени боравак по основу средњошколског образовања)

(1) Ученик је странац којем је одобрен привремени боравак у БиХ како би похађао признати државни програм или признати регионални програм средњошколског образовања кроз програм размјене ученика или образовног пројекта којим управља образовна установа.

(2) Привремени боравак по основу средњошколског образовања може се одобрити странцу који, уз услове из члана 49. (Општи услови за одобрење привременог боравка) овог закона, испуњава и следеће услове:

а) уписан је у средњошколску установу по основу редовног средњошколског образовања или учествује у програму размјене ученика,

б) ако је малолетан, има сагласност родитеља или законског заступника за планирани боравак у сврху средњошколског образовања у БиХ,

ц) има старатеља у БиХ,

д) достави доказ да је старатељ или образовна установа или организација која реализује програм размјене ученика за њега одговорна за вријеме боравка у БиХ, нарочито у погледу трошкова школовања, смјештаја, средстава за издржавање, здравственог осигурања и повратка, а ако учествује у програму размјене ученика, и доказ да учествује у програму размјене ученика.

(3) Ако странац уписује посљедњу годину средњошколског образовања, не може бити старији од 20 година живота.

(4) Привремени боравак по основу средњошколског образовања одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којима је боравак одобрен.

(5) Ако је привремени боравак одобрен по основу учествовања у програму размјене или образовном пројекту, привремени боравак се одобрава на период који је једнак трајању програма размјене ученика или образовног пројекта ако су краћи од годину дана или најдуже годину дана, а може се продужити једном за период потребан за завршетак програма размјене ученика или образовног пројекта.

Члан 55.

(Привремени боравак по основу високошколског образовања)

(1) Привремени боравак по основу редовног високошколског образовања може се одобрити странцу који, уз услове из члана 49. (Општи услови за одобрење привременог боравка) овог закона, испуњава и следеће услове:

а) да је уписан на акредитовану високошколску установу у БиХ, или

б) да долази у оквиру размјене студената, односно мобилности младих.

(2) Привремени боравак по основу редовног високошколског образовања одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којима је боравак одобрен.

(3) Након истека рока прописаног за трајање редовног високошколског образовања привремени боравак по овом основу може се продужавати најдуже двије године, уз достављање доказа о обнови године.

(4) Привремени боравак по основу редовног високошколског образовања се продужава и у случају када високошколска установа престане да обавља дјелатност под условом да је странац поднио захтјев за упис на другу акредитовану високошколску установу у оквиру еквивалентног студијског програма, ради завршетка студија.

(5) Листу акредитованих високошколских установа у БиХ, у складу са законом којим се уређује високо образовање у БиХ, сачињава Агенција за развој високог образовања и обезбјеђивање квалитета БиХ. Листа је јавно доступна.

(6) Изузетно од става (1) овог члана, привремени боравак по основу редовног високошколског образовања може се одобрити и странцу којем је одобрена специјализација у БиХ од надлежног органа у БиХ и који испуњава услове из члана 49. (Општи услови за одобрење привременог боравка) овог закона. Привремени боравак по овом основу одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којим је боравак одобрен док специјализација траје.

Члан 56.

(Привремени боравак приправника)

(1) Привремени боравак приправника може се одобрити странцу који је стекао високошколско образовање изван БиХ или студира изван БиХ с циљем стицања високошколске квалификације и долази на основу међународних уговора чија је БиХ уговорна страна или који је стекао високошколско образовање на територији БиХ, ради обављања стручне праксе, односно приправничког стажа.

(2) Привремени боравак из става (1) овог члана може се одобрити странцу који, уз услове из члана 49. (Општи услови за одобрење привременог боравка) овог закона, достави:

а) уговор о оспособљавању закључен са правним лицем у којем обавља стручну праксу, односно приправнички стаж, којим се предвиђа теоретско и практично оспособљавање,

б) доказ о стицању високошколске квалификације унутар двије године које претходе датуму подношења захтјева или доказ о тренутном студирању с циљем стицања високошколске квалификације и

ц) доказ да ће правно лице у којем обавља стручну праксу односно приправнички стаж бити одговорно у погледу трошкова боравака и смјештаја, средстава за издржавање, здравствене заштите и повратка.

(3) Привремени боравак приправника одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којима је боравак одобрен, искључиво једном, и то на период потребан за стицање професионалних квалификација.

(4) Обављање стручне праксе односно приправничког стажа из овог члана не сматра се радом у смислу одредаба овог закона.

(5) Правно лице у којем обавља стручну праксу односно приправнички стаж је обавезно да без одгађања обавијести Службу ако је престао уговорни однос између приправника и правног лица у којем обавља стручну праксу односно приправнички стаж.

(6) Финансијска одговорност правног лица у којем странац обавља стручну праксу односно приправнички стаж престаје најкасније шест мјесеци након престанка важења уговора о оспособљавању без накнаде и достављања обавјештења Служби.

Члан 57.

(Привремени боравак волонтера)

(1) Привремени боравак може се одобрити странцу волонтеру који, уз услове из члана 49. (Општи услови за одобрење привременог боравака) овог закона, испуњава и сљедеће услове да:

- а) није млађи од 18 нити старији од 65 година,
- б) има уговор о волонтирању закључен са установом, институцијом, хуманитарном организацијом, удружењем грађана или фондацијом у БиХ у којој обавља волонтирање,
- ц) приложи пројекат на чијој је реализацији ангажован, односно документ из којег се види шема волонтерског рада, опис послова и задатака, број извршилаца, период волонтирања, надзор и радно вријеме,
- д) **да је организација у којој странац волонтира посједује полису осигурања од одговорности према трећим лицима и да преузима одговорност за странца за вријеме волонтирања, што укључује трошкове издржавања, смјештаја, исхране, здравственог осигурања и повратка.**

(2) Привремени боравак странцу волонтеру одобрава се на период до једне године, а изузетно се може продужити под истим условима под којима је боравак одобрен, ако трајање пројекта на којем је странац ангажован траје дуже од годину дана.

Члан 58.

(Привремени боравак по основу хуманитарних разлога)

(1) Привремени боравак по основу хуманитарних разлога ради лијечења, рехабилитације и боравка у старачком дому може се одобрити странцу који испуњава услове из члана **49. (Општи услови за одобрење боравка)** овог закона и достави доказ да је примљен у установу у БиХ на лијечење, рехабилитацију или смјештај у старачки дом.

(2) Привремени боравак по основу хуманитарних разлога може се одобрити и странцу који не испуњава услове за одобрење привременог боравка из члана **49. (Општи услови за одобрење боравка)** овог закона, у сљедећим случајевима:

- а) ако је жртва трговине људима с циљем:
 - 1) пружања заштите и помоћи у опоравку и повратку у државу поријекла или државу уобичајеног боравка или у државу која га прихвата; или
 - 2) пружања заштите и помоћи ако је њихов боравак неопходан због сарадње са надлежним органима ради истраге у откривању и процесуирању кривичног дјела трговине људима;
- б) малољетном дјетету странца ако је напуштено или је жртва организованог криминала, или је из других разлога остало без родитељске заштите, старатељства или без пратње;
- ц) лицу без држављанства;
- д) по основу других оправданих хуманитарних разлога, које на приједлог Министарства одређује подзаконским прописом Савјет министара: **зависно од ситуације.**

(3) Привремени боравак по основу хуманитарних разлога може се одобрити и странцу који не испуњава услове за одобрење привременог боравка из члана 49. (Општи услови за одобрење боравка) овог закона, ако је присуство странца у БиХ неопходно за спровођење кривичног поступка или када странац сарађује са органима власти ради откривања кривичног дјела или починиоца, или је жртва организованог криминала, уколико је његово присуство у БиХ неопходно за спровођење судског поступка.

(4) Странац којем је одобрен привремени боравак по основу хуманитарних разлога на основу става (2) тачке а) овог члана има право на: адекватан и сигуран смјештај, приступ хитној медицинској заштити, психолошку помоћ, информисање о правном статусу, правну помоћ у поступку остваривања статусних питања, приступ тржишту рада под условима који се примјењују према странцу, као и приступ професионалној обуци и едукацији. Дијете које има одобрен привремени боравак као жртва трговине људима има приступ образовању.

(5) Странац којем је одобрен привремени боравак по основу хуманитарних разлога на основу става (2) тачке ц) овог члана има право на рад под истим условима који се примјењују према странцу, а омогућава му се **приступ образовању** под истим условима као и држављанима БиХ.

(6) Привремени боравак по основу хуманитарних разлога одређен прописом Савјета министара из става (2) тачке д) овог члана не може се ни у којем случају одобрити ако постоје околности из члана **84. (Одбијање захтјева за одобрење и захтјева за продужење привременог боравка)** става (1) тач. ф) и х) овог закона.

(7) Привремени боравак из става (1) и става (2) тач. б), ц) и д) овог члана одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којима је боравак одобрен.

(8) Привремени боравак из става (2) тачке а) овог члана одобрава се на период најдуже до шест мјесеци и може се продужити под истим условима под којим је боравак одобрен.

(9) Странцу којем је одобрен привремени боравак на основу става (2) овог члана, а који не посједује важећи путни документ, издаје се потврда о идентитету.

Члан 59.

(Препорука надлежног органа)

За одобрење и продужење привременог боравка по основу хуманитарних разлога из члана **58. (Привремени боравак по основу хуманитарних разлога)** става (2) тач. а), б) и д) и става (3) овог закона, уз остале доказе потребне за оцјену основаности захтјева, неопходна је оцјена органа пред којим се води одговарајући поступак (судски, управни) или препорука другог надлежног органа или налаз специјалисте медицинске струке одговарајуће здравствене установе о потреби лијечења или опоравка или слично.

Члан 60.

(Заштита жртава трговине људима)

(1) Министарство је одговорно за осигурање посебне заштите и помоћи жртвама трговине људима током њиховог прихвата и боравка у центрима за смјештај жртава трговине људима.

(2) Странац за којег постоје основи сумње да је жртва трговине људима, од дана смјештаја у центар за смјештај жртава трговине људима, стиче статус заштићеног лица на период од 30 дана, што се сматра периодом опоравка и размишљања, да одлучи да ли ће сарађивати са надлежним органима у БиХ ради истраге у откривању и процесуирању кривичног дјела трговине људима.

Члан 61.

(Привремени боравак по основу власништва на непокретној имовини)

(1) Привремени боравак по основу власништва на непокретној имовини може се одобрити странцу који је власник непокретне имовине у БиХ, који уз испуњење услова из члана **49. (Општи услови за одобрење боравка)** овог закона располаже доказима о власништву и постојању ефективне везе са БиХ.

(2) Привремени боравак по основу власништва на непокретној имовини одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којим је боравак одобрен.

Одјељак Ц. Привремени боравак по основу рада са радном дозволом

Члан 62.

(Радна дозвола)

(1) Ако странац намјерава да борави у БиХ с циљем плаћеног рада мора, прије уласка у БиХ, имати радну дозволу коју је издао орган надлежан за послове запошљавања странаца у Федерацији Босне и Херцеговине, Републике Српске или Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у складу са одредбама овог и других закона у БиХ којима се регулишу питања рада странаца, осим кад је овим законом или међународним уговором чија је БиХ уговорна страна одређено да за поједине врсте рада радна дозвола није потребна.

(2) Обављање активности неопходних за оснивање и регистрацију правног лица, односно пословног субјекта не сматра се радом у смислу става (1) овог члана, те не подлијеже обавези прибављања радне дозволе.

(3) Орган из става (1) овог члана дужан је да примјерак одлуке по захтјеву за издавање радне дозволе достави Служби одмах приликом достављања одлуке странцу.

(4) Одредбе овог члана не односе се на странце којима је признат избјеглички статус или статус супсидијарне заштите у БиХ.

Члан 63.

(Издавање радне дозволе)

(1) Радна дозвола може се издати странцу на захтјев правног или физичког лица које намјерава да га запосли (у даљем тексту: послодавац). Зависно од мјеста пребивалишта, односно сједишта послодавца, радну дозволу издаје орган надлежан за послове запошљавања странаца у Федерацији Босне и Херцеговине, Републике Српске или Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

(2) Орган надлежан за послове запошљавања странаца издаје радну дозволу на основу утврђене квоте радних дозвола у складу са чланом **64. (Квота радних дозвола)** или као радну дозволу која се не рачуна у квоту у складу са чланом **65. (Радне дозволе које се не рачунају у квоту)** овог закона, те у складу са прописима којима се уређује издавање радне дозволе.

(3) Радна дозвола издаје се за одређено радно мјесто односно за одређену врсту послова.

(4) Радна дозвола не може се издати са роком важења дужим од једне године.

Члан 64.

(Квота радних дозвола)

(1) Квота радних дозвола је број радних дозвола које се у БиХ могу издати у једној години за странце одређених занимања, односно за странце који обављају одређене дјелатности, а којима је радна дозвола за рад у БиХ потребна и улази у квоту, укључујући и број радних дозвола које се у БиХ могу издати у једној години за сезонске раднике, дефинисане и разврстане по дјелатностима од 90 до 180 дана у години, у складу са смјеном годишњих доба.

(2) Годишњу квоту радних дозвола утврђује Савјет министара, у складу са миграционом политиком и уз уважавање стања на тржишту рада. Приједлог годишње квоте радних дозвола Савјету министара подноси МЦП. МЦП приједлог израђује на основу изражених потреба органа надлежних за послове запошљавања странаца Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине о броју потребних радних дозвола за странце, према степену и врсти образовања, односно квалификација или стручности, те према врсти сезонских дјелатности. Ти органи своје потребе за радним дозволама подnose МЦП-у путем Агенције за рад и запошљавање БиХ.

(3) У оквиру годишње квоте радних дозвола, Савјет министара утврђује дјелатности и занимања у којима се допушта запошљавање странаца и број радних дозвола за сваку од дјелатности те утврђује територијалну распоdjелу радних дозвола према израженим потребама из става (2) овог члана.

(4) Радне дозволе утврђене годишњом квотом издају се прво за продужење већ издатих радних дозвола, па потом за ново запошљавање.

(5) Предност при издавању радних дозвола имају странци који већ имају одобрен привремени боравак у БиХ по основу спајања породице са странцем са одобреним привременим боравком у БиХ.

Члан 65.

(Радне дозволе које се не рачунају у квоту)

Радна дозвола може се издати независно од утврђене годишње квоте радних дозвола у слjедећим случајевима:

- а) странцу који има образовање које одговара високом образовању, завршеном постдипломском или докторском студију у БиХ;
- б) странцу чији се рад у БиХ заснива на међународном споразуму;
- ц) странцу који обавља кључне послове у пословном субјекту, а који није изузет од потребе посједовања радне дозволе на основу међународног споразума;
- д) учитељима или наставницима који изводе или помажу у настави у образовним установама због свог специфичног знања;
- е) професионалним спортистима или спортским радницима који на основу ваљано закљученог уговора раде у БиХ;
- ф) странцу који се одрекао држављанства БиХ; или
- г) странцу који је у брачној или ванбрачној заједници са странцем са одобреним сталним боравком у БиХ или је дијете странца са одобреним сталним боравком у БиХ.

Члан 66.

(Захтјев за издавање радне дозволе)

Послодавац је дужан да захтјеву за издавање радне дозволе за странца приложи:

- а) податке о странцу с којим намјерава да закључи уговор о раду или други одговарајући уговор, а нарочито: име и презиме, укључујући и сва пријашња имена и презимена, имена и презимена родитеља, датум рођења, пол, мјесто пребивалишта и адресу становања у држави поријекла, број, датум и мјесто издавања важећих путних исправа,
- б) податке о радном мјесту или врсти посла те о условима рада,
- ц) извод из релевантног регистра надлежног суда о регистрацији послодавца у БиХ, односно потврду о пребивалишту ако је послодавац физичко лице,
- д) доказ банке код које послодавац има рачун о солвентности послодавца,
- е) доказ о подмиреним пореским обавезама и уплаћеним доприносима за све постојеће запослене, укључујући и странца у случају продужења радне дозволе, и
- ф) образложење о оправданости запошљавања странца.

Члан 67.

(Веза између одобрења привременог боравка и радне дозволе)

(1) Странац не може да почне радити у БиХ на основу радне дозволе прије него што му је одобрен привремени боравак, ако овим законом није другачије прописано.

(2) Странац може радити у БиХ само на основу оне радне дозволе на основу које му је одобрен привремени боравак. На основу радне дозволе странац може радити у БиХ само на оном радном мјесту или на оној врсти послова за чије је обављање радна дозвола издата, те на основу које је странцу одобрен привремени боравак у БиХ.

(3) Привремени боравак по основу радне дозволе одобрава се на период важења радне дозволе уз додатних 30 дана, али не дужи од једне године и може се продужити под истим условима под којим је боравак одобрен. У року од 30 дана од дана престанка важења радне дозволе престаје да важи и одобрење привременог боравка.

(4) Странцу неће престати привремени боравак у БиХ одобрен по основу издате радне дозволе ако у току трајања одобреног привременог боравка у БиХ промијени радно мјесто унутар истог правног лица, те у року из става (3) овог члана Служби достави нову радну дозволу.

(5) Странцу неће престати привремени боравак у БиХ одобрен по основу издате радне дозволе ако у току трајања одобреног привременог боравка у БиХ промијени послодавца, те у року из става (3) овог члана Служби достави нову радну дозволу или доказ о покренутом поступку за издавање нове радне дозволе.

(6) Странцу који је ушао у БиХ без претходно прибављене радне дозволе не може се одобрити привремени боравак по основу радне дозволе док тај странац борави у БиХ.

Члан 68.

(Престанак важења радне дозволе)

(1) Радна дозвола за странца престаје да важи:

- а) истеком рока на који је издата, али у сваком случају истеком једне године од дана издавања;
- б) из разлога предвиђених прописима којима се уређује запошљавање странаца; или
- ц) неодобравањем, престанком или отказом привременог боравка у БиХ.

(2) Орган надлежан за послове запошљавања странаца дужан је да без одгађања обавијести Службу о случајевима из става (1) тачке б) овог члана.

(3) Служба је дужна да без одгађања обавијести орган надлежан за послове запошљавања о случајевима из става (1) тачке ц) овог члана.

Члан 69.

(Привремени боравак сезонских радника)

(1) Привремени боравак странцу сезонском раднику може се одобрити ради обављања послова који зависе од смјене годишњих доба у оквиру уговора о раду на одређено вријеме који су директно склопили странац и послодавац из БиХ.

(2) Привремени боравак из става (1) овог члана одобрава се на основу радне дозволе коју издају органи надлежни за послове запошљавања странаца у Федерацији Босне и Херцеговине, Републике Српске или Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у оквиру утврђених квота радних дозвола за текућу годину које су у складу са чланом **64. (Квота радних дозвола)** овог закона дефинисане и разврстане по дјелатностима од 90 до 180 дана у години дана, у складу са смјеном годишњих доба.

(3) Надлежне службе којима се послодавац обрати пријавом о потреби за сезонским радом дужне су да пријаву одмах прослиједи Агенцији за рад и запошљавање БиХ. Агенција за рад и запошљавање БиХ обавезна је да пријаву одмах учини доступном свим органима надлежним за послове запошљавања у БиХ на период од осам дана. Ако се за сезонски рад, по истеку рока од осам дана, не пријави држављанин БиХ, за те сезонске послове може се ангажовати и странац.

(4) Привремени боравак одобрава се сезонским радницима на период од 90 дана до 180 дана у периоду од 12 мјесеци. Након истека наведеног периода странац је дужан да напусти БиХ.

(5) Привремени боравак по овом основу може се продужити под истим условима под којим је боравак одобрен, с тим да укупни привремени боравак са продужењем не прелази шест мјесеци у периоду од 12 мјесеци.

(6) Привремени боравак из става (1) овог члана може се одобрити странцу који, уз услове из члана **49. (Општи услови за одобрење привременог боравка)** овог закона, испуњава и сљедеће услове:

- а) има радну дозволу;
- б) има закључен уговор о раду или обавезујућу понуду за посао у статусу сезонског радника у БиХ из којих се виде:
 - 1) мјесто и врста рада,
 - 2) вријеме трајања запослења,
 - 3) висина примања,
 - 4) број радних сати (на седмицу или мјесец),
 - 5) износ евентуалног плаћеног одсуства,
 - б) датум почетка запослења и

7) остали радни услови;

- ц) достави доказ да послодавац преузима одговорност за странца за вријеме боравка у БиХ, што укључује трошкове издржавања, смјештаја, исхране, здравственог осигурања и повратка, те да се трошкови смјештаја неће аутоматски одбијати од његових примања.

(7) Прије доношења одлуке, Служба по службеној дужности, посредством Агенције за рад и запошљавање БиХ, провјерава да ли су испуњени услови из става (3) овог члана и да ли је радно мјесто на располагању за одобрење привременог боравка по основу сезонског запошљавања.

Члан 70.

(Обавезе судова, казнено-поправних и образовних установа)

(1) Судови надлежни за регистрацију пословних субјеката дужни су да одмах, а најкасније у року од седам дана од дана извршене регистрације пословног субјекта, односно промјене података, доставе Служби потпуну информацију о регистрацији, односно о свакој промјени података о сљедећим категоријама странаца:

- а) власницима удјела, односно дионица у регистрованом правном лицу,
- б) члановима управе, односно прокуристима у регистрованом правном лицу, и
- ц) члановима надзорног одбора регистрованог правног лица.

(2) Судови су дужни да одмах по правоснажности доставе Служби пресуде донесене у поступцима према странцима.

(3) Судови су дужни да достављају Министарству пресуде које се односе на кривично дјело кријумчарење људи.

(4) Казнено-поправне установе дужне су да организационој јединици Службе доставе податке о странцима који су примљени на издржавање казне затвора у року од три дана од дана пријема странца, као и обавјештење о датуму пуштања странца на слободу и то одмах по сазнању тог датума.

(5) Образовне установе дужне су да у року од 30 дана од почетка школске, односно академске године доставе Служби податке о уписаним ученицима, односно студентима странаца.

Одјељак Д. Привремени боравак по основу рада без радне дозволе

Члан 71.

(Привремени боравак по основу рада без радне дозволе)

Привремени боравак по основу рада без радне дозволе може се одобрити у сврху:

а) запошљавања висококвалификованих радника,

б) премјештаја унутар правног лица,

ц) научног истраживања или

д) рада без радне дозволе са потврдом о пријави рада.

Члан 72.

(Привремени боравак у сврху запошљавања висококвалификованих радника)

(1) Привремени боравак у сврху запошљавања висококвалификованих радника може се одобрити странцу ако:

а) је подношењу захтјева за боравак у сврху запошљавања висококвалификованих радника претходио конкурс који је објавио послодавац који намјерава да запосли странца,

б) је послодавац објавио конкурс у најмање три дневна листа која су доступна на цијелој територији БиХ са роком пријаве од 30 дана и истовремено га доставио Агенцији за рад и запошљавање БиХ, која је конкурс учинила доступним свим институцијама за запошљавање у БиХ,

ц) се на објављени конкурс не пријави држављанин БиХ који испуњава услове конкурса,

д) је за оглашено радно мјесто потребна квалификација у високом образовању и радно искуство у струци од најмање пет година које је стечено након завршеног формалног високог образовања.

(2) За привремени боравак из става (1) овог члана издаје се дозвола за боравак у БиХ, тзв. плава карта.

(3) Плава карта издаје се са роком важења 24 мјесеца. Ако је уговор о раду или други одговарајући уговор склопљен на период краћи од 24 мјесеца, плава карта издаје се за период трајања тог уговора продужен за додатна три мјесеца, али рок њеног важења не може бити дужи од 24 мјесеца. Ако би период важења пасоша носиоца плаве карте био краћи од периода важења плаве карте, плава карта се издаје најмање на период важења пасоша. Плава карта може се продужавати под условима који важе за њено издавање.

(4) Плава карта омогућава странцу улазак и боравак у БиХ у периоду њеног важења.

Члан 73.

(Издавање плаве карте)

(1) Привремени боравак у сврху висококвалификованог запошљавања висококвалификованих радника може се одобрити странцу који, уз услове из члана 49. (Општи услови за одобрење привременог боравка) овог закона, испуњава и следеће услове:

- а) има квалификацију у високом образовању, што значи диплому, потврду или други доказ формалних квалификација који је издао надлежни орган и којим се потврђује успјешно завршено високошколско образовање које је трајало најмање три године након завршене средње школе;
- б) има радно искуство у струци од најмање пет година које је стечено након завршеног формалног високог образовања и
- ц) има уговор о раду или други одговарајући уговор за обављање послова висококвалификованог радника у трајању од најмање шест мјесеци, с тим што у том уговору мора бити назначена и бруто годишња плата која није мања од 1,5 просјечне бруто годишње плате која се исплаћује у БиХ према службено објављеном податку органа надлежног за статистику у БиХ.

(2) Захтјев за издавање плаве карте послодавац подноси Служби. Изван БиХ захтјев се подноси Служби путем ДКП-а БиХ, а на територији БиХ организационој јединици Службе према сједишту послодавца.

(3) Прије доношења одлуке, Служба по службеној дужности, а путем Агенције за рад и запошљавање БиХ, провјерава да ли су испуњени услови из члана 72. (Привремени боравак у сврху висококвалификованог запошљавања висококвалификованих радника) и да ли је мјесто на располагању за издавање плаве карте.

Члан 74.

(Рад на основу плаве карте и промјена послодавца)

(1) Странац којем је издата плава карта може радити у БиХ само на оним пословима за које му је издата и само код оног послодавца с којим је закључио уговор о раду или други одговарајући уговор.

(2) У случају престанка уговора о раду или другог одговарајућег уговора или престанка услова на основу којих је издата плава карта, послодавац и странац дужни су да о томе обавијесте Службу, у року од осам дана од дана настанка тих околности.

(3) Након истека периода од 12 мјесеци носилац плаве карте може промијенити послодавца, о чему је дужан да обавијести Службу у року од осам дана од дана промјене и да достави нови уговор о раду или други одговарајући уговор са новим послодавцем. Нова плава карта издаје се под условима из чл. 72. (Привремени

боравак у сврху висококвалификованог запошљавања висококвалификованих радника) и **73. (Издавање плаве карте)** овог закона.

(4) Изузетно од става (3) овог члана, странац може промијенити послодавца под условима из члана **72. (Привремени боравак у сврху висококвалификованог запошљавања висококвалификованих радника)** става (1) овог члана и прије истека периода важења плаве карте о чему је дужан да обавијести Службу у року од осам дана од дана настале промјене и да достави нови уговор о раду или други одговарајући уговор с новим послодавцем.

(5) У случају да уговор о раду или други одговарајући уговор престане прије истека периода на који је закључен, плава карта важи три мјесеца од престанка уговора или краће ако је до њеног истека остало мање од три мјесеца.

Члан 75.

(Привремени боравак у сврху премјештаја унутар правног лица)

(1) Привремени боравак у сврху премјештаја унутар правног лица може се одобрити странцу који као руководилац, стручњак или приправник долази у БиХ, који уз услове из члана **49. (Општи услови за одобрење привременог боравка)** овог закона достави:

- а) доказ да правно лице домаћин и правно лице са пословним сједиштем у иностранству припадају истом правном лицу или групи правних лица,
- б) доказ о запослењу унутар истог правног лица или групе правних лица у непрекидном трајању од најмање 12 мјесеци непосредно прије дана премјештаја унутар правног лица у случају да се ради о руководиоцу или стручњаку, односно шест мјесеци када се ради о приправнику,

ц) уговор о раду закључен са правним лицем из којег се странац премјешта у БиХ,

д) потврду послодавца из које се види:

- 1) вријеме трајања премјештаја,
- 2) адреса правног лица,
- 3) да ће странац преузети функцију руководиоца, стручњака или приправника,
- 4) износ плате и остали услови запослења,
- 5) да ће се странац по завршетку премјештаја моћи премјестити натраг у правно лице које припада истом правном лицу или групи правних лица у страни држави,

е) доказ о потребним стручним квалификацијама и искуству,

- ф) доказ о солвентности правног лица домаћина и
- г) доказ да правно лице домаћин преузима одговорност за странца за вријеме боравка у БиХ, што укључује трошкове издржавања, смјештаја, исхране, здравственог осигурања и повратка.

(2) Плата странца распоређеног радника не смије бити мања од просјечне плате која се исплаћује у БиХ према службено објављеном податку органа надлежног за статистику у БиХ.

(3) Привремени боравак у сврху премјештаја унутар правног лица одобрава се на период до једне године и може се продужити под истим условима под којим је боравак одобрен. Привремени боравак по овом основу може се продужити и укупно трајати најдуже до три године за руководиоце и стручњаке, а за приправнике може се продужити и укупно трајати најдуже до једне године, након чега су дужни да напусте БиХ.

Члан 76.

(Привремени боравак у сврху научног истраживања)

(1) Привремени боравак у сврху научног истраживања може се одобрити странцу који, уз услове из члана 49. **(Општи услови за одобрење привременог боравка)** овог закона, испуњава и сљедеће услове:

- а) има високо образовање које му омогућава приступ докторантским програмима и одређено искуство и знање које се односи на пројекат истраживања,
- б) има уговор о гостовању на пројекту са научноистраживачком организацијом закључен прије подношења захтјева за привремени боравак,
- ц) да научноистраживачка организација која је закључила уговор о гостовању преузима одговорност за странца за вријеме истраживања, што укључује трошкове издржавања, смјештаја, исхране, здравственог осигурања и повратка.

(2) Научноистраживачке организације су обавезне да без одгађања обавијесте Службу ако је престао уговорни однос између истраживача и научноистраживачке организације.

(3) Финансијска одговорност истраживачке организације престаје најкасније шест мјесеци након престанка важења уговора о гостовању и достављања обавјештења Служби.

(4) Привремени боравак по основу научног истраживања одобрава се на период док траје пројекат из става (1) тачке б) овог члана, а најдуже до годину дана и може се продужавати под истим условима под којим је одобрен уколико пројекат траје дуже од годину дана.

(5) Странцу се може продужити привремени боравак из става (1) овог члана и када му је претходни привремени боравак био одобрен по другом основу.

(6) Списак научноистраживачких организација у БиХ сачињава и ажурира МЦП и јавно је доступан.

Члан 77.

(Боравак у сврху рада без радне дозволе и потврда о пријави рада)

(1) Странци који у БиХ бораве на основу визног, безвизног или претходно одобреног привременог боравка могу радити у БиХ без радне дозволе, до 90 дана у **календарској** години **дана** ако обављају послове као:

- а) кључна лица у правном лицу која имају виши положај у управи, односно која управљају одјелима, прате и надзиру рад других запосленика, имају овлашћења за пријем и отпуштање радника или су стручњаци који посједују изванредно знање које је битно за рад правног лица, истраживачку опрему, технике или управљање и слично уколико су најмање годину дана били запослени у том правном лицу или су дјеловали као партнери непосредно прије премјештаја у БиХ, ако именовање нема карактер радног односа;
- б) универзитетски професори које **високошколске установе** у БиХ позову за предаваче, научници на научном или стручном усавршавању, научници који су представници међународних организација те научници који учествују у реализовању научноистраживачких пројеката важних за БиХ;
- ц) умјетници и техничко особље, односно аутори и извођачи оперских, балетских, драмских и других позоришних приредби или концертних, ликовних и других културних приредби или аутори и извођачи у области музичке, музичко-сценске, плесне и балетске умјетности, филмски умјетници, као и пратеће извјештачко, организационо и техничко особље које учествује у културним радионицама, сусретима и колонијама;
- д) стручњаци у области заштите културне баштине, библиотекарства и архивистике;
- е) странци које је упутио страни послодавац, а који омогућавају стручно усавршавање и обуку лицима запосленим код физичких или правних лица са сједиштем у БиХ;
- ф) странци који долазе у БиХ ради стручног усавршавања, обуке или праксе у дипломатске мисије или конзуларне канцеларије акредитоване у БиХ, институције у БиХ или у правна лица са сједиштем у БиХ;
- г) странци који обављају послове везане за испоруку, монтажу и сервис машина или опреме;
- х) странци који учествују као предавачи на организованим стручним скуповима и семинарима;

и) странци који учествују на сајамским или изложбеним приредбама на којима излаже њихов послодавац;

ј) извођачи и техничко особље на комерцијалним концертима као и странци запослени у циркусима или забавним парковима;

к) љекари који се по позиву здравствене установе у БиХ ангажују за обављање специјалистичких прегледа и других медицинских услуга;

л) странци који у БиХ долазе ради учешћа на спортским приредбама и такмичењима,

м) сезонски радници у оквиру уговора о раду на одређено вријеме који су закључили странац и послодавац из БиХ уз испуњење услова из члана 69. ст. (3) и (7) овог закона.

(2) Странци који у БиХ бораве на основу визног, безвизног, претходно одобреног привременог боравка или привременог боравка по основу рада без радне дозволе могу радити у БиХ без радне дозволе ако обављају послове као:

а) оснивачи привредног друштва, односно предузећа са сједиштем у БиХ, ако привредно друштво или предузеће на сваког странца укључујући и осниваче запошљава минимално пет држављана БиХ којима исплаћује бруто плату најмање у висини просјечне бруто плате у БиХ и уредно измирује пореске обавезе;

б) стручњаци, наставници и предавачи страних културних и образовних институција, који у БиХ обављају свој стручни посао у оквиру пројекта културне и образовне сарадње;

ц) цивилни, полицијски и војни службеници других држава који у БиХ долазе да раде на основу уговора о сарадњи са органима БиХ;

д) чланови научних међународних мисија, који обављају истраживање у БиХ које је одобрио Савјет министара;

е) службеници вјерских заједница регистрованих у БиХ док обављају посао везан искључиво за вјерску службу;

ф) страни дописници акредитовани у БиХ или извјештачи страних медија;

г) странци који, на основу уговора са Савјетом министара, Министарством одбране БиХ, Министарством правде БиХ или Министарством, обављају послове за потребе одбране, правног система или безбједности државе или се стручно усавршавају у тим областима;

х) странци који су ангажовани на пројектима значајним за БиХ ако су као стручњаци или кључна лица значајна за реализацију пројекта или ако су упућени на рад у БиХ на основу уговора склопљеног између страног

послодавца и корисника услуга у БиХ по основу међународног тендера на одређено вријеме;

и) странац који борави у БиХ по основу разлога који је заснован на међународном уговору чија је БиХ уговорна страна, што се доказује потврдом органа управе БиХ у чију надлежност спадају питања која се уређују тим уговором по основу којег странац борави у БиХ;

ј) странац којег је упутио страни послодавац у правно лице у БиХ с циљем праћења и контроле квалитета производње на основу уговора о наручењу и извршењу послова.

(3) Странци из става (1) овог члана, изузев странаца из става (1) **тач. х), и) и л)** овог члана, могу радити у БиХ без радне дозволе, уз претходно прибављену потврду о пријави рада.

(4) Странци из става (1) овог члана који намјеравају да раде у БиХ дуже од 90 дана у **календарској** години **дана** дужни су да прибаве радну дозволу и дозволу боравака по основу рада са радном дозволом.

(5) Странци из става (2) овог члана који бораве у БиХ по основу визног, безвизног или претходно одобреног привременог боравака могу радити у БиХ без радне дозволе, уз претходно прибављену потврду о пријави рада.

(6) Потврду о пријави рада, на захтјев **послодавца или** странца, издаје организациона јединица Службе према мјесту обављања послова. Потврда о пријави рада издаје се на образцу прописаном подзаконским актом.

(7) Послодавац може запослити странца на оним пословима за које му је издата потврда о пријави рада и дужан је да у сврху контроле током трајања рада посједује примјерак такве потврде.

(8) Странци из става (2) овог члана који поднесу захтјев за одобрење привременог боравака по основу рада без радне дозволе из члана **71. (Привремени боравак по основу рада без радне дозволе)** тачке д) овог закона, уз услове из члана **49. (Општи услови за одобрење боравака)** овог закона, треба да испуњавају и посебне услове, које Министарство прописује подзаконским актом. Странцу којем је одобрен привремени боравак по овом основу не издаје се потврда о пријави рада.

(9) Странац који је запослен или обавља послове путем комуникационе технологије за правно лице или властито правно лице које није регистровано у БиХ и не обавља послове или пружа услуге послодавцима на територији БиХ, а који борави у БиХ на основу визног или безвизног боравака, може радити у БиХ без радне дозволе до 90 дана у 180 дана уз претходно прибављену потврду о пријави рада.

Члан 78.

(Право на рад у БиХ без радне дозволе)

Право на рад у БиХ без обавезе прибављања радне дозволе омогућено је странцима који у БиХ имају:

- а) одобрен стални боравак,
- б) одобрен избјеглички статус, супсидијарну заштиту или привремену заштиту,
- ц) одобрен привремени боравак по основу спајања породице, а ради се о странцу који је у браку или ванбрачној заједници са држављанином БиХ или који има одобрен привремени боравак по основу спајања породице као старатељ малољетног дјетета које има држављанство БиХ, или којем је продужен привремени боравак кад је у току бракоразводна парница у којој се одлучује о старатељству над малољетним дјететом које је држављанин БиХ,**
- д) одобрен привремени боравак по основу образовања у статусу студента када обављају послове привременог карактера посредством овлашћених посредника без заснивања радног односа у складу са прописима којима се регулише обављање таквих послова: ~~или~~
- е) одобрен привремени боравак по основу члана 58. став (2) тачка ц) овог закона.**

Одјељак Е. Стални боравак

Члан 79.

(Услови за одобрење сталног боравка)

(1) Стални боравак може се одобрити странцу под условом да:

- а) на основу одобрења привременог боравка непрекидно борави на територији БиХ најмање пет година **непосредно** прије подношења захтјева за одобрење сталног боравка,
- б) има важећи пасош,
- ц) располаже довољним и редовним средствима за издржавање,
- д) има обезбијеђен одговарајући смјештај,
- е) има здравствено осигурање,
- ф) познаје један од језика и писама у службеној употреби у БиХ,

- г) да се против њега не води кривични поступак и да није кажњаван за кривично дјело, што се доказује потврдом коју је издао надлежни орган државе поријекла, а која није старија од шест мјесеци од дана подношења захтјева,
- х) да се против њега не води кривични поступак и да није кажњаван за кривично дјело, што се доказује потврдом коју је издао надлежни орган у БиХ, а која није старија од шест мјесеци од дана подношења захтјева.

(2) Сматра се да је странац непрекидно боравио у БиХ и ако је у периоду од пет година избивао из БиХ виšekратно до 10 мјесеци укупно или једнократно шест мјесеци.

(3) У период избивања из става (2) овог члана не урачунава се вријеме које странац у периоду одобреног привременог боравака у БиХ избива из БиХ због привремених посебних или изузетних разлога, и то ако се ради о:

а) странцу који борави у БиХ по основу спајања породице са држављанином БиХ који има пребивалиште у БиХ под условом да странац током сваког одобреног привременог боравака борави најмање 90 дана на територији БиХ, или

б) странцу који у посљедњих пет година борави у БиХ по основу привременог боравака који се урачунава у стални боравак и сматра се нарочито корисним за БиХ што доказује препоруком институције БиХ, владе ентитета или Брчко Дистрикта БиХ.

(4) Изузетно од става (2) овог члана сматра се да је странац који борави у БиХ као носилац плаве карте непрекидно боравио у БиХ и ако је у периоду од пет година избивао из БиХ виšekратно до 18 мјесеци укупно или једнократно 12 мјесеци.

(5) Испит из познавања једног од језика и писама у службеној употреби у БиХ могу спроводити високошколске или средњошколске установе или установе за образовање одраслих, које на основу одобрења министарства надлежног за образовање у БиХ изводе програме учења и полагања језика у службеној употреби у БиХ.

(6) Испит из познавања језика не морају полагати: дјеца предшколског узраста, лица која похађају или су завршила основно, средње или високо образовање на једном од језика који су у службеној употреби у БиХ и лица старија од 60 година ако нису у радном односу. Трошкове курса за учење језика и полагање испита сноси странац.

Члан 80.

(Боравак који не спада у основе за стални боравак)

(1) Странцу неће бити одобрен стални боравак ако је у посљедњих пет година у БиХ боравио:

- а) по основу привремене заштите, или је поднио захтјев за одобрење привремене заштите и чека одлуку о свом статусу;

- б) по основу међународне заштите или је поднио захтјев за азил и чека одлуку о свом статусу;
- ц) по основу правног статуса предвиђеног Бечком конвенцијом о дипломатским односима из 1961. године, Бечком конвенцијом о конзуларним односима из 1963. године, Конвенцијом из 1969. године о специјалним мисијама или Бечком конвенцијом о представницима држава и њиховим односима са међународним организацијама из Универзалне повеље из 1975. године;

д) по основу образовања из чл. 54. (Привремени боравак по основу основног образовања), 54а. (Привремени боравак по основу средњошколског образовања) и 55. (Привремени боравак по основу високошколског образовања), привременог боравка приправника из члана 56. (Привремени боравак приправника), привременог боравка одобреног странцу волонтеру из члана 57. (Привремени боравак волонтера), привременог боравка по основу хуманитарних разлога из члана 58. (Привремени боравак по основу хуманитарних разлога) став (1), став (2) тач. б) и д) и став (3), сезонског запошљавања из члана 69. (Привремени боравак сезонских радника), премјештаја унутар правног лица из члана 75. (Привремени боравак по основу премјештаја унутар правног лица), рада без радне дозволе из члана 77. (Боравак у сврху рада без радне дозволе и потврда о пријави рада) и привременог боравка одобреног из других оправданих разлога из члана 48. (Оснoв за одобрење привременог боравка) став (1) тачка ф) овог закона;

- е) на издржавању казне, односно извршавању друге кривичноправне санкције или друге обавезе утврђене одлуком суда или другог надлежног органа;
- ф) по основу спајања породице са странцем чији привремени боравак не спада у основе за одобрење сталног боравка у БиХ;
- г) по основу потврде о останку из члана 110. (Поступање у случају позивања на заштиту) става (5) овог закона;
- х) по основу боравка као дневни мигрант;
- и) по основу спајања породице из члана 51. (Боравак по основу брака или ванбрачне заједнице) става (1) тачке ц) овог закона ако није одређен за старатеља малољетног дјетета које је држављанин БиХ, или

ј) по основу спајања породице са странцем који нема стални боравак или чији је захтјев за одобрење сталног боравка у БиХ одбијен, одбачен или је поступак обустављен.

(2) Изузетно од става (1) тачка д) овог члана, странцу којем је одобран привремени боравак по основу средњошколског образовања из члана 54а. (Привремени боравак по основу средњошколског образовања) и високошколског образовања из члана 55. (Привремени боравак по основу високошколског

образовања) овог закона, у вријеме потребно за одобрење сталног боравка из члана 79. (Услови за одобрење сталног боравка) став (1) тачка а) овог закона, рачуна се половина времена проведеног по основу одобрења привременог боравка у сврху средњошколског образовања и у сврху високошколског образовања. Привремени боравак из којег се подноси захтјев за стални боравак не може бити по основу образовања.

(3) Изузетно од става (1) тачке д) овог члана, станцу којем је одобран привремени боравак по основу рада без радне дозволе као оснивачу привредног друштва из члана 77. (Боравак у сврху рада без радне дозволе и потврда о пријави рада) става (2) тачке а) овог закона, у вријеме потребно за одобрење сталног боравка из члана 79. (Услови за одобрење сталног боравка) става (1) тачке а) овог закона урачунава се тај боравак.

Члан 81.

(Дијете странаца са одобреним боравком)

(1) Дјетету чији су родитељи странци који имају одобрен боравак у БиХ, без обзира да ли је рођено на територији или ван територије БиХ, може се одобрити боравак у БиХ за исти период за који је боравак у БиХ одобрен родитељима.

(2) Захтјев за одобрење боравка за дијете из става (1) овог члана подноси се у року од 180 дана од дана рођења дјетета.

(3) Ако захтјев није поднесен у року из става (2) овог члана, спајање новорођеног дјетета са родитељима, под условима из става (1) овог члана и ако је странац платио новчану казну за прекршај из члана 133. (Прекршајно кажњавање повреде одредаба чл. 7, 13, 45, 81, 94, 95. и 102.) став (1) тачка д) овог закона, могуће је најкасније до навршене прве године живота дјетета.

Одјељак Ф. Поступак одобравања боравка

Члан 82.

(Подношење захтјева за одобрење и продужење привременог боравка)

(1) Захтјев за одобрење и захтјев за продужење привременог боравка подноси се Служби.

(2) У правилу, захтјев за одобрење првог привременог боравка странац подноси ван БиХ путем ДКП-а БиХ.

(3) Захтјев за одобрење првог привременог боравка на територији БиХ странац подноси надлежној организационој јединици Службе само ако је:

- а) у БиХ ушао са визом за дугорочни боравак (Виза Д); или
- б) држављанин државе безвизног режима.

(4) Захтјев за одобрење првог привременог боравка подноси се најкасније 15 дана прије истека рока важења визе за дугорочни боравак (Визе Д), односно безвизног боравка.

(5) Захтјев за продужење привременог боравка подноси се у БиХ надлежној организационој јединици Службе директно, а ван БиХ путем ДКП-а БиХ. Захтјев се подноси најраније 60 дана, а најкасније 15 дана прије истека периода одобреног боравка.

(6) Захтјев из ст. (1), (2), (3) и (5) овог члана странац подноси лично у организационој јединици Службе, односно у ДКП-у БиХ, а за пословно неспособног странца захтјев подноси законски заступник.

(7) Странац који је поднио захтјев за одобрење или продужење привременог боравка на територији БиХ може остати у БиХ до доношења коначне одлуке о његовом захтјеву.

(8) Уз захтјев за одобрење и захтјев за продужење привременог боравка странац је дужан да да биометријске податке.

Члан 83.

(Одлучивање о захтјеву за одобрење и продужење привременог боравка)

(1) О захтјеву за одобрење и продужење привременог боравка по било којем основу одлучује надлежна организациона јединица Службе у року од 90 дана од дана подношења уредног захтјева ако је захтјев поднесен путем ДКП-а БиХ, а у року од 60 дана ако је захтјев поднесен директно надлежној организационој јединици Службе.

(2) Ако је захтјев за одобрење боравка поднесен на територији БиХ, подносиоцу захтјева издаје се потврда о поднесеном захтјеву, која му омогућава боравак у БиХ до доношења коначне одлуке о захтјеву.

(3) Ако је захтјев уважен, странцу се издаје обавјештење о уваженом захтјеву и дозвола привременог боравка, коју странац преузима лично или путем пуномоћника, односно законски заступник за пословно неспособно лице, у организационој јединици Службе или ДКП-у БиХ.

(4) Изузетно од става (3) овог члана, када је привремени боравак одобрен по основу рада са радном дозволом или плавом картом, странцу се издају рјешење о одобреном привременом боравку и дозвола привременог боравка. Ако Служба изда плаву карту странцу којем је признат избјеглички статус или супсидијарна заштита у БиХ, одговарајућа напомена о томе се уноси у рјешење о одобреном привременом боравку и дозвољу привременог боравка.

(5) Даном уручења дозволе боравка из ст. (3) и (4) овог члана престаје да важи виза за дугорочни боравак (Виза Д), што се евидентира на наљепници визе.

(6) На захтјев странца, а најкасније 60 дана прије истека дозволе привременог боравка из става (3) овог члана, Служба издаје и рјешење о одобреном привременом боравку у

року од осам дана од подношења захтјева.

(7) Против рјешења из ст. (4) и **(6)** овог члана или одлуке којом је захтјев странца одбијен или одбачен или одлуке којом је поступак обустављен, жалба се може поднијети Министарству у року од 15 дана од дана достављања одлуке.

(8) У одлуци којом је захтјев за одобрење привременог боравка одбијен или одбачен **или је поступак обустављен** утврђује се рок у којем странац може добровољно напустити БиХ, а који не може бити дужи од 30 дана од дана достављања коначне одлуке.

Члан 84.

(Одбијање захтјева за одобрење и захтјева за продужење привременог боравка)

(1) Захтјев странца за одобрење и захтјев за продужење привременог боравка одбија се ако:

- а) не испуњава опште услове за одобрење привременог боравка из члана **49. (Општи услови за одобрење боравка)** овог закона и посебне услове прописане овим законом за сваки основ привременог боравка;
- б) ако је незаконито ушао у БиХ, осим ако постоје услови за одобрење боравка из хуманитарних разлога у смислу члана **58. (Привремени боравак по основу хуманитарних разлога)** става (2) овог закона;
- ц) ако су достављени докази прибављени преваром, фалсификовани или противзаконито мијењани;
- д) ако је дао погрешне податке или прикрио околности важне за одобрење боравка;
- е) ако му је изречена забрана уласка у БиХ, за вријеме трајања те забране;
- ф) ако се води у евиденцијама код надлежног органа као прекршилац прописа у БиХ или прекршилац међународних прописа или као међународни преступник;
- г) ако је правоснажно осуђен за кривично дјело, а осуда није брисана;
- х) присуство странца представља пријетњу јавном поретку или безбједности БиХ, или представља пријетњу јавном здрављу, изузимајући случајеве када је обољење наступило након одобреног боравка у БиХ;
- и) ако је евидентиран у казним или прекршајним евиденцијама органа за спровођење закона као вишеструки повратник, без обзира да ли се ради о судској опомени, условној осуди или новчаној казни;
- ј) ако му је у БиХ изречена прекршајна казна која није извршена;
- к) Служба располаже информацијама надлежних органа **или** служби безбједности у БиХ да странац на било који начин учествује у криминалној

активности, а посебно организованом, прекограничном или транснационалном криминалу или је члан организације која планира или на било који начин учествује у таквој активности или другој активности која може угрозити јавну безбједност или јавни поредак БиХ; ~~или~~

л) постоје други разлози утврђени међународним уговором чија је БиХ уговорна страна;

м) постоје докази или озбиљни и објективни разлози да се утврди да би странац боравио на територији БиХ у сврху различиту од оне због које подноси захтјев за привремени боравак; или

н) је странац претходни боравак који се продужава користио супротно сврси за коју је привремени боравак био одобрен.

(2) Захтјев за одобрење и захтјев за продужење привременог боравака по основу спајања породице, поред разлога из става (1) овог члана, одбија се ако:

- а) Служба утврди да су брак или ванбрачна заједница или усвојење засновани искључиво из користи уласка односно боравака странца у БиХ; или
- б) странац са којим се тражи спајање породице нема одобрен боравак у БиХ.

(3) Захтјев за продужење привременог боравака по основу редовног високошколског образовања, поред разлога из става (1) овог члана, одбија се ако странац не постиже задовољавајући напредак у студију.

(4) Захтјев за одобрење и захтјев за продужење привременог боравака по основу научног истраживања, поред разлога из става (1) овог члана, одбија се ако се научно-истраживачка организација не налази на списку научноистраживачких организација у БиХ из члана 76. (Привремени боравак у сврху научног истраживања) става **(6)** овог закона.

(5) Захтјев за одобрење и захтјев за продужење привременог боравака по основу премјештаја унутар друштва, поред разлога из става (1) овог члана, одбија се ако је:

- а) главна сврха оснивања правног лица домаћина олакшавање уласка лица премјештених унутар друштва;
- б) правно лице домаћин у поступку ликвидације или је ликвидирано или не обавља дјелатност за коју је основано; или
- ц) правно лице домаћин кажњавано због непријављеног рада или незаконитог запошљавања.

(6) Захтјев за одобрење и захтјев за продужење привременог боравака по основу сезонског запошљавања, поред разлога из става (1) овог члана, одбија се ако је послодавац:

- а) у поступку ликвидације или је био у том поступку или не обавља дјелатност; или

б) кажњаван због непријављеног рада или незаконитог запошљавања.

(7) Захтјев за одобрење и захтјев за продужење привременог боравака по основу запошљавања висококвалификованих радника, осим разлога из става (1) овог члана, одбија се ако:

а) странац не поступи у складу са чланом 74. (Рад на основу плаве карте и промјена послодавца) ст. (3) и (4) овог закона осим ако докаже да обавјештење није доспјело до Службе из разлога који су ван његове контроле или нису испуњени услови из члана 72. став (1) (Привремени боравак у сврху запошљавања висококвалификованих радника);

б) је главна сврха оснивања или пословања правног лица послодавца олакшавање уласка странца у БиХ;

ц) је правно лице послодавац у поступку ликвидације или је ликвидирано или не обавља дјелатност за коју је основано;

д) је правно лице послодавац кажњавано због непријављеног рада или незаконитог запошљавања;

е) странац више нема ваљан уговор о раду за запошљавање висококвалификованих радника; или

ф) странац не испуњава услове у погледу бруто годишње плате како је прописано чланом 73. (Издавање плаве карте) став (1) тачка ц) овог закона.

(8) Основи за утврђивање разлога за одбијање захтјева за одобрење и захтјева за продужење привременог боравака из овог члана могу бити докази или сазнања којима располаже Служба у складу са својим надлежностима, постојање међународне потјернице, правоснажне судске одлуке или обавјештења или информације надлежних органа и служби безбједности у БиХ.

(9) Изузетно од става (1) овог члана, Савјет министара може, на приједлог Министарства, ако је то у интересу БиХ, одобрити странцу привремени боравак у БиХ.

Члан 85.

(Одбацивање захтјева за одобрење и продужење привременог боравака и обустављање поступка)

(1) Захтјев странца за одобрење и захтјев за продужење привременог боравака одбацују се ако:

а) захтјев за одобрење привременог боравака није поднесен у складу са чланом 82. (Подношење захтјева за одобрење и продужење привременог боравака) **ст. (3) и (6)** овог закона;

б) одбије да да биометријске податке приликом подношења захтјева;

ц) је поднесен супротно роковима из члана **82. (Подношење захтјева за одобрење и продужење привременог боравка)** ст. (4) и (5) овог закона.

(2) Изузетно од става (1) тачке ц) овог члана, захтјев за одобрење и захтјев за продужење привременог боравка неће се одбацити ако је захтјев поднесен у року важења визе за дугорочни боравак (Виза Д), безвизног режима или привременог боравка и ако је странац платио новчану казну за прекршај из члана **135. (Прекршајно кажњавање повреде одредаба члана 16., 21., 29., 30., 48., 62., 67., 77. и 82.)** става (6) овог закона.

(3) Поступак покренут по захтјеву за одобрење и продужење привременог боравка обуставља се ако странац:

а) одустане од захтјева,

б) у року од 30 дана од дана достављања позива не преузме обавјештење из члана **83. (Одлучивање о захтјеву за одобрење и продужење привременог боравка)** става (3) овог закона о уваженом захтјеву и дозволу привременог боравка или рјешење о одобреном привременом боравку по основу рада са радном дозволом и дозволом привременог боравка из члана **83. (Одлучивање о захтјеву за одобрење и продужење привременог боравка)** става (4) овог закона и о разлозима непреузимања не обавијести Службу.

Члан 86.

(Подношење захтјева за стални боравак)

(1) Захтјев за одобрење сталног боравка подноси се у БиХ надлежној организационој јединици Службе, а ван БиХ захтјев се подноси Служби путем ДКП-а БиХ.

(2) Захтјев из става (1) овог члана странац подноси лично у организационој јединици Службе, односно у ДКП-у БиХ, а за пословно неспособног странца захтјев подноси законски заступник.

(3) Уз захтјев за одобрење сталног боравка странац је дужан да да биометријске податке.

(4) У вријеме подношења захтјева и одлучивања о захтјеву за одобрење сталног боравка странац мора имати одобрен привремени боравак у БиХ.

Члан 87.

(Одлучивање о захтјеву за одобрење сталног боравка)

(1) О захтјеву за одобрење сталног боравка одлучује надлежна организациона јединица Службе у року од 90 дана од дана подношења уредног захтјева ако је захтјев поднесен путем ДКП-а БиХ, а у року од 60 дана ако је захтјев поднесен директно надлежној организационој јединици Службе.

- (2) Подносиоцу захтјева издаје се потврда о поднесеном захтјеву за стални боравак.
- (3) Ако је захтјев уважен, странцу се издаје рјешење о одобреном сталном боравку и дозвола сталног боравка.
- (4) У одлуци којом је захтјев за одобрење сталног боравка одбијен односно одбачен, одређује се рок у којем странац може добровољно напустити БиХ, а који не може бити дужи од 30 дана од дана достављања коначне одлуке, уколико нема одобрен боравак по другом основу.
- (5) Против одлуке којом се захтјев за одобрење сталног боравка одбија односно одбацује жалба се може поднијети Министарству у року од 15 дана од дана достављања одлуке.
- (6) Подносилац захтјева за одобрење сталног боравка не може бити протјеран из БиХ док не истекне рок за жалбу, а ако је жалба поднесена до доношења одлуке у поступку по жалби, нити прије истека рока за добровољно напуштање БиХ.

Члан 88.

(Одбијање захтјева за одобрење сталног боравка)

- (1) Захтјев странца за одобрење сталног боравка одбија се ако:
- а) нису испуњени услови за одобрење сталног боравка из члана **79. (Услови за одобрење сталног боравка)** овог закона;
 - б) су докази достављени уз захтјев прибављени преваром, фалсификовани или противзаконито мијењани;
 - ц) је дао погрешне податке или прикрио околности важне за одобрење боравка;
 - д) је правоснажно осуђен за кривично дјело и изречена му је казна затвора, а осуда није брисана;
 - е) присуство странца представља пријетњу јавном поретку или безбједности БиХ;
 - ф) је странац евидентиран у казним или прекршајним евиденцијама органа надлежних за спровођење закона као вишеструки повратник;
 - г) Служба располаже информацијама надлежних органа **или** служби безбједности у БиХ да странац на било који начин учествује у криминалној активности, а посебно организованом, прекограничном или транснационалном криминалу или је члан организације која планира или на било који начин учествује у таквој активности или другој активности која може угрозити јавну безбједност или јавни поредак БиХ, или
 - х) постоје други разлози утврђени међународним правом.

(2) Основи за утврђивање разлога за одбијање захтјева за одобрење сталног боравка из овог члана могу бити докази или сазнања којима располаже Служба у складу са својим надлежностима, постојање међународне потјернице, правоснажне судске одлуке или обавјештења или информације надлежних органа и служби безбједности у БиХ.

Члан 89.

(Одбацивање захтјева за одобрење сталног боравка и обустављање поступка)

(1) Захтјев странца за одобрење сталног боравка одбацује се ако:

- а) захтјев није лично поднио странац или законски заступник за пословно неспособног странца у складу са чланом **86. (Подношење захтјева за стални боравак)** ставом (2) овог закона,
- б) странац одбије да да биометријске податке приликом подношења захтјева, или
- ц) захтјев није поднесен у складу са чланом **86. (Подношење захтјева за стални боравак)** ставом (4) овог закона.

(2) Поступак за одобрење сталног боравка обуставља се ако странац:

- а) одустане од захтјева,
- б) ако у року од 60 дана од дана достављања позива не преузме рјешење из члана **87. (Одлучивање о захтјеву за одобрење сталног боравка)** става (3) овог закона о уваженом захтјеву и дозволу сталног боравка и о разлозима непреузимања не обавијести Службу.

Члан 90.

(Измјена захтјева за одобрење сталног боравка)

Странац који не испуњава услове за одобрење сталног боравка из члана **79. (Услови за одобрење сталног боравка)** овог закона, прије доношења одлуке у првом степену може измијенити захтјев за стални боравак у захтјев за продужење или одобрење привременог боравка уколико испуњава услове из члана **49. (Општи услови за одобрење привременог боравка)** овог закона.

Члан 91.

(Дозвола боравка)

(1) Дозвола боравка издаје се у форми наљепнице о одобреном боравку и у смислу овог закона сматра се рјешењем о одобреном боравку, уколико овим законом није другачије прописано.

(2) Наљепница дозволе боравка унесена у важећи пасош странца служи као дозвола за прелазак државне границе БиХ у периоду важења.

(3) Ако је странац у посљедњих пет година боравио у БиХ као носилац плаве карте из члана 72. (Привремени боравак по основу висококвалификованог запошљавања) овог закона, у дозволу сталног боравка уноси се напомена да је бивши носилац плаве карте.

(4) По стицању техничких услова наљепница дозволе боравка замјењује се боравишном дозволом као посебним документом са биометријским подацима странца, који персонализује и издаје Служба. Персонализација је процес исписа личних података носиоца документа на образац боравишне дозволе.

Члан 92.

(Замјена дозволе боравка)

Ако странац за вријеме важења дозволе боравка замијени пасош, на његов захтјев издаје се нова дозвола боравка, а измјена правоснажног рјешења, ако је рјешење донесено у складу са овим законом, врши се у дијелу који се односи на измијењене податке.

Члан 93.

(Престанак боравка)

(1) Странцу престаје боравак у БиХ:

- а) на лични захтјев;
- б) стицањем држављанства БиХ;
- ц) смрћу;
- д) изрицањем мјере из члана 108. (Посебни случајеви протјеривања) овог закона;
- е) ако има забрану уласка и боравка у БиХ;
- ф) ако је боравак одобрен по основу спајања породице са странцем чији је боравак престао или је отказан у складу са овим законом, или

г) у року од 30 дана од дана престанка важења радне дозволе из члана 67. (Вега између одобрења привременог боравка и радне дозволе) став (3) овог закона.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, странцу престаје привремени боравак одобрењем сталног боравка у БиХ.

(3) Надлежни органи код којих се води евиденција о чињеницама из става (1) тач. б) и ц) овог члана дужни су да о овим чињеницама одмах обавијесте Службу, а најкасније у року од седам дана од дана настанка ових чињеница.

(4) На захтјев странца Служба доноси рјешење о престанку боравка из става (1) тачке а) овог члана, против којег се може поднијети жалба Министарству у року од 15 дана од дана достављања.

(5) Служба, по службеној дужности, доноси рјешење о престанку боравка из става (1) **тач. б), д), е), ф) и г)** овог члана, против којег се може поднијети жалба Министарству у року од 15 дана од дана достављања рјешења.

Члан 94.

(Лична карта за странца)

(1) Странцу којем је одобрен стални боравак надлежни орган у мјесту у којем странац има пребивалиште издаје личну карту за странца.

(2) Странац је дужан да поднесе захтјев за издавање личне карте за странца надлежном органу у року од осам дана од дана пријема одлуке о одређеном јединственом матичном броју (ЈМБ), односно захтјев за замјену личне карте за странце прије истека рока важења.

(3) Лична карта за странца издаје се с роком важења од пет година, ако другачије није одређено посебним прописом.

(4) Странац не смије уступити своју личну карту за странца другом лицу, нити смије користити личну карту другог лица као своју. У противном, службено лице ће, одмах по сазнању, пријавити кривично дјело у складу са законом којим се уређује област кривичног поступка у БиХ.

(5) Странац којем је отказан стални боравак или му је боравак престао у складу са чланом **93. (Престанак боравка)** ставом (1) тач. а), б), д), е) и ф) овог закона дужан је да органу из става (1) овог члана одмах, а најкасније у року од три дана од дана наступања наведених околности, врати личну карту за странца. Орган из става (1) овог члана дужан је да одмах по пријему враћене личне карте за странца, а најкасније током истог дана, о томе обавијести надлежну организациону јединицу Службе.

(6) Странац је дужан да одмах по сазнању пријави губитак, уништење или другачији нестанак личне карте за странца мјесно надлежној организационој јединици Службе или полицији према мјесту пребивалишта, а ако се та чињеница догодила ван БиХ, најближем ДКП-у БиХ.

(7) Орган којем је пријављена чињеница из става (6) овог члана издаје странцу потврду о пријави губитка, уништења или другачијег нестанка личне карте за странца. Ако је странац пријавио ту чињеницу полицији, односно ДКП-у БиХ, полиција односно ДКПБиХ дужни су да истог дана обавијесте организациону јединицу Службе на чијем подручју странац има пријављено пребивалиште.

(8) Странац је дужан да личну карту за странца, која је изгубљена, уништена или је на другачији начин нестала, огласи неважећом у „Службеном гласнику БиХ“ о свом трошку.

Члан 95.

(Обавеза ношења личне карте за странце или дозволе боравка)

Странац је дужан да носи и на захтјев овлашћеног лица Министарства, Службе, Граничне полиције, полиције или другог надлежног органа кад је други надлежни орган на то законом овлашћен да на увид личну карту за странца или дозволу боравка у БиХ.

Одјељак Г. Отказивање боравка

Члан 96.

(Разлози за отказивање боравка)

(1) Боравак странца у БиХ отказује се ако:

- а) странац не поштује јавни поредак БиХ из члана **10. (Обавеза поштовања јавног поретка БиХ)** или предузме активност нарушавања безбједности БиХ или је члан организације која предузме такву активност;
- б) странац угрози интересе БиХ тако што на било који начин учествује у кријумчарењу наоружања или војне опреме, радиоактивне или друге опасне материје или опојне дроге, или у недозвољеном превозу или трговини материјалом за производњу наоружања или другог средства за масовно уништење, или у производњи или посједовању опојне дроге ради продаје, или је члан организације која на било који начин учествује у таквој активности;
- ц) организује или је у вези са организовањем незаконитог уласка, боравка или изласка појединца или групе у или из БиХ, или ако организује или на било који начин учествује у трговини људима;
- д) Служба утврди да је склопљен брак из користи или заснована ванбрачна заједница из користи или да је засновано усвојење из користи искључиво ради уласка односно боравка у БиХ;
- е) Служба утврди да странац који је издао позивно писмо није испунио своје обавезе из позивног писма, а поново је издао позивно писмо, или позивна писма издаје у неистиниту сврху или их другачије злоупотребљава;
- ф) је странац дао погрешне или лажне податке или прикрио околности важне за издавање одобрења боравка;
- г) странац одбија да изврши коначну, односно правоснажну одлуку надлежног органа у БиХ;

- х) странац у БиХ борави противно сврси на основу које је одобрен боравак;
- и) је улазак или боравак странац остварио на основу доказа који су прибављени преваром, фалсификовани или противзаконито мијењани;
- ј) странац у БиХ обавља дјелатност за коју је потребна радна дозвола а нема радну дозволу у БиХ, или ради на радном мјесту или врсти послова различитима од оних за које има радну дозволу или ако обавља дјелатност без издате потврде о пријави рада или обавља одређену дјелатност без одобрења надлежног органа у БиХ;
- к) је прекршио или покушао да прекрши прописе којима се регулише прелазак државне границе БиХ, без обзира да ли је повреда прописа настала при уласку или изласку из БиХ;
- л) су се услови на основу којих је издато одобрење боравка измијенили у таквој мјери да би искључили сваку могућност издавања одобрења или странац више не испуњава опште или посебне услове за одобрење или продужење привременог боравка;**
- м) је странац правоснажно осуђен за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора од једне године или тежа казна;
- н) присуство странца у БиХ представља пријетњу јавном поретку или безбједности БиХ;
- о) странац остане без средстава за издржавање;
- п) странац непрекидно избива из БиХ дуже од 180 дана за вријеме одобреног привременог боравка, без претходног јављања и достављања доказа о оправданости избивања надлежној организационој јединици Службе или се на основу околности недвосмислено може утврдити да нема намјеру повратка у БиХ;
- р) је остао да борави у БиХ након истека важења путне исправе; или
- с) Служба располаже информацијама надлежних органа **или** служби безбједности у БиХ да странац на било који начин учествује у криминалној активности, а посебно организованом, прекограничном или транснационалном криминалу или је члан организације која планира или на било који начин учествује у таквој активности или другој активности која може угрозити јавну безбједност или јавни поредак БиХ.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, привремени боравак одобрен по основу редовног високошколског образовања неће се отказати ако високошколска установа престане да обавља дјелатност под условом да је странац поднио захтјев за упис на другу акредитовану високошколску установу у оквиру еквивалентног студијског програма, ради завршетка студија.

(3) Ако странац има одобрен стални боравак, он се може отказати из разлога прописаних у ставу (1) тач. а), б), ц), д), ф), и) или н) овог члана. Ако се странцу отказује стални боравак из разлога прописаних ставом (1) тачком н) овог члана, може му се уз отказ боравка изрећи и мјера протјеривања са забраном уласка у БиХ.

(4) Ако је странац због разлога из става (1) овог члана лишен слободе или осуђен на безусловну казну затвора, а није му изречена мјера протјеривања, отказ боравка почиње му тећи од тренутка престанка разлога за лишавање слободе или издржане, односно опроштене или застарјеле казне.

(5) Ако се странцу отказује безвизни или привремени боравак из разлога прописаних ставом (1) **тач. а), б), ц), д), ф), х), и), ј), м), н), р) или с)** овог члана, може му се уз отказ боравка изрећи и мјера протјеривања са забраном уласка у БиХ.

(6) Основи за утврђивање разлога за отказ боравка из овог члана могу бити докази или сазнања којима располаже Служба у складу са својим надлежностима, постојање међународне потјернице, правоснажне судске одлуке или обавјештења или информације надлежних органа и служби безбједности у БиХ.

(7) Осим разлога из става (1) овог члана, привремени боравак одобрен у сврху запошљавања висококвалификованих радника отказује се ако странац не поступи у складу са чланом 74. (Рад на основу плаве карте и промјена послодавца) ст. (3) и (4) овог закона осим ако докаже да обавјештење није доспјело до Службе због разлога који су ван његове контроле или нису испуњени услови из члана 72. (Привремени боравак у сврху запошљавања висококвалификованих радника) став (1) овог закона.

(8) У одлуци којом се отказује боравак утврђује се рок у којем странац може добровољно напустити БиХ, а који не може бити дужи од 30 дана од дана достављања коначне одлуке.

(9) Приликом одређивања рока из става **(8)** овог члана орган који је издао рјешење мора узети у обзир вријеме у којем је странац у могућности да напусти БиХ.

Члан 97.

(Посебан разлог за отказивање сталног боравка)

(1) Странцу који има одобрен стални боравак у БиХ даљи боравак отказује се ако:

- а) се утврди да странац дуже од једне године није настањен у БиХ; или
- б) странац избива из БиХ краће од једне године, али се на основу околности недвосмислено може утврдити да нема намјеру повратка и сталног боравка у БиХ.

(2) Странцу који има одобрен стални боравак у БиХ као бивши носилац плаве карте, као и члановима његове породице који су остварили стални боравак у БиХ на основу спајања породице са носиоцем плаве карте у БиХ, стални боравак се отказује ако се утврди да дуже од двије године нису настањени у БиХ.

Члан 98.

(Поступак отказивања боравка)

- (1) Рјешење о отказивању боравка доноси Служба по службеној дужности или на образложени приједлог друге организационе јединице или управне организације у саставу Министарства, безбједносне агенције, полиције или другог органа.
- (2) Подносилац приједлога из става (1) овог члана мора уз приједлог доставити и све податке и документацију релевантну за доношење одлуке о отказивању боравка.
- (3) Против рјешења из става (1) овог члана жалба се може поднијети Министарству у року од 15 дана од дана достављања рјешења.
- (4) Жалба одгађа извршење рјешења.
- (5) До дана напуштања територије БиХ, странцу се уз потврду привремено одузимају све путне исправе које може користити за прелазак државне границе БиХ, осим ако пристане да добровољно напусти БиХ.

Члан 99.

(Извршење рјешења о отказу боравка)

- (1) Након што рјешење о отказу боравка постане коначно, дозволу боравка поништава надлежна организациона јединица Службе. У пасош странца уноси се рок до којег странац може добровољно напустити БиХ.
- (2) Након што рјешење о отказу безвизног боравка постане коначно, отказ боравка уписује се у пасош странца као и рок до којег странац може добровољно напустити БиХ. Ако странац нема пасош, сачињава се службена забиљешка.
- (3) Гранична полиција дужна је да чињеницу да је странац напустио територију БиХ одмах евидентира у Централну базу податка о странцима или да о томе на други начин обавијести Службу.

Одјељак X. Пријава боравка странаца

Члан 100.

(Боравиште и пребивалиште странца)

- (1) Боравиште странца је мјесто у којем странац борави по основу визе, безвизног боравка или привременог боравка.
- (2) Пребивалиште странца је мјесто у којем се странац са одобреним сталним боравком у БиХ настанио са намјером да у њему стално живи.

Члан 101.

(Обавеза пријаве боравишта и пребивалишта странца)

(1) Странац којем је одобрен привремени боравак дужан је да пријави и одјави боравиште, као и промјену адресе становања, а странац којем је одобрен стални боравак и пребивалиште.

(2) Пријаве и одјаве из става (1) овог члана подносе се надлежним организационим јединицама Службе или полицији.

(3) Када је пријава или одјава из става (1) овог члана или из члана 103. (Остала лица обавезна да пријаве боравиште странца) став (1) овог закона поднесена полицији, полиција је дужна да копију пријаве достави надлежној организационој јединици Службе у року од 24 сата од пријема пријаве. По стицању техничких услова полиција доставља пријаву или одјаву Служби електронским путем, а о чему одлуку доноси Министарство на приједлог Службе.

Члан 102.

(Рокови за пријаву и одјаву боравишта и пребивалишта странца)

(1) Странац којем је одобрен стални боравак дужан је да пријави своје пребивалиште и промјену адресе становања у мјесту пребивалишта у року од осам дана од дана пријема одлуке о одобрењу сталног боравка, односно од дана доласка у мјесто пребивалишта, односно од дана промјене адресе становања.

(2) Странац којем је одобрен привремени боравак дужан је да пријави своје боравиште и промјену адресе становања у року од 48 сати од дана пријема дозволе боравка, односно од дана доласка у мјесто боравка, односно од дана промјене адресе становања, осим кад је овим законом прописан дужи рок за одређене категорије странаца.

(3) Странац из ст. (1) и (2) овог члана који добровољно напушта БиХ без намјере повратка дужан је да одјави своје пребивалиште, односно боравиште.

Члан 103.

(Остала лица обавезна да пријаве боравиште странца)

(1) Правна и физичка лица која пружају услуге смјештаја дужна су да надлежној организационој јединици Службе или полиције пријаве боравиште странца најкасније у року од 12 сати од тренутка пружања услуге смјештаја странцу.

(2) Правна и физичка лица из става (1) овог члана дужна су да воде евиденцију о странцима (у даљем тексту: књига странаца) којима пружају услугу смјештаја. Та лица обавезна су да чувају књиге странаца најмање три године од дана закључења књиге и овлашћеном службеном лицу Службе, **Граничне полиције** или полиције дају на увид књигу странаца. Књига странаца овјерава се у надлежној организационој јединици Службе **или у полицији** по мјесту пребивалишта, односно пословног сједишта даваоца услуге смјештаја странцима.

(3) По стицању техничких услова, књига странаца из става (2) овог члана може се водити у електронској форми.

(4) Странац из става (3) овог члана дужан је да располаже доказом да је извршио пријаву свог боравка.

(5) Странац који не користи услуге смјештаја правних и физичких лица из става (1) овог члана или физичко лице код којег је странац у посјети дужни су да надлежној организационој јединици Службе или полиције пријаве боравак странца у БиХ у року од 48 сати од уласка странца у БиХ, ако ће странац у БиХ боравити дуже од три дана.

(6) Адресу боравишта странаца који су смјештени у центру за прихват и смјештај тражилаца азила, центру за смјештај жртава трговине људима, невладиној организацији која има потписан протокол о сарадњи са Службом или другој установи специјализованој за прихват странаца која није у надлежности Службе, те странаца који су смјештени у затвору или притвору, надлежна институција или правно лице пријављује Служби у року од 12 сати од тренутка смјештаја.

(7) Служба пријављује адресу боравишта странаца који су смјештени у имиграциони центар или другу специјализовану установу за смјештај странаца која је у надлежности Службе.

Члан 104.

(Подзаконски прописи о техничким питањима одобрења боравка те боравишта и пребивалишта странаца)

(1) Министарство, након прибављеног мишљења Службе, доноси подзаконски пропис којим се прописују докази који се достављају уз захтјев за одобрење боравка, детаљније уређују изглед и садржај захтјева за издавање дозволе боравка, изглед и садржај потврде о поднесеном захтјеву за боравак, поступање приликом одобрења боравка и издавања дозволе боравка, облик, изглед и садржај дозволе боравка, облик, изглед, садржај, рок важења, поступање приликом издавања потврде о идентитету, изглед и садржај потврде о пријави рада, поступање приликом издавања потврде о пријави рада, облик, изглед и садржај личне карте за странца и поступање приликом издавања личне карте за странца, поступање приликом отказа боравка, пријава и одјава боравишта и пребивалишта, изглед, садржај књиге странаца и поступање приликом овјере књиге странаца, као и друга питања значајна за боравак и кретање странаца у БиХ. **Техничке спецификације наљепнице дозволе боравка означавају се одговарајућим степеном тајности у складу са прописима из области заштите тајних података.**

(2) Министарство, након прибављеног мишљења Службе, доноси подзаконски пропис којим се уређују правила и стандарди у поступању, као и друга питања у вези са прихватом жртава трговине људима, њиховог опоравка и повратка.

(3) Савјет министара, на приједлог МЦП-а, доноси подзаконски пропис којим се утврђује годишња квота радних дозвола, најкасније до **31. децембра** текуће године за сљедећу годину.

(4) Министарство, након прибављеног мишљења Службе, по стицању техничких услова, доноси подзаконски пропис којим се уређује изглед и садржај захтјева за издавање дозволе боравка, поступање приликом одобрења боравка и издавања дозволе боравка, облик, изглед и садржај дозволе боравка са биометријским подацима странца.

(5) Министарство, након прибављеног мишљења Службе, по стицању техничких услова, доноси одлуку којом ће се наљепница о одобрењу боравка замијенити боравишном дозволом као посебним документом са биометријским подацима странца.

(6) Уколико се покаже потребним МЦП може, након прибављеног мишљења Министарства, донијети подзаконски пропис којим се уређује израда и ажурирање списка научноистраживачких организација у БиХ и начин његове доступности.

ГЛАВА V - УДАЉЕЊЕ СТРАНЦА ИЗ БиХ

Одјељак А. Протјеривање

Члан 105.

(Мјера протјеривања)

(1) Протјеривање је мјера којом се странцу налаже излазак из БиХ и забрањује улазак и боравак у БиХ у одређеном временском периоду који не може бити краћи од једне ни дужи од пет година.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, период забране уласка и боравка у БиХ може бити дужи од пет година када то захтијевају разлози заштите безбједности БиХ, јавног поретка, јавног реда и мира.

(3) Период забране уласка и боравка из става (1) овог члана може, на захтјев странца, бити скраћен или забрана уласка укинута у случају када су испуњени сљедећи услови:

- а) када је странцу мјера протјеривања изречена први пут,
- б) када је странац добровољно напустио БиХ и сносио све трошкове везане за процедуру повратка у државу уобичајеног мјеста боравка **и**

ц) када је по изреченој мјери протјеривања боравио изван БиХ најмање 180 дана.

(4) Период забране уласка и боравка из ст. (1) и (2) може се продужити ако је:

- а) странац претходно већ био протјеран из БиХ;
- б) странац ушао у БиХ током трајања забране уласка; или
- ц) странац у тренутку престанка забране уласка у БиХ још увијек представља пријетњу јавном поретку или безбједности или међународним односима БиХ.

(5) Доношењем рјешења о продужењу периода забране уласка и боравка из става (4) овог члана укида се претходно рјешење којим је одређен период забране уласка и боравка.

(6) Период забране уласка рачуна се од дана напуштања БиХ.

(7) Рјешење о протјеривању странца из БиХ, са забраном уласка и боравка у БиХ, доноси Служба по службеној дужности или на образложени приједлог друге организационе јединице Министарства, органа за спровођење закона или другог органа.

(8) Против рјешења Службе о протјеривању и рјешења о продужењу периода забране уласка, жалба се може поднијети Министарству у року од осам дана од дана достављања рјешења. Ако је рјешење о протјеривању донесено из разлога прописаног у члану **106. (Разлози за изрицање мјере протјеривања)** ставу (1) тачки к) овог закона, рок за жалбу је 24 сата од достављања рјешења.

(9) Жалба одгађа извршење рјешења.

(10) Министарство доноси рјешење по жалби у року од 15 дана од дана пријема жалбе.

(11) Странцу се до окончања поступка, уз потврду, привремено одузимају путне исправе које може користити за прелазак државне границе БиХ, осим ако пристане да добровољно напусти БиХ прије окончања поступка.

(12) Забрањено је колективно протјеривање странаца. Мјера протјеривања може се изрећи само у појединачном случају.

(13) Ако се у поступку утврђивања идентитета утврди да је стварни идентитет странца другачији од навода о идентитету које је странац дао у поступку доношења рјешења о протјеривању, Служба по службеној дужности мијења рјешење о протјеривању у дијелу који се односи на идентитет странца. Против овог рјешења жалба се може поднијети Министарству у року од осам дана од достављања рјешења. Жалба не одгађа извршење рјешења.

(14) Одлуку о захтјеву за скраћење или укидање периода забране уласка из става (3) овог члана доноси Служба на захтјев странца. Против ове одлуке жалба се може поднијети Министарству у року од 15 дана од дана достављања.

(15) Ако је присуство странца у БиХ неопходно ради вођења истражног или судског поступка, странцу се може одобрити улазак и боравак у БиХ за вријеме трајања забране уласка и боравка уз одобрење Службе; **које Служба доставља Граничној полицији и евидентира у Централној бази података о странцима**

Члан 106.

(Разлози за изрицање мјере протјеривања)

(1) Странцу може бити изречена мјера протјеривања из БиХ ако:

а) је у БиХ ушао незаконито;

б) је остао у БиХ након истека рока важења визе или дозволе боравка или након истека важења безвизног боравка;

ц) је покушао прекршити или прекршио прописе о преласку државне границе при изласку из БиХ;

д) је виза поништена или укинута, а странац у року одређеном за добровољно напуштање није напустио БиХ у складу са овим законом;

е) му је захтјев за одобрење боравка одбијен или му је отказан боравак, а у року одређеном за добровољно напуштање није напустио БиХ у складу са овим законом;

ф) је у БиХ остао након престанка важења избјегличког статуса, супсидијарне заштите или привремене заштите или након што је захтјев за азил одбијен или обустављен извршном одлуком, а није остварио право на боравак у складу са овим законом;

г) је одлука о одузимању или отпусту из држављанства БиХ или поништењу уписа у књигу држављана постала правоснажна, а није остварио право на боравак у складу са овим законом;

х) је правоснажно осуђен за кривично дјело са обиљежјем трговине опојном дрогом, оружјем, људима, кријумчарења људи, тероризма, прања новца, или било којег облика организованог, прекограничног или транснационалног криминала;

и) је правоснажно осуђен за кривично дјело за које се може изрећи казна затвора од једне године или тежа казна;

ј) присуство странца представља пријетњу јавном поретку или безбједности БиХ;

к) је прихваћен по основу међународног споразума о сарадњи у предаји и прихвату лица чији је боравак незаконит, а нема одобрен боравак у БиХ;

л) је остао да борави у БиХ након истека важења путне исправе;

м) је регистрован као вишеструки починилац прекршаја на територији БиХ;

н) се његов идентитет не може утврдити и не може доказати законитост свог боравка у БиХ, или

о) Служба располаже информацијама надлежних органа или служби безбједности у БиХ да странац на било који начин учествује у криминалној активности, а посебно организованом, прекограничном или транснационалном криминалу или је члан организације која планира или на било који начин учествује у таквој

активности или другој активности која може угрозити јавну безбједност или јавни поредак БиХ.

(2) Приликом одлучивања да ли ће странцу изрећи мјеру протјеривања из БиХ, као и приликом доношења одлуке о дужини трајања забране уласка, Служба је дужна да са нарочитом пажњом оцијени све доказе и утврди све околности и чињенице битне за доношење одлуке, као и степен интегрисаности у БиХ, а у складу са принципима закона којим се уређује област управног поступка БиХ.

(3) У случају из става (1) тач. ц), д), е), х) и и) овог члана, рјешење о протјеривању може се донијети по скраћеном поступку.

(4) У случају незаконитог боравка странца у БиХ, Служба може, умјесто изрицања мјере протјеривања, издати налог за добровољно напуштање територије БиХ.

(5) Налог из става (4) овог члана издаје се у сврху преласка државне границе, уз претходно прибављену изјаву странца којом потврђује намјеру добровољног напуштања БиХ и доказе којима странац потврђује изјаву.

(6) У налогу из става (4) овог члана наводи се рок за добровољно напуштање БиХ који не може бити краћи од седам нити дужи од 30 дана. Изузетно, ако постоје озбиљни разлози хуманитарне природе, рок за добровољно напуштање БиХ може бити дужи од 30 дана.

(7) Налог за добровољно напуштање територије БиХ из става (4) овог члана неће се издати странцу ако постоји опасност од бијега или странац представља опасност за јавни поредак, јавни ред и мир или безбједност БиХ.

(8) Странцу који у року одређеном у налогу за добровољно напуштање територије БиХ из става (6) овог члана не напусти БиХ доноси се рјешење о протјеривању у складу са чланом 105. (Мјера протјеривања) овог закона.

(9) Против налога из става (4) овог члана није дозвољена жалба, али се може побијати у жалби на рјешење о протјеривању које се доноси у складу са ставом (8) овог члана.

Члан 107.

(Добровољно извршење рјешења о протјеривању)

(1) Рјешењем о протјеривању може се одредити рок за добровољно извршење рјешења који не може бити краћи од седам нити дужи од 30 дана.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, ако постоје нарочито оправдани разлози, рок за добровољно извршење рјешења може се продужити, према посебним околностима сваког појединог случаја као што су дужина боравка, дјеца која похађају школу и постојање породичних и друштвених веза.

(3) Рок за добровољно извршење рјешења из става (1) овог члана не мора бити одређен или може бити краћи од седам дана уколико постоји опасност од бијега или странац представља опасност за јавни поредак, јавни ред и мир или безбједност БиХ.

(4) Странац којем је изречена мјера протјеривања дужан је да се при напуштању БиХ пријави службеном лицу Граничне полиције.

(5) Гранична полиција дужна је да чињеницу напуштања БиХ унесе у пасош странца отискивањем излазног штамбиља. Ако странац нема пасош, о тој се чињеници сачињава службена забиљешка, а странцу се издаје потврда да је напустио БиХ.

(6) Гранична полиција дужна је да чињеницу да је странац напустио БиХ одмах евидентира у Централну базу податка о странцима или о томе на други начин обавијести Службу, и Министарство.

(7) У случају да странац добровољно не напусти БиХ у року за добровољно извршење рјешења, коначно рјешење о протјеривању извршава Служба предузимањем мјера за присилно удаљење странца из БиХ, по потреби уз сарадњу других организационих јединица Министарства, Граничне полиције или полиције. Друге организационе јединице Министарства, Гранична полиција и полиција дужни су да Служби пруже помоћ на њен захтјев.

Члан 108.

(Посебни случајеви протјеривања)

(1) Савјет министара може изузетно, на образложени приједлог Министарства, Службе, друге организационе јединице Министарства или полиције, рјешавајући у појединачном случају, донијети одлуку о протјеривању странца из БиХ са трајном забраном уласка у БиХ, ако оцијени да је протјеривање нужно у интересу јавног поретка или се заснива на разлозима безбједности БиХ, у складу са чланом 1. ставом 2. Протокола број 7 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода измијењеног Протоколом број 11.

(2) Одлука из става (1) овог члана не може се извршити супротно одредбама члана **109. (Принцип забране враћања)** става (2) овог закона.

Одјељак Б. Заштита странаца

Члан 109.

(Принцип забране враћања)

(1) Странац неће бити присилно удаљен или враћен у земљу гдје би му живот или слобода били угрожени због његове расе, вјере, националности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког мишљења. Странац неће бити присилно удаљен или враћен у земљу у којој није заштићен од слања на такву територију.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, странац који се из оправданих разлога сматра опасним за безбједност БиХ или је правоснажно осуђен за тешко кривично дјело и представља опасност за БиХ може се присилно удаљити или вратити у другу државу, изузев ако би тиме био изложен стварном ризику да буде подвргнут смртној казни или погубљењу, мучењу, нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању. Странац неће бити присилно удаљен или враћен у земљу у којој није заштићен од слања на такву територију.

Члан 110.

(Поступање у случају позивања на заштиту)

(1) Када се странац позове на разлоге из члана **109. (Принцип забране враћања)** овог закона, орган пред којим је изјава дата упућује странца Служби у складу са законом којим се уређује област азила у БиХ, ради исказивања намјере подношења захтјева за азил.

(2) Служба издаје странцу потврду о исказаној намјери подношења захтјева за азил и одређује правац кретања и рок који је потребан да би странац лично поднио захтјев за азил Министарству у сједишту. Та потврда сматра се правом на останак за рок одређен потврдом.

(3) Служба без одгађања доставља органу надлежном за послове азила примјерак потврде о исказаној намјери подношења захтјева за азил са документацијом која је прописана законом који уређује област азила у БиХ.

(4) Рјешење о протјеривању може се извршити тек када негативна одлука по захтјеву за азил постане извршна.

(5) Странцу чији је захтјев за азил правоснажно одбијен или му је укинут додијелени избјеглички статус, односно статус супсидијарне заштите, а за којег се у поступку утврди да не може бити удаљен из разлога прописаних принципом забране враћања из члана **109. (Принцип забране враћања)** става (2) овог закона, Служба на захтјев странца, а на основу препоруке органа надлежног за послове азила, издаје потврду о останку којом се странцу дозвољава останак у БиХ док се не обезбиједи услови за повратак и служи му као идентификациони документ.

(6) Потврда из става (5) овог члана издаје се на период најдуже до једне године и може се продужавати на захтјев странца под условима под којима је издата и уз препоруку органа надлежног за послове азила.

(7) Против потврде из ст. (5) и (6) овог члана није дозвољена жалба нити се може покренути управни спор.

(8) Странцу из става (5) овог члана за којег је утврђено да представља пријетњу за јавни поредак, јавни ред и мир или безбједност БиХ Служба може одредити стављање под надзор у складу са овим законом.

(9) Служба у сарадњи са Министарством, другим министарствима и Савјетом министара предузима све неопходне радње у складу са законом, осталим прописима БиХ и међународним правом у вези са рјешавањем коначног статуса странца из става (5) овог члана.

(10) Потврда из ст. (5) и (6) овог члана престаје да важи осигурањем услова за повратак.

(11) Странац којем је издата потврда из става (5) овог члана, у случају потребе, има право на смјештај, исхрану и приступ здравственој заштити, о чему у сваком појединачном случају одлучује и приступ правима обезбјеђује Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине.

Члан 111.

(Искључење примјене санкција за незаконит улазак у БиХ)

Према **странцу** који долази директно са територије гдје му је био угрожен живот или слобода не примјењују се санкције због незаконитог уласка или присуства у БиХ, под условом да се без одгађања пријави надлежном органу и исказе намјеру подношења захтјева за азил и изложи ваљане разлоге за незаконит улазак или присуство у БиХ.

Одјељак Ц. Присилно удаљење странца из БиХ

Члан 112.

(Закључак о дозволи извршења рјешења о протјеривању)

(1) Странац може бити присилно удаљен из БиХ.

(2) Служба извршава присилно удаљење странца из БиХ по службеној дужности, на основу закључка о дозволи извршења.

(3) Кад рјешење о протјеривању постане извршно, Служба доноси закључак о дозволи извршења без одгађања, а најкасније у року од седам дана од дана када су осигурани услови за присилно удаљење странца из БиХ.

(4) Закључком о дозволи извршења утврђује се да је рјешење о протјеривању постало извршно и одређује начин и вријеме извршења, те држава у коју се странац враћа.

(5) Против закључка о дозволи извршења жалба се може поднијети Министарству у року од осам дана од дана достављања закључка.

(6) Жалба не одгађа започето извршење.

(7) На захтјев Службе, полиција и други органи за спровођење закона у БиХ дужни су да пруже помоћ Служби у извршењу закључка о дозволи извршења.

Члан 113.

(Неизвршавање присилног удаљења)

(1) Ако је против странца покренут судски поступак, рјешење о протјеривању не може се извршити прије него што се предмет правоснажно оконча.

(2) Ако је странац правоснажно осуђен на казну затвора, рјешење о протјеривању не може се извршити прије него што странац издржи казну затвора, осим ако му је изречена условна осуда или је казна застарјела, или је на условном отпусту.

(3) Иако постоје услови за присилно удаљење странца прописани овим законом, присилно удаљење се не мора извршити уколико је то у интересу спровођења судског поступка, поготово ако се у поступку појављује као жртва трговине људима, или другог облика организованог, прекограничног, или транснационалног криминала и сарађује са органима власти у погледу откривања кривичног дјела или починиоца.

(4) Присилном удаљењу странца из БиХ неће се приступити ако странац одлучи да напусти БиХ у року одређеном за добровољно напуштање, самостално или уз помоћ међународних владиних или невладиних организација, и за то пружи одговарајућу гаранцију.

(5) Уколико постоје оправдани разлози, Служба може одобрити одгађање извршења мјере протјеривања због:

- а) немогућности превоза лица због нарочито тешког физичког или менталног стања у којем се лице налази;
- б) техничких разлога, као што су недостатак одговарајућег превозног средства или због недостатка идентификационих података или других тешкоћа које онемогућавају удаљење странца на хуман начин;
- ц) недостатка гаранције да ће малољетник без пратње имати обезбијеђен пријем од члана породице, законског старатеља или другог овлашћеног лица у земљи у коју се враћа; или
- д) из других оправданих разлога које у сваком појединачном случају цијени Служба.

(6) Странцу из става (5) овог члана Служба издаје потврду којом се одобрава одгађање извршења рјешења о протјеривању.

(7) Одгађање извршења мјере протјеривања престаје да важи чим престану да постоје разлози због којих је одгађање одобрено.

Члан 114.

(Држава враћања)

(1) Ако извршење одлуке не подлијеже ограничењима из члана **109. (Принцип забране враћања)** овог закона, странац који се присилно удаљује упућује се у државу поријекла, односно уобичајеног боравка или у државу из које је дошао у БиХ или у државу која га прихвата.

(2) Странцу се саопштава у коју државу се упућује.

Члан 115.

(Плаћање трошкова враћања и стављања странца под надзор)

(1) Странац је дужан да плати трошкове свог враћања до мјеста у које се упућује.

(2) Ако се утврди да странац нема потребна финансијска средства за плаћање трошкова враћања до мјеста у које се упућује, трошкове враћања плаћају:

- а) лице које је издало позивно писмо у сврху уласка странца у БиХ,
- б) физичко или правно лице које је странца запослило иако није имао одговарајућу радну дозволу,
- ц) физичко или правно лице које је странца запослило по издатој радној дозволи,
- д) банка која је дала гаранцију на средства безготовинског плаћања,
- е) туристичка организација или удружење које је издало ваучер, односно организатор туристичког или сличног путовања,
- ф) физичко или правно лице које је странцу помогло или покушало помоћи да незаконито пређе границу, транзитије или борави у БиХ,
- г) превозник који је странца довезао у БиХ,

х) правно или физичко лице које је дало изјаву да ће сносити трошкове издржавања, смјештаја, исхране, здравственог осигурања и/или повратка,

и) БиХ.

(3) Ради осигурања удаљења странца из БиХ, а у складу са чланом **118. (Одређивање надзора)** овог закона, до напуштања БиХ странац се може ставити под надзор. Све трошкове везане за реализацију надзора сноси странац који се ставља под надзор. Ако се утврди да странац нема потребна финансијска средства за плаћање трошкова стављања под надзор, те трошкове носе субјекти из става (2) овог члана.

(4) Носиоца трошкова из ст. (1) и (3) овог члана и износ трошкова рјешењем утврђује Служба по службеној дужности. Против рјешења Службе жалба се може поднијети Министарству у року од осам дана од дана достављања рјешења.

(5) Новчана средства која су привремено одузета од странца користе се за подмирење трошкова из ст. (1) и (3) овог члана, те се депонују у Служби до правоснажности рјешења из става (4) овог члана.

(6) Уколико ни странац из става (1) ни субјекти из става (2) **тач. а) до х)** овог члана не могу платити трошкове враћања и стављања странца под надзор, ти трошкови се подмирују на терет буџета БиХ ангажовањем средстава за посебне намјене. Тако се може поступити и кад је то потребно због економичности поступка удаљења странца из земље.

(7) У случају из става (6) овог члана, Служба потражује исплату трошкова из ст. (1) и (3) овог члана од субјеката из става (2) **тач. а) до х)** овог члана у одговарајућем поступку.

Члан 116.

(Подзаконски прописи о техничким питањима удаљења странца)

(1) Министарство, након прибављеног мишљења Службе, доноси подзаконски пропис којим се уређују поступање приликом удаљења странца из БиХ, изглед и садржај потврде којом се одобрава одгађање извршења мјере протјеривања, поступање приликом скраћења, укидања и продужења периода забране уласка и боравка, изглед и садржај потврде о останку из члана **110. (Поступање у случају позивања на заштиту)** става (5) овог закона, те друга питања у вези с удаљењем странаца.

(2) Савјет министара на приједлог Службе упућен путем Министарства, након прибављеног мишљења Министарства финансија и трезора БиХ, доноси подзаконски пропис којим се детаљније уређују начин и поступање за покриће трошкова враћања и трошкова стављања под надзор.

ГЛАВА VI - ПРИХВАТ СТРАНАЦА И НАДЗОР

Одјељак А. Специјализоване установе за прихват странаца

Члан 117.

(Организација установа)

(1) Ради спровођења овог закона оснивају се имиграциони центри, центри за смјештај жртава трговине људима, као и друге установе специјализоване за прихват странаца.

(2) Имиграциони центри су специјализоване установе за прихват и смјештај странаца који су стављени под надзор. Имиграциони центри успостављају се као организационе јединице Службе изван њеног сједишта.

(3) Специјализоване установе за прихват странаца морају испуњавати захтјеве који произлазе из Устава Босне и Херцеговине и међународних стандарда за поступање са корисницима специјализованих усанова.

(4) Надзор над радом специјализованих усанова за прихват странаца врши Министарство.

Одјељак Б. Стављање странца под надзор

Члан 118.

(Одређивање надзора)

(1) Надзор над странцем, до његовог напуштања БиХ, врши се:

- а) ограничењем кретања на одређено подручје или мјесто уз обавезу јављања организационој јединици Службе или полицији односно блажом мјером надзора; или
- б) смјештањем у специјализовану установу за прихват странаца односно имиграциони центар.

(2) Странцу се може одредити стављање под надзор ограничењем кретања на одређено подручје или мјесто уз обавезу јављања организационој јединици Службе или полицији:

- а) ради осигурања извршења рјешења о протјеривању, у случају да му је отказан боравак у БиХ или у другом случају кад му је изречена мјера протјеривања;
- б) ради осигурања да ће напустити земљу кад му је захтјев за одобрење боравка одбијен, а није напустио БиХ;
- ц) ради осигурања удаљења странца из земље;
- д) кад Служба одобри одгађање извршења мјере протјеривања;
- е) ако постоје основи сумње да би слободно и неограничено кретање странца могло угрозити јавни поредак, јавни ред и мир или безбједност или међународне односе БиХ или представљати пријетњу јавном здрављу у БиХ, односно ако је утврђено да представља пријетњу за јавни поредак, јавни ред и мир или безбједност БиХ;
- ф) кад постоји сумња у истинитост навода странца о његовом идентитету или се иначе идентитет странца не може утврдити ни у року од шест сати од довођења у службене просторије;
- г) кад је странац прихваћен на основу међународног споразума о сарадњи у предаји и прихвату лица чији је боравак незаконит;
- х) у другим случајевима прописаним овим законом.

(3) Странцу се одређује стављање под надзор смјештањем у имиграциони центар:

- а) ако постоје основи сумње да би након доношења рјешења о протјеривању слободно и неограничено кретање странца могло угрозити јавни поредак, јавни ред и мир или безбједност или међународне односе БиХ или представљати пријетњу јавном здрављу у БиХ, односно ако је утврђено да представља пријетњу за јавни поредак, јавни ред и мир или безбједност БиХ;
- б) ради осигурања извршења рјешења о протјеривању или у другом случају кад му је изречена мјера протјеривања, ако постоје основи сумње да ће странац побјећи или на други начин онемогућити извршење одлука; или
- ц) кад постоји сумња у истинитост навода странца о његовом идентитету, а изречена му је мјера протјеривања.

(4) Ако је странцу који изрази намјеру подношења захтјева за азил или који поднесе захтјев за азил већ одређено стављање под надзор смјештањем у имиграциони центар, чињеница позивања на азил не утиче на одређивање ни на извршење надзора.

(5) Странац којем је изречена мјера надзора смјештањем у имиграциони центар из става (3) овог члана може се привремено смјестити у друге установе специјализоване за прихват странаца, док се не обезбиједи услови за његов смјештај у имиграциони центар или услови за повратак.

(6) Савјет министара, на приједлог Министарства, након достављеног мишљења Службе да постоје потребни услови, доноси одлуку којом се одређује специјализована установа и почетак примјене става (5) овог члана.

Члан 119.

(Период одређивања и продужење надзора)

(1) Странац остаје под надзором до тренутка добровољног напуштања или присилног удаљења из БиХ или толико дуго колико је потребно за извршење сврхе надзора, односно док се разлози који су били основ за стављање странца под надзор битно не измијене, али најдуже до рока одређеног рјешењем о стављању под надзор, односно рјешењем о продужењу надзора.

(2) Странцу се рјешењем одређује надзор ограничењем кретања на одређено подручје или мјесто уз обавезу јављања организационој јединици Службе или полицији до тренутка добровољног напуштања или присилног удаљења из БиХ, односно док се разлози који су били основ за стављање странца под надзор битно не измијене.

(3) Странцу се рјешењем одређује надзор смјештањем у имиграциони центар на период најдуже до 90 дана.

(4) По истеку рока из става (3) овог члана, а ако и даље постоје разлози из члана **118. (Одређивање надзора)** става (3) овог закона из којих је странцу одређен надзор,

странцу се може продужити надзор сваки пут највише до 90 дана, тако да укупно трајање надзора у имиграционом центру не може бити дуже од 180 дана.

(5) Изузетно од става (4) овог члана, у случају недостатка сарадње странца у поступку удаљења или кашњења у прибављању потребних докумената из државе у коју се странац враћа, трајање надзора може се продужити и на период дужи од 180 дана.

(6) Укупно трајање надзора у имиграционом центру не може бити дуже од 18 мјесеци у континуитету.

(7) Уколико странца није могуће удаљити из БиХ у року из става (6) овог члана, странцу се може одредити надзор ограничењем кретања на одређено подручје или мјесто уз обавезу јављања организационој јединици Службе или полицији.

(8) Рјешење о одређивању надзора из ст. (2), (3) и (7) овог члана, рјешење о продужењу надзора из става (4) овог члана и рјешење о изузетном продужењу надзора из ст. (5) и (6) овог члана доноси Служба. Рјешење о продужењу надзора и рјешење о изузетном продужењу надзора доносе се 15 дана прије истека претходно одређеног надзора.

(9) Служба може донијети рјешење о укидању рјешења о смјештању странца у имиграциони центар и одредити надзор ограничењем кретања на одређено подручје или мјесто уз обавезу јављања организационој јединици Службе или полицији, ако се и овом мјером може постићи сврха надзора.

(10) Служба може донијети рјешење о укидању рјешења о ограничењу кретања на одређено подручје или мјесто и одредити надзор смјештањем странца у имиграциони центар ако странац не поштује обавезе из рјешења из члана **120. (Рјешење о стављању странца под надзор и правни лијекови)** става (2) овог закона, или се обезбиједе услови за удаљење странца из БиХ, ако се овом мјером може постићи сврха надзора.

(11) За вријеме трајања надзора Служба предузима све неопходне мјере да се трајање надзора сведе на најкраће могуће вријеме.

(12) Странцу се, уз потврду, привремено одузимају све путне исправе које може користити за прелазак државне границе БиХ, осим ако пристане да добровољно напусти БиХ.

(13) Ограничење кретања одређено у складу са законом којим се уређује област азила у БиХ не урачунава се у укупно трајање надзора из става (6) овог члана.

Члан 120.

(Рјешење о стављању странца под надзор и правни лијекови)

(1) Надзор из члана **118. (Одређивање надзора)** става (1) овог закона одређује се рјешењем о стављању странца под надзор које доноси Служба и уручује га странцу истовремено са извршењем рјешења.

(2) Рјешење из члана **118. (Одређивање надзора)** става (2) овог закона садржи: одлуку о ограничењу кретања странца на одређено подручје или мјесто са адресом становања, правни основ, обавезу јављања организационој јединици Службе или полиције и друге појединости битне за остваривање сврхе надзора.

(3) Рјешење из члана **118. (Одређивање надзора)** става (3) овог закона садржи: одлуку о стављању странца под надзор смјештањем у имиграциони центар, правни основ, дан, сат и вријеме смјештања, рок трајања надзора и друге појединости битне за остваривање сврхе надзора.

(4) Против рјешења о стављању странца под надзор ограничењем кретања на одређено подручје или мјесто из става (2) овог члана и рјешења из члана **119. (Период одређивања и продужење надзора)** ст. (7) и (9) овог закона жалба се може поднијети Министарству у року од 15 дана од дана достављања рјешења. Жалба не одгађа извршење рјешења.

(5) Против рјешења о стављању странца под надзор у имиграциони центар из става (3) овог члана, рјешења о продужењу надзора, рјешења о изузетном продужењу надзора по овом основу и рјешења из члана **119. (Период одређивања и продужење надзора)** става (10) овог закона жалба се може поднијети Министарству у року од три дана од дана достављања рјешења. Жалба не одгађа извршење рјешења.

(6) Ако Министарство у року од три дана од достављања жалбе против рјешења из става (5) овог члана не укине рјешење о стављању странца под надзор у имиграциони центар, односно не укине рјешење о продужењу или изузетном продужењу надзора у имиграционом центру или по жалби у том року уопште не одлучи, странац може покренути управни спор тужбом пред Судом Босне и Херцеговине.

(7) Тужба се подноси Суду Босне и Херцеговине у року од три дана од истека рока из става (6) овог члана, а Суд Босне и Херцеговине дужан је да ове предмете сматра хитним, саслуша странца и донесе одлуку по тужби у року од три дана од дана подношења тужбе. Тужба не одгађа извршење рјешења.

Члан 121.

(Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са стављањем странца под надзор)

(1) Савјет министара, на приједлог Министарства, доноси подзаконске прописе којим се уређују стандарди функционисања имиграционог центра, центра за смјештај жртва трговине људима, односно друге установе специјализоване за прихват странаца, који се односе на санитарно-хигијенске и друге услове смјештаја, процедуру прихвата и смјештаја корисника, исхрану корисника, медицинску помоћ, комуницирање са лицима изван центра и правним заступником, начин управљања, услове финансирања, начин осигурања посебних услова за кориснике, као и друга питања значајна за рад одређене врсте специјализоване установе.

(2) Министарство, након прибављеног мишљења Службе, подзаконским прописима уређује поступање приликом стављања странца под надзор.

ГЛАВА VII - ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ: О УЗИМАЊУ БИОМЕТРИЈСКИХ ПОДАТАКА, МАЛОЉЕТНИЦИМА, ИМУНИТЕТИМА, СТРАНИМ УНИФОРМАМА И СЛУЖБЕНИМ ЕВИДЕНЦИЈАМА

Члан 122.

(Обавеза давања биометријских података)

(1) Странац је обавезан да да биометријске податке приликом:

- а) подношења захтјева за визу,
- б) подношења захтјева за боравак и
- ц) утврђивања идентитета или изрицања мјере протјеривања или стављања под надзор или у поступку издавања потврде о останку.

(2) Странац који подноси захтјев за визу дужан је да ДКП-у БиХ односно Граничној полицији да потпис, те биометријске податке који садрже фотографију и отиске 10 прстију. Отисци прстију се не узимају од:

- а) дјеце млађе од 12 година,
- б) челника државе и владе и чланова националне владе у пратњи брачног друга, чланова њихових службених делегација ако су их БиХ или међународне организације позвале у службену сврху, или
- ц) владара или других високих чланова краљевске породице, ако су их БиХ или међународне организације позвале у службену сврху.

(3) Странац који подноси захтјев за боравак дужан је да ДКП-у БиХ односно организационој јединици Службе да потпис, те биометријске податке који садрже фотографију и отиске два прста. Отисци прстију се не узимају од дјеце млађе од шест година, а потпис од дјеце млађе од 12 година.

(4) Странац којем се утврђује идентитет или који незаконито борави или којем је изречена мјера протјеривања из БиХ или мјера стављања под надзор или је у поступку издавања потврде о останку дужан је да организационој јединици Службе да потпис, те биометријске податке који садрже фотографију и отиске 10 прстију. Отисци прстију не узимају се од дјеце млађе од 14 година.

(5) Изузетно од ст. (2), (3) и (4) овог члана, отисци прстију се не узимају од лица код којих је узимање отисака прстију физички немогуће. Уколико је могуће узети мање од 10 отисака прстију, у складу са ст. (2) и (4) овог члана, узима се највећи могући број отисака прстију.

(6) Биометријски подаци похрањују се у Централну базу података о странцима.

(7) Савјет министара, на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења МИП-а, Службе и Граничне полиције, након стварања техничких услова, доноси

одлуку којом се одређује почетак примјене обавезе давања биометријских података из овог члана.

Члан 123.

(Заштита права малољетних и осталих странаца)

(1) Ниједном одредбом овог закона не спречава се остваривање и заштита права странца пред било којим надлежним органом у БиХ.

(2) Надлежни органи у БиХ дужни су да се према малољетним странцима односе са посебном пажњом и уважавањем и да с њима поступају у складу са Конвенцијом о правима дјетета и прописима у БиХ који се односе на бригу о малољетним лицима и њихову заштиту.

(3) Породице са малољетницима задржавају се у имиграционом центру само као посљедња мјера и на најкраће могуће вријеме.

(4) Малољетног странца који је незаконито ушао у БиХ и који није у пратњи родитеља или законског заступника, односно опуномоћеника или је остао без пратње тих лица по уласку у БиХ, а којег Служба не може одмах вратити у земљу из које је стигао нити га предати представницима земље чији је држављанин, Служба привремено смјешта у одјел установе специјализован за малољетнике, о чему обавјештава надлежни центар за социјални рад који, у складу са законом, одмах именује привременог старатеља. Малољетници без пратње задржавају се у имиграционом центру изузетно, само као посљедња мјера и на најкраће могуће вријеме.

(5) Малољетни странац из става **(4)** овог члана не смије бити враћен у земљу уобичајеног мјеста боравка или у земљу која је спремна да га прихвати док се не обезбиједи прихват од родитеља или законског заступника, односно опуномоћеника или од представника надлежног органа у земљи повратка. Малољетник без пратње ни под којим условима не смије бити враћен на начин којим би се кршили Европска конвенција о људским правима и основним слободама и овај закон.

Члан 124.

(Боравак по основу вршења дипломатске службе у БиХ)

(1) Одредбе овог закона, са изузетком **Поглавља V - Удаљење странца из БиХ, (Одјељак Б. Заштита странаца)**, не примјењују се на лица која по међународном праву, односно на основу међународног уговора уживају дипломатски статус у БиХ.

(2) Странци из става (1) овог члана, који у БиХ привремено бораве по основу службовања у дипломатско-конзуларним представништвима или мисијама међународних организација са дипломатским статусом у БиХ као и чланови њихових породица, свој боравак у БиХ регулишу путем МИП-а.

(3) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, одредбе овог закона могу се, уз претходну сагласност МИП-а, примијенити и у случају лица која по међународном праву уживају дипломатски статус у БиХ, ако односне одредбе нису у супротности са преузетим међународним обавезама и принципом узајамности.

(4) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, одредбе овог закона могу се уз претходну сагласност МИП-а примијенити и на чланове породице лица које ужива дипломатски статус у БиХ.

(5) У случају нејасноћа у погледу уживања дипломатског статуса у БиХ, обима привилегија и имунитета или принципа узајамности, тумачење даје МИП.

Члан 125.

(Искључење примјене одредаба о раду странца)

Одредбе чл. 62. до 79. Поглавља IV (Боравак странаца у БиХ), Одјељак Ц. (Привремени боравак по основу рада са радном дозволом) и Одјељка Д. (Привремени боравак по основу рада без радне дозволе) овог закона не примјењују се на странца који:

- а) је члан дипломатско-конзуларног представништва или мисије међународне организације са дипломатским статусом у БиХ и којем је МИП издао посебну идентификациону исказницу по основу службовања у дипломатско-конзуларним представништвима или мисијама међународних организација са дипломатским статусом у БиХ;
- б) има привилегије и имунитете на основу међународног уговора;
- ц) у БиХ обавља послове на основу међународног споразума о стручно-техничкој помоћи који БиХ закључи са другом државом, међународном организацијом или ЕУ, или који реализује пројекат у складу са таквим међународним споразумом и
- д) који је члан породице и домаћинства чланова дипломатских мисија, конзуларних представништава или међународних организација којима је омогућен плаћени рад на основу међународног уговора чија је БиХ уговорна страна, ако се таквим уговором подразумијева искључење примјене одредаба о раду странца.

Члан 126.

(Кретање у страном униформи)

(1) За вријеме боравка у БиХ странац се може кретати у страном војној униформи ако:

- а) у БиХ борави у својству војног представника као члан дипломатске мисије, односно конзуларне канцеларије стране државе или друге стране мисије која у БиХ има дипломатски статус, до окончања његовог службеног мандата у тој мисији;

- б) борави у БиХ у службеној посјети као члан стране војне мисије или стране војне делегације;
- ц) је на школовању у војној школи или је на војној обуци;
- д) прелази преко територије БиХ као члан стране војне мисије или стране војне делегације са дипломатском или службеном путном исправом; или
- е) учествује у војној вјежби или обуци.

(2) Странац може у БиХ носити страну полицијску или царинску униформу ако:

- а) борави у БиХ као члан мисије која у БиХ има дипломатски статус, до окончања његовог службеног мандата у тој мисији;
- б) борави у службеној посјети као члан делегације страног полицијског или царинског органа;
- ц) обавља службу на заједничкој контроли преласка државне границе на дијелу граничног прелаза који припада БиХ;
- д) је на школовању у полицијској школи или је на полицијској, односно сличној обуци;
- е) прелази преко територије БиХ као члан стране полицијске или стране царинске делегације са дипломатском или службеном путном исправом; или
- ф) током извођења заједничких операција у БиХ обавља активност на територији БиХ у складу са међународним уговором или споразумом са међународним организацијама чија је БиХ уговорна страна.

(3) Министар одбране БиХ, уз претходну сагласност министра безбједности БиХ, може одобрити ношење стране војне униформе и у другим случајевима који нису предвиђени ставом (1) овог члана.

(4) Министар безбједности БиХ може одобрити ношење стране полицијске или царинске униформе и у другим случајевима који нису предвиђени ставом (2) овог члана.

(5) Улазак странца у БиХ у униформи остварује се у складу са законом којим се уређује област граничне контроле БиХ.

Члан 127.

(Изузетак од примјене одређених одредаба овог закона)

Поглавља II, III, IV, V, VI, осим чл. **100. (Боравиште и пребивалиште странца), 101. (Обавеза пријаве боравишта и пребивалишта странца), 102. (Рокови за пријаву и**

одјаву боравишта и пребивалишта странца) и 109. (Принцип забране враћања) овог закона, не примјењују се на подносиоца захтјева за међународну заштиту док се не одлучи о његовом захтјеву у складу са овим законом.

Члан 128.

(Службене евиденције)

(1) Према овом закону, службена евиденција води се о:

- а) странцима којима је Служба забранила излазак из БиХ;
- б) странцима којима је утврђиван идентитет;
- ц) међународним превозницима који су прекршили одредбе овог закона;
- д) странцима којима је одбијен улазак;
- е) странцима који су поднијели захтјев за визу и странцима којима је виза издата, продужена или виза издата на посебном обрасцу за издавање визе,**
- ф) правним и физичким лицима која су издала позивна писма за улазак странаца у БиХ;
- г) странцима којима је виза укинута;
- х) странцима којима је виза поништена;
- и) странцима којима је виза укинута или поништена и изречена мјера протјеривања,**
- ј) путним исправама за странце издатим у складу са овим законом;
- к) пријављеним несталим путним исправама странаца;
- л) издатим личним документима странцима;
- м) странцима који су поднијели захтјев за боравак, који имају одобрен стални или привремени боравак или потврду о останку;
- н) потврдама о пријави рада странаца;
- о) пријавама боравака, одјавама боравака и промјени адресе боравка;
- п) странцима којима је престао боравак;
- р) странцима којима је отказан боравак;

- с) странцима којима је отказан боравак и изречена мјера протјеривања;
- т) странцима којима је издат налог за напуштање;
- у) странцима којима је изречена мјера протјеривања;
- в) странцима којима је одобрено одгађање извршења мјере протјеривања;
- з) странцима којима је период забране уласка и боравка продужен;
- аа) странцима којима је период забране уласка и боравка скраћен или укинут;
- бб) странцима који су добровољно напустили БиХ;
- цц) странцима који су присилно удаљени из БиХ;
- дд) извршеним мјерама које се тичу странаца;
- ее) странцима којима је одређено стављање под надзор, односно који су стављени под надзор;
- фф) странцима који су поднијели жалбе против рјешења Службе, Граничне полиције или ДКП-а БиХ и о странцима који су покренули управни спор;
- гг) одлукама у другостепеном поступку и одлукама у управном спору;
- хх) странцима који су исказали намјеру подношења захтјева за азил и
- ии) странцима којима је издата потврда о останку.

(2) У службене евиденције из става (1) тач. б), е), и), м), с), у), ее) и ии) овог члана уносе се и биометријски подаци.

(3) Осим службених евиденција из става (1) овог члана, надлежни орган може водити и друге евиденције с циљем ефикасности рада или обраде, ако оне не укључују личне податке.

(4) Службену евиденцију води орган који је, према овом закону, надлежан за поступање у одређеној ствари.

(5) Надлежни органи могу да воде службене евиденције из става (1) овог члана путем Централне базе података о странцима из члана 129. овог закона.

Члан 129.

(Централна база података о странцима)

(1) У Министарству се успоставља и води Централна база података о странцима ради евидентирања и праћења улазака, боравка и излазака странаца из БиХ.

(2) Централна база података о странцима садржава службене евиденције из члана **128. (Службене евиденције)** овог закона и службене евиденције прописане законом којим се уређује област азила у БиХ. Орган из члана **128. (Службене евиденције)** става (3) овог закона, који води службену евиденцију, податке из евиденције уноси у Централну базу података о странцима одмах по свакој промјени, а најкасније током истог дана.

(3) Централна база података о странцима садржи и податке о имену и презимену лица, средњем имену, полу, датуму рођења, држављанству, врсти, типу, броју и року важења путне исправе, мјесту, времену и смјеру преласка границе, податке о визи, боравишној дозволи или другом документу који замјењује визу, као и друге податке који су узети путем електронских читача путних исправа на граничним прелазима, које води Гранична полиција.

(4) Приступ подацима из Централне базе података о странцима имају Министарство, МИП, Гранична полиција, Служба, Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ и полиција, када је то у функцији обављања задатака из њихове надлежности.

(5) На оправдан захтјев, приступ подацима из Централне базе података о странцима могу имати и други органи у БиХ, када је то у функцији обављања задатака из њихове надлежности.

(6) На оправдан захтјев, надлежни орган код којег је смјештена Централна база података о странцима може одобрити приступ бази и неком другом органу када је то у функцији обављања задатака из надлежности тог органа, а у складу са законом којим се уређује заштита личних података у БиХ.

(7) На сваку обраду, приступ и коришћење података из овог закона примјењују се одредбе и принципи закона којим се уређује област заштите личних података у БиХ.

(8) Министарство процјењује и одлучује да ли се подаци који се односе на техничко успостављање и одржавање Централне базе података о странцима или неки њени дијелови означавају одговарајућим степеном тајности у складу са прописима из области заштите тајних података.

Члан 130.

(Збирка података о путним исправама)

Гранична полиција успоставља и води збирку података о узорцима образаца важећих путних исправа и кривотворених путних исправа, која је доступна Министарству, МИП-у и Служби.

Члан 131.

(Подзаконски прописи о биометријским подацима, евиденцијама, бази података, збирци података о путним исправама и привилегијама и имунитетима)

(1) Министарство, након прибављеног мишљења Службе, доноси подзаконски пропис којим се уређује поступање приликом узимања, похрањивања, коришћења, приступа, преноса, те механизми заштите и рокови чувања биометријских података.

(2) Министарство, након прибављеног мишљења МИП-а, Службе и Граничне полиције, доноси подзаконски пропис којим се прописују правила о вођењу, коришћењу и приступу Централној бази података о странцима и појединим евиденцијама.

(3) Савјет министара, на приједлог МИП-а, доноси листу страних путних исправа и других докумената које признаје БиХ и са којима странци могу прећи државну границу БиХ.

(4) МИП, након прибављеног мишљења Министарства, доноси подзаконски пропис којим се уређује поступање у случајевима из члана **124. (Боравак по основу вршења дипломатске службе у БиХ)** овог закона.

Члан 132.

(Надзор над спровођењем овог закона)

Надзор над спровођењем овог закона и прописа донесених на основу овог закона врши Министарство.

ГЛАВА VIII - КАЗНЕНЕ (ПРЕКРШАЈНЕ) ОДРЕДБЕ

Члан 133.

(Прекршајно кажњавање повреде одредаба чл. 7., 13., 45., 81., 94., 95. и 102.)

(1) Новчаном казном у износу од **100** КМ до 500 КМ казниће се за прекршај странац ако:

- а) противно члану **7. (Вишеструко држављанство странца или држављанина БиХ на територији БиХ)** овог закона се служи или покуша изаћи са путном исправом с којом није ушао у БиХ;
- б) противно члану **13. (Обавеза ношења и предочавања доказа о идентитету)** ставу (1) овог закона, нема код себе документ којим доказује или потврђује свој идентитет или законитост уласка или боравка, или ако одбије да га дâ на увид овлашћеном лицу Службе, полиције или другог надлежног органа кад је други надлежни орган на то законом овлашћен;

- ц) противно члану **45. (Обавезе странца у вези са путним исправама за странце)** ставу (2) овог закона, Служби не врати путну исправу за странце или ако не пријави губитак, уништење или другачији нестанак путне исправе за странца у складу са чланом **45. (Обавезе странца у вези са путним исправама за странце)** ставом (3) овог закона;
- д) противно члану **81. (Дијете странаца са одобреним боравком)** ставу (2) овог закона захтјев за одобрење боравка за дијете из члана **81. (Дијете странаца са одобреним боравком)** става (1) овог закона не поднесе у року од 180 дана од дана рођења дјетета, иако за такво пропуштање нису постојале оправдане околности;
- е) противно члану **94. (Лична карта за странца)** ставу (2) овог закона надлежном органу не поднесе захтјев за издавање личне карте за странца или га не поднесе у прописаном року или ако не пријави губитак, уништење или другачији нестанак личне карте за странца у складу са чланом **94. (Лична карта за странца)** ставом (6) овог закона;
- ф) противно члану **95. (Обавеза ношења личне карте за странце или дозволе боравка)** овог закона, не носи или на захтјев овлашћеног лица не да на увид личну карту за странца или дозволу боравка у БиХ;
- г) противно члану **102. (Рокови за пријаву и одјаву боравишта и пребивалишта странца)** овог закона, не пријави пребивалиште или боравиште или промјену адресе становања у мјесту пребивалишта или то не учини у прописаном року, или ако не одјави пребивалиште, односно боравиште прије напуштања БиХ у складу са чланом **102. (Рокови за пријаву и одјаву боравишта и пребивалишта странца)** ставом (3) овог закона.

(2) Правна и физичка лица која су превозници или која пружају услуге смјештаја или организације путовања казниће се за прекршај новчаном казном у износу од 100 КМ до 500 КМ ако задрже или покушају да задрже путну исправу или идентификациони документ странца противно члану **13. (Обавеза ношења и предочавања доказа о идентитету)** ставу (2) овог закона.

(3) За прекршај из става (2) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 100 КМ до 500 КМ.

(4) У случају из става (1) тачка ц) овог члана, а у вези са чланом 45. став (2) овог закона, путна исправа се одузима.

Члан 134.

(Прекршајно кажњавање повреде одредаба члана 103.)

(1) Новчаном казном у износу од 200 КМ до 800 КМ казниће се за прекршај физичко лице које пружа услуге смјештаја странцима ако:

- а) противно члану **103. (Остала лица обавезна да пријаве боравиште странца)** ставу (1) овог закона, не поднесе пријаву о боравку странца или је не поднесе у прописаном року;
- б) противно члану **103. (Остала лица обавезна да пријаве боравиште странца)** ставу (2) овог закона, не води или неуредно води евиденцију странаца којима пружа услуге смјештаја или не чува књиге странаца у прописаном року;
- ц) противно члану **103. (Остала лица обавезна да пријаве боравиште странца)** ставу (2) овог закона, овлашћеном службеном лицу Службе или полицији не омогући увид у књигу странаца.

(2) Правно лице које пружа услуге смјештаја странцима казниће се за прекршаје из става (1) овог члана новчаном казном у износу од 500 КМ до 2.500 КМ.

(3) За прекршаје из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 200 КМ до 800 КМ.

(4) Физичко лице код којег је странац у посјети дуже од три дана, а не пријави његов боравак у складу са чланом **103. (Остала лица обавезна да пријаве боравиште странца)** ставом **(5)** овог закона, казниће се новчаном казном од 100 КМ до 500 КМ.

(5) Странац који не користи услуге смјештаја правног или физичког лица из члана **103. (Остала лица обавезна да пријаве боравиште странца)** става **(5)** овог закона нити је у посјети код физичког лица, а није извршио пријаву боравишта, казниће се новчаном казном у износу од 100 КМ до 500 КМ.

Члан 135.

(Прекршајно кажњавање повреде одредаба чл. 16., 21., 29., 30., 48., 62., 67., 77., и 82.)

(1) Новчаном казном у износу од **500** КМ до 1500 КМ казниће се за прекршај странац ако:

- а) противно члану **16. (Незаконит прелазак државне границе БиХ)** овог закона, незаконито пређе или покуша прећи државну границу БиХ или уђе у БиХ за вријеме трајања забране уласка;
- б) противно члану 21. (Ослобађање од обавезе прибављања визе) став (2) овог закона, у БиХ борави дуже од безвизног боравка;**
- ц) противно члану **21. (Ослобађање од обавезе прибављања визе)** ставу (2) овог закона, уђе у БиХ са пограничном пропусницом или дозволом за једнократни прелазак државне границе и борави дуже од времена прописаног међународним уговором или се затекне изван подручја за које му је издата погранична пропусница или дозвола за једнократни прелазак државне границе;

д) противно члану 29. (Виза за краткорочни боравак – Виза Ц) став (1) овог закона, у БиХ борави дуже од времена одређеног у визи;

е) противно члану 30. (Виза за дугорочни боравак – Виза Д) став (1) овог закона, у БиХ борави дуже од времена одређеног у визи;

ф) противно члану 48. (Основ за одобрење привременог боравка) овог закона, у БиХ борави дуже од времена одређеног у дозволи привременог боравка, односно ако у року одређеном овим законом или рјешењем надлежног органа не напусти БиХ;

г) противно члану 77. (Боравак у сврху рада без радне дозволе и потврда о пријави рада) ст. (3) и (5) овог закона, нема потврду о пријави рада или обавља послове различите од оних који су наведени у потврди о пријави рада.

(2) Службено лице Службе или полицијски службеник Граничне полиције, када утврди прекршај из става (1) тачке б) овог члана, може издати прекршајни налог и наплатити новчану казну у износу од **150** КМ за сваки дан дужег боравка, ако странац није прекорачио вријеме боравка за више од **пет** дана и у могућности је да оправда разлоге кашњења, не предузимајући друге мјере по овом закону.

(3) Правно и физичко лице које запошљава странца који је изузет од прибављања радне дозволе, казниће се новчаном казном од 500 КМ до 2000 КМ ако противно члану **77. (Боравак у сврху рада без радне дозволе и потврда о пријави рада)** ставу (7) овог закона не посједује примјерак потврде о пријави рада странца.

(4) Новчаном казном у износу од 200 КМ до 500 КМ казниће се за прекршај странац ако ради без радне дозволе или дозволе привременог боравка или обавља послове различите од оних наведених у радној дозволи, противно **члану 62. (Радна дозвола) и противно** члану **67. (Веза између одобрења привременог боравка и радне дозволе)** ст. (1) и (2) овог закона.

(5) Новчаном казном у износу од 300 КМ до 1000 КМ казниће се за прекршај правно и физичко лице које супротно члану **67. (Веза између одобрења привременог боравка и радне дозволе)** ст. (1) и (2) овог закона запошљава странца без радне дозволе и дозволе привременог боравка у БиХ.

(6) Новчаном казном у износу од 100 КМ до 300 КМ казниће се за прекршај странац ако у року из члана **82. (Подношење захтјева за одобрење и продужење привременог боравка)** ст. (4) и (5) овог закона не поднесе захтјев за одобрење или продужење привременог боравка у БиХ.

Члан 136.

(Прекршајно кажњавање повреде одредаба чл. 23. и 32.)

(1) Новчаном казном у износу од 300 КМ до 1500 КМ казниће се за прекршај физичко лице ако:

- а) противно члану **23. (Докази о посједовању средстава за издржавање)** ставу (1) тачки д) овог закона пружи нетачне податке у вези са издавањем доказа о уплаћеном смјештају или о организованом путовању;
- б) противно члану **32. (Позивно писмо)** овог закона пружи нетачне податке у вези са издавањем позивног писма.

(2) Правно лице казниће се новчаном казном за прекршаје из става (1) овог члана у износу од 1000 КМ до 5000 КМ. Истом казном казниће се правно лице које пружи нетачне податке у вези са издавањем гаранције на средства безготовинског плаћања из члана **23. (Докази о посједовању средстава за издржавање)** става (1) тачке б) овог закона.

(3) За прекршаје из ст. (1) и (2) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 300 КМ до 1500 КМ.

Члан 137.

(Прекршајно кажњавање повреде одредаба члана 115.)

(1) Новчаном казном у износу од 3000 КМ до 8000 КМ казниће се за прекршај физичко лице које не изврши обавезу плаћања трошкова за путовање, односно одлазак странца у мјесто у које се упућује или трошкова стављања странца под надзор у БиХ, а у складу са чланом **115. (Плаћање трошкова враћања и стављања странца под надзор)** и коначним рјешењем Министарства из члана **115. (Плаћање трошкова враћања и стављања странца под надзор)** става (4) овог закона.

(2) Правно лице казниће се за прекршај из става (1) овог члана новчаном казном у износу од 5.000 КМ до 12.000 КМ.

(3) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 3.000 КМ до 8.000 КМ.

Члан 138.

(Прекршајно кажњавање повреде одредбе члана 18.)

(1) Новчаном казном у износу од 6.000 КМ до 10.000 КМ казниће се превозник у ваздушном саобраћају за сваког превезеног странца којег донесе на гранични прелаз БиХ, а који не испуњава услове за улазак прописане чланом **19. (Општи услови за улазак)** ст. (1) и (2) овог закона. Највиши износ новчане казне по једном превозу не може бити виши од 200.000 КМ без обзира на број превезених лица.

(2) Новчаном казном у износу од 6.000 КМ до 10.000 КМ, за сваког превезеног странца казниће се физичко или правно лице које као превозник у ваздушном, копненом и воденом саобраћају или као организатор туристичког или сличног путовања који није на свој трошак одвезао са граничног прелаза из БиХ странца који не испуњава услове из члана **19. (Општи услови за улазак)** овог закона и није преузео трошкове повратка странца прописане чланом **18. (Обавезе превозника и организатора туристичког или сличног путовања)** ставом (2) овог закона.

Члан 139.

(Заштитна мјера забране обављања позива, дјелатности или дужности)

(1) Заштитна мјера забране обављања позива, дјелатности или дужности може се изрећи за прекршаје из члана **133. (Прекршајно кажњавање повреде одредаба чл. 7., 13., 45., 81., 94. и 102.)** става (2), **134. (Прекршајно кажњавање повреде одредаба члана 103.), 136. (Прекршајно кажњавање повреде одредаба чл. 23. и 32.), 137. (Прекршајно кажњавање повреде одредаба члана 115.)** и **138. (Прекршајно кажњавање повреде одредбе члана 18.)** овог закона.

(2) Заштитна мјера забране обављања позива, дјелатности или дужности из става (1) овог члана може се изрећи у трајању од шест мјесеци.

ГЛАВА IX - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 140.

(Предмети који нису окончани)

(1) Сви предмети који до ступања на снагу овог закона нису правоснажно окончани, завршавају се по одредбама прописа који су били на снази у вријеме покретања поступка.

(2) Изузетно од става (1) овог члана, у предметима у којима до ступања на снагу овог закона није донесено првостепено рјешење, поступак се наставља по овом закону.

Члан 141.

(Рокови за доношење подзаконских прописа Савјета министара по овом закону)

(1) Савјет министара, на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења Министарства комуникација и транспорта БиХ, доноси подзаконски пропис по члану **40. (Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са уласком странаца)** ставу (1) овог закона, којим се уређују обавезе превозника који довози странца на гранични прелаз БиХ, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Савјет министара, на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења МИП-а, доноси подзаконски пропис по члану **40. (Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са уласком странаца)** ставу (2), којим се утврђује најмањи износ средстава потребан за издржавање странца, сваке године до 31. децембра за следећу годину, ако тај износ већ није одређен подзаконским прописом.

(3) Савјет министара БиХ, на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења Граничне полиције, доноси подзаконски пропис по члану **40. (Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са уласком странаца)** ставу (5) овог закона, о граничним прелазима на којима је могуће издавање визе, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(4) Савјет министара по приједлогу Службе, који је упућен преко Министарства, након прибављеног мишљења Министарства финансија и трезора БиХ, доноси подзаконски пропис по члану **116. (Подзаконски прописи о техничким питањима удаљења странца)** ставу (2) овог закона, којим се уређује начин и поступање код покрића трошкова враћања и трошкова стављања под надзор, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(5) Савјет министара, на приједлог Министарства, доноси подзаконске прописе по члану **121. (Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са стављањем странца под надзор)** ставу (1) овог закона, којим се уређују стандарди функционисања имиграционог центра, центра за смјештај жртава трговине људима, односно друге установе специјализоване за прихват странаца, који се односе на санитарно-хигијенске и друге услове смјештаја, процедуру прихвата и смјештаја корисника, исхрану корисника, медицинску помоћ, комуницирање са лицима изван центра и правним заступником, начин управљања, услове финансирања, начин осигурања посебних услова за кориснике, као и друга питања значајна за рад одређене врсте специјализоване установе.

(6) Увијек када се покаже потребно, Савјет министара по члану **58. (Привремени боравак из хуманитарних разлога)** ставу (2) тачки д), на приједлог Министарства, подзаконским прописом одређује друге оправдане разлоге хуманитарне природе, осим оних наведених у члану **58. (Привремени боравак из хуманитарних разлога)** ставу (2) тач. а), б) и ц) овог закона, због којих се странцу који не испуњава услове за одобрење боравка прописане овим законом може одобрити привремени боравак из хуманитарних разлога.

(7) Увијек када се покаже потребно, Савјет министара може:

а) по члану **19. (Општи услови за улазак)** ставу (б) овог закона, прописати додатне услове за улазак странаца у БиХ када то захтијевају разлози заштите безбједности БиХ, јавног поретка, јавног реда и мира или јавног здравља у БиХ или други разлози који проистичу из међународних обавеза БиХ;

б) по члану **21. (Ослобађање од обавезе прибављања визе)** ставу (1) овог закона, на приједлог МИП-а, одредити државе чијим држављанима није потребна виза за улазак у БиХ, као и државе чији држављани могу ући у БиХ са другим документом осим пасоша;

ц) по члану **21. (Ослобађање од обавезе прибављања визе)** ставу (1) овог закона, на приједлог МИП-а, ослободити од прибављања визе носиоце посебних врста путних исправа;

д) по члану **22. (Изузеци од обавезе посједовања визе)** ставу (5) овог закона, на приједлог МИП-а, изузети од обавезе посједовања визе држављане одређених држава под прописаним условима,

е) по члану **28. (Аеродромска транзитна виза - Виза А)** ставу (3), изузетно одлучити да држављани одређених држава треба да посједују аеродромске транзитне визе.

(8) Савјет министара може увијек по члану **20. (Улазак под посебним условима)** овог закона донијети одлуку о одобравању уласка и боравка у БиХ странцу и кад не испуњава услове из члана **19. (Општи услови за улазак)** овог закона.

(9) Савјет министара, на приједлог МЦП-а, доноси подзаконски пропис по члану **104. (Подзаконски прописи о техничким питањима одобрења боравка те боравишта и пребивалишта странаца)** ставу (3) овог закона, којим се утврђује годишња квота радних дозвола, најкасније до **31. децембра** текуће године за сљедећу годину.

(10) Савјет министара, на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења МИП-а, Службе и Граничне полиције, након стварања техничких услова, доноси одлуку којом ће се одредити почетак примјене члана **122. (Обавеза давања биометријских података)** овог закона.

(11) Савјет министара, на приједлог МИП-а, по члану **131. (Подзаконски прописи о биометријским подацима, евиденцијама, бази података, збирци података о путним исправама и привилегијама и имунитетима)** ставу (3) овог закона, утврђује листу страних путних исправа и других докумената које признаје БиХ и са којима странци могу прећи државну границу БиХ, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(12) Увијек када се покаже потребним, Савјет министара може по члану 8. (Слобода кретања) став (10) овог закона, на приједлог Министарства, након прибављеног мишљења МЦП-а, донијети одлуку којом се странцима који бораве на територији БиХ колективно и привремено ограничава слобода кретања у БиХ у мјери која је неопходна ради заштите јавног здравља.

(13) Када се покаже потребним, Савјет министара, на приједлог Министарства, доноси подзаконске прописе којим се уређују услови, начин и друга питања значајна за основну провјеру и задржавање странца у смислу члана 14. (Утврђивање идентитета и основна провјера) ст. (4) и (5) овог закона.

(14) Савјет министара, на приједлог Министарства, након достављеног мишљења Службе да постоје потребни услови, доноси одлуку којом се одређује специјализована установа и почетак примјене члана 118. (Одређивање надзора) став (5) овог закона.

Члан 142.

(Рокови за доношење подзаконских прописа Министарства према овом закону)

(1) Министарство у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона:

а) након прибављеног мишљења МИП-а, Службе и Граничне полиције доноси подзаконски пропис по члану **40. (Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са уласком странаца)** ставу (6) овог закона, којим се уређују поступање приликом уласка странаца у БиХ, издавање визе на граници, изглед и садржај обрасца позивног писма и поступање приликом овјере позивног писма, образац рјешења о

одбијању уласка и поступање приликом одбијања уласка у БиХ, те друга питања о условима уласка у БиХ;

б) након прибављеног мишљења МЦП-а и Службе, доноси подзаконски пропис по члану **104. (Подзаконски прописи о техничким питањима одобрења боравка те боравишта и пребивалишта странаца)** ставу (1) овог закона, којим се уређују облик, садржај, рок важења, поступање као и друга питања приликом издавања потврде о идентитету;

ц) након прибављеног мишљења Службе, доноси подзаконски пропис по члану **104. (Подзаконски прописи о техничким питањима одобрења боравка те боравишта и пребивалишта странаца)** ставу (1) овог закона, којим се прописују докази који се достављају уз захтјев за одобрење боравка, детаљније уређују изглед и садржај захтјева за издавање дозволе боравка, изглед и садржај потврде о поднесеном захтјеву за боравак, поступање код одобрења боравка и издавања дозволе боравка, облик, изглед и садржај дозволе боравка, изглед и садржај потврде о пријави рада, поступање приликом издавања потврде о пријави рада, облик, изглед и садржај личне карте за странца и поступање приликом издавања личне карте за странца, поступање приликом отказа боравка, приликом пријава и одјава боравишта и пребивалишта, изглед и садржај књиге странаца и поступање приликом овјере књиге странаца, као и друга питања значајна за боравак и кретање странаца у БиХ;

д) након прибављеног мишљења Службе, доноси подзаконски пропис по члану **116. (Подзаконски прописи о техничким питањима удаљења странца)** ставу (1) овог закона, којим се уређују поступање приликом удаљења странца из БиХ, изглед и садржај потврде којом се одобрава одгађање мјере протјеривања, поступање приликом скраћења, укидања и продужења периода забране уласка и боравка у БиХ, изглед и садржај потврде о останку из члана **110. (Поступање у случају позивања на заштиту)** става (5) овог закона, те друга питања у вези са удаљењем странаца;

е) након прибављеног мишљења Службе, доноси подзаконски пропис по члану **121. (Подзаконски прописи о техничким питањима стављања странца под надзор)** ставу (2) овог закона којим се уређује поступање приликом стављања странца под надзор; и

ф) након прибављеног мишљења Службе, доноси подзаконски пропис по члану **131. (Подзаконски прописи о биометријским подацима, евиденцијама, бази података, збирци података о путним исправама и привилегијама и имунитетима)** ставу (1) овог закона, којим се уређују поступање приликом узимања, похрањивања, коришћења, приступа, преноса, те механизми заштите и рокови чувања биометријских података.

(2) Министарство у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона:

а) након прибављеног мишљења МЦП-а, МИП-а и Службе, доноси подзаконски пропис из члана **46. (Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са путним исправама за странце)** става (1) овог закона, којим се детаљније уређују изглед и садржај захтјева за издавање путне исправе за лице без држављанства и захтјева за издавање путног листа за странце;

б) доноси подзаконске прописе по члану **104. (Подзаконски прописи о техничким питањима одобрења боравка те боравишта и пребивалишта странаца)** ставу (2) овог закона, којим се детаљније уређују правила и стандарди у поступању, као и друга питања у вези са прихватом жртава трговине људима, њиховог опоравка и повратка; и

ц) доноси подзаконски пропис по члану **131. (Подзаконски прописи о биометријским подацима, евиденцијама, бази података, збирци података о путним исправама и привилегијама и имунитетима)** ставу (2) овог закона, којим се прописују правила о вођењу, коришћењу и приступу Централној бази података о странцима и појединим евиденцијама.

(3) Министарство, након прибављеног мишљења Службе, по стицању техничких услова, доноси подзаконски пропис по члану **104. (Подзаконски прописи о техничким питањима одобрења боравка те боравишта и пребивалишта странаца)** ставу (4) овог закона, којим се уређују изглед и садржај захтјева за издавање дозволе боравка, поступање код одобрења боравка и издавања дозволе боравка, облик, изглед и садржај дозволе боравка са биометријским подацима странца.

(4) Министарство, на приједлог Службе, а по стицању техничких услова, доноси одлуку:

а) којом се одређује почетак примјене члана **79. (Услови за одобрење сталног боравка)** става (1) тачке ф) овог закона;

б) којом се наљепница о одобрењу боравка замјењује боравишном дозволом као посебним документом са биометријским подацима странца по члану **104. (Подзаконски прописи о техничким питањима одобрења боравка те боравишта и пребивалишта странаца)** ставу (5) овог закона.

Члан 143.

(Рокови за доношење подзаконских прописа МИП-а према овом закону)

(1) МИП, након прибављеног мишљења Министарства, доноси подзаконски пропис по члану **40. (Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са уласком странаца)** ставу (3) овог закона, којим се уређују изглед и садржај обрасца захтјева за издавање визе и наљепнице визе, поступање приликом издавања аеродромске транзитне визе (Виза А) и визе за краткорочни боравак (Виза Ц) у ДКП-у БиХ, рок важења аеродромске транзитне визе (Виза А), те уређују и друга питања о условима за издавање ових виза, у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона.

(2) МИП, након прибављеног мишљења Министарства и Службе, доноси подзаконски пропис по члану **40. (Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са уласком странаца)** ставу (4) овог закона, којим се уређује поступање приликом издавања визе за дугорочни боравак (Виза Д), те уређују и друга питања о условима за издавање ове визе.

(3) МИП, када се то покаже потребним, након прибављеног мишљења Министарства, доноси подзаконски пропис по члану **131. (Подзаконски прописи о биометријским**

подацима, евиденцијама, бази података, збирци података о путним исправама и привилегијама и имунитетима) ставу (4) овог закона, којим се уређује поступање у случајевима странаца који у БиХ привремено бораве по основу службовања у дипломатско-конзуларним представништвима или мисијама које имају дипломатски статус, односно лица која по међународном праву, односно на основу међународног уговора уживају привилегије и имунитете из члана **124. (Боравак по основу вршења дипломатске службе у БиХ)** овог закона.

Члан 144.

(Рок за доношење осталих подзаконских прописа)

(1) МЦП, након прибављеног мишљења Министарства, МИП-а и Службе, доноси подзаконски пропис по члану **46. (Подзаконски прописи о техничким питањима у вези са путним исправама за странце)** ставу (2) овог закона, којим се уређују облик, изглед и садржај путне исправе за лице без држављанства и путног листа за странце, потребни документи који се прилажу уз захтјев за издавање, поступање приликом издавања и друга техничка питања у вези са путним исправама за лице без држављанства и путни лист за странце, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Ако се покаже потребним, МЦП, након прибављеног мишљења Министарства, може донијети подзаконски пропис којим се уређују израда и ажурирање списка научноистраживачких организација у БиХ и начин његове доступности.

Члан 145.

(Престанак важења пријашњих прописа)

(1) Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о кретању и боравку странаца и азилу ("Службени гласник БиХ", бр. 36/08 и 87/12) изузев Поглавља VII Међународна и привремена заштита (азил) које остаје на снази до ступања на снагу закона којим се уређује област азила.

(2) Подзаконски прописи донесени на основу закона из става (1) овог члана примјењују се до доношења нових подзаконских прописа по овом закону, ако нису у супротности с овим законом.

Члан 146.

(Ступање на снагу овог закона)

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

*

("Службени гласник БиХ", број 34/21)

Члан 3.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

**

("Службени гласник БиХ", број 63/23)

Члан 69.

(Ступање на снагу овог закона)

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".